

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

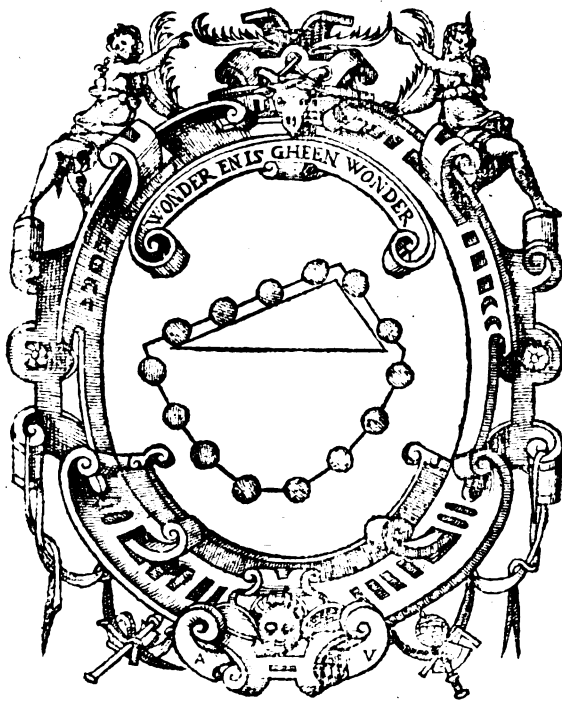
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

DE
BEGHINSELEN
DER WEEGHCONST
BESCHREVEN DVER
SIMON STEVIN
van Brugghe.

TOT LEYDEN,
Inde Druckerye van Christoffel Plantijn,
By Françoys van Raphelinghen.
c1o. 1o. LXXXVI.

SIMON STEVINS
 V Y T S P R A E C K *Elogium.*
 V A N D E W E E R D I C H E Y T
 D E R D V Y T S C H E T A E L.

I s wel waer datter inde Natuer niet wonderlick en is, nochtan tot onderscheyt der dinghen die wy duer de oirfaken verstaen, vande ghene welcker redenen ons onbekent sijn, soo gheuen wy dese met recht de naem van wonder, niet dat sijt eyghentlick sijn, maer om dat-
 tet hem voor ons alsoo ghelaet. T'welck soo wesende, wy sullen ons in desen ansien billichlick mueghen verwonderen, duer wat middel de Natuer mocht wercken, doen sy ons voorouders sich haer spraeck dede maken; ouermidts ons van soo constighen werck, der oirfaken ghenouchsaem wetenschap ghebreect. Maer want een beclaghe-
 licke verblintheyt, als duer * T s c h i c s e l veroident, t'verstant van ve-
 len alsoo verduyftert ofte betoouert heeft, dat sy t'licht vande Sonne bouen dat der Sterren, ick meen de weerdicheyt deses Taels bouen al d'an-
 der, niet en connen bemercken, tot groot achterdeel des Duytschen gheslachts; Ghemerct daerbeneuen, dat wy voorghenomen hebben inde selue te beschrijuen de W e e g h c o n s t, wiens diepsinnighe * ghe-
 daenten duer slechter spraken ten eersten niet wel bedietlick en sijn, soo sullen wy naer ons vermueghen daer wat af segghen, versouckende of t'uyterste des S c h i c s e l s bestemden tijts noch niet en naect. ende eerst van haer oudtheyt als volght:

Fatum.

Qualitate.

Tis te weten dat de Duytschen in die seer oude tijden vande welke ter weerelt gheen opentlicke schriften ghebleuen en sijn, gheweest hebben een treffelick seermachtich Gheslacht. t'welck duer sulcke verderuende oirfaken als meer ander machtighe volcken weeruaren sijn, als oirloghe en dierghelijcke, vooroderende uytroeying der wetten, breking van goe oirdens, verwoesting der steden, &c. tot manier van wilthey gheroicht is, doch niet soo volcommen, of den ouden aert der grootmoedicheyt, rechtueerdicheyt, ende ghetraueyheit, daer Tacitus oock af betuycht, en bleef altijt in hemlien ghewortelt. Dese haer woesthey heeft gheduert tot ontrent de tijden van Iulius Caesar, welke daer naer tot beteren staet begon te keeren, soo dat sy eintlick weder ghecommen sijn ter regering ouer t'eertrijcxdeel Europa, als kenlick is. Maer want yemandt van haer voornomde eerste macht twyffelen mocht, ouermits wy

Li. de Morib. Germanor.

b B daer

daer af, soo weynich als van veel ander volcken diens tijts, gheen opent-
licke schriften en hebben, soo sullen wy die aldus beuestighen.

Tis openbaer dat de Gallien die by ons Walen gheuoemt worden, ende int ghemeeen nu Françoysen heeten, ouer oude tijden een machtich volck gheweest sijn, welcke Griecten, Spaaigne, Italic, strengelick be-
crijghden ende ouerwonnen: vande welcke noch Gallogracia ofte Gala-
tia in Griecten, ende Celtiberta in Spaaigne, de naem behouden heb-
ben: In Italic stichten sy Milaen, Coma, Brescia, Verona, Bergamo, Tren-
te, Vicentia. De selue Françoysen hebben ofte voortmael Duytsch ghe-
sproken, ofte het Duytsch in grooter eere ghehad, ende voor hun wit
ghehouden ghelijck sy nu t'Latijn doen. T'eerste wort aldus bethoont:
Tisyder spraeck ghemeen datse inden enen oirt des landts wat anders
uytghesproken wort als op den anderen. By voorbeeld, daer de Neer-
landers segghen *Dat, Wat, Vat*, d'Ouerlanders segghen *Das, Was, Vas*:
Voor der Parisienen *Chanter, Charbon, Chaleur*, de Picarden ghebruyck-
ken *Canter, Carbon, Caleur*; Daer de Castilianen segghen *Hazer, Hierro,*
Harina, in Portugael seytmen *Fazer, Ferro, Farina*, &c. Nu alsulck ver-
schil van het Duytsch dat de Françoysen voormael sprakē, totter Duytsch
van dese landen, was, dat sy voor ons *W* int ghemeeene ghebruycken *Gu*.
Als daer wy segghen *Ick winde*, sy seyden ende segghen noch *Ie Guinde*.
Ende voor ons *Windus* (t'welck een ghecoppelt woort is van Windt en
as, als oftmen wilde segghen een as die windt) sy ghebruycken *Guindas*,
sommighe *Guindal*, vande welcke oock commen hun *Guindement, Guin-*
dant, Guindeur, &c. Wederom voor *Wincket, Wimpel, Want, Wesp, Weet,*
Wincken, Melcwey, Wildemalue, sy segghen *Guichet, Guimple, Guant, Guesse,*
Guedde, Guigner, Megue, Guimalue. Voor *Waren*, ofte *Bewaren, Guarder*,
daer af commen la *Guarde, Gardeur, Gardebras, Guardemenger, Guar-*
derobbe, &c. oock *Guarir, Guarison*, dat me bewaren ende bewaring be-
teeckent, want de * Ghenefers achten dat sy duer drancken, cruyden,
saluen &c. alleenlick t'ghebreck bewaren voor onghueal, ende dat sy
gheensins en heelen, maer dat de Natuer altijt haer seluen gheneest: Van
t'voornomde commen oock *Guarnir, Guarnison, Guarniture*, &c. welcke
oock *Bewaren* ende *bewaring* bedien: Sghelijcx *Warande*, daer sy *Guaren-*
ne voor nemen. Wederom *Gue* (achterlatende *ch*, die sy soo als wy niet
noemen en connen) dat is by ons *Wech*, te weten den wech daer t'water
van een riuier ouer loopt, waer af hun *Gueer* ende meer ander commen.
Wederom *Guerdonner*, als oft sy wilden segghen *Weerdonner* dat is *Weer-*
gheuen oft verghelden, daer af gheseyt wort *Guerdon, Guerdonnement, Guer-*
donneur, &c. Voorts *Mot de Guet*, dat is *woort vande Wet*, ouermits sulck
woort inde steden vande wet comt, ende duer haer ghegheuen wort: Oft
andersins mach *Guet* van *Wacht* commen, achterlatende *ch* die sy so niet
en ghebruycken als voor gheseyt is, ende *e* voor *a* ghenomen, t'welck by

ons

Medici.

ons ghemeen is, want men seght so veel Bert, Swert, als Bart, Swart: Tis ooc kennelick dat sommighe *Wecht* voor *Wacht* ghebruycken: Van *Guet* commen *Guetter*, *Guette*, *Guetteur*, &c. Wederom voor *Ter Weere*; *A la Guerre*, daer af gheleyt wort *Guerroyer*, *Guerroyeur*, &c. Voor *Op de Wyse*; *A la Guise*, daer af ghemaect wordt *Guisarme*, *Deguiser*, *Deguisement*, ende soo met meer anderen die wy om cortheyt achterlaten. Vyt dese ghemeene reghel dan van *W* tot *Gu* (bouen de groote menichte van d'ander ghemeene woorden die sy ghewillick uyt het Duytsch hebben, welcke wy om cortheyt verswyghen, te meer dattet boueschreuen an t'voornemen voldoet) schijnt ghenouch te mueghen besloten worden, de Françoyten voormael Duytsch ghesproken te hebben, dat is Duytschen gheweest te sijne, ende veruolghens dat de Duytschen eertijts een bekent machtich volck waren.

Doch so v dat niet en gheuiel, maer dat sy die woorden voormael uyt het Duytsch vergaert hebben, ghelijck sy nu sulcx uyttet Latijn doen (want een ~~vatt~~ twee is nootfaelick) t'selue valter uyt te besluyten. Want dat soo ghenomen, tis gheschiet naer hemlien verwoesthey, daer in, ofte daer vooren: Niet daer naer, want de Duytsche tael by haer sedert in gheen acht gheweest en heeft, maer de Latijnsche, daer sy de hunne naer verandert hebben: Oock niet daer in, want dat een machtich volck t'welck Spaeigne, Griecken, Italie, conde beuechten ende verwinnen, haer spraek soudent gheformt hebben naer de wildens tael, ten sluyt niet; Dat sulcken Gheslacht vande wilden soude leeren an t'windaes een naem gheuen, tis te belachelick, soo sy doch seluer eer dan wilden, windassen ghebruycten. Tis dan nootfaelick dat sy dese woorden na der Duytschen ghemaect hebben voor haer verwoesting, te weten doen sy groot en machtich waren, ende dat yder Gheslacht d'ooghe op hun had.

Hier toe helpt noch dit, dat hemliedert tael wyder strecke als ander, t'welck sy in haer woesthey daer toe niet ghebrocht en hebben, want dat wilden die niet en handelen, noch verre en reysen, haer tael wyder soudent doen verbreyden als ander machtighe volcken, die groote landen en Koninckrijcken onder haer ghebiedt hadden, het strijt teghen den ghemeenen loop des weerelts, t'waer ongheschieft sulcx toe te laten. Dese wyde verbreyding dan der tael is gheschiet voor de verwoesting: Waer uyt oock te bemercken is in wat macht sy doen moesten wesen, anghesien t'verstroeyde eentalich ouerblijfiel na soo grooten menichte van iaren, hem wyder strecke dan die teghenwoordelick in groote macht waren: T'sijn voorwaer oirsaken die metgaders d'ander redenen, ons dwinghen te ghelooouen, dat de Spaengnaerden voormael oock, of Duytschen gheweest sijn, of dat sy hun tael naer het Duytsch gherecht hebben. want sy, ghelijck de Françoyten, oock segghen *Guante*, *Guardar*, waer af comen

men *Guarda, Guardador, Guardoso*, oock *Guarida*, ende *Guarnicer, Guarnicion, &c.* Wederom *Guerra*, daer sy af segghen *Guerraar, Guerrador, Guerrero, &c.* Wederom *Guinar*. Voort *Guisa*, daer *Guisar* af comt, &c, Ia dat etlicke Indianen welcke men segt veel duytsche woorden te ghebruyccken; oock verscheyden ander contreyen in Asie wiens spraeck Hieronymus betuycht tsiinder tijt bycans de selue gheweest te sijne met die van Trier, ende meer ander volcken wiens talen met Duytsch ghemengt sijn, sulcx uyt het Duytsch hebben, al van die oude tijden af, dat sy in haer eerste groote macht waren.

Effendum.

Tvoornomde wort noch stercker, opentlicker, ende nootfakelicker beuesticht, duer haer talens constich maecsel, voorwaer gheen werck van slechte wilden, maer te verwonderen hoe gheleerde tammen, sulcx hebben connen ter * daet brengen. daer af wy breeder spreken, ende haer weerdicheyt bouen al d'ander, met merckelicke redenen beuestighen moeten, aldus: Teinde der spraken is, onder anderen, te verclaren t'inhoudt des ghedachts, ende ghelijck dat cort is, also beghheert die verclaring oock cortheyt, de selue can bequamelixt gheschien, duer ynckel faken met ynckel gheluyden te beteecken; Oock foodanighe, datse oueral de Tsaemvoughing bequamelick lijden; Datse de Consten grontlick leeren; Ende den Hoorders heftelick beweghen tot des sprekers voornemen. Nu of dese alle vier, byden Duytschen beter ghetroffen sijn dan by eenighe ander, dat sullen wy oirdentlick verclaren, eerst bethoonnende, ende dat metter daet, op datment ghelooue, der Duytschen 742 eenfilbighe woorden inden eersten persoon; daerder de Latinen alleenlick 5 hebben; De Griecken gheen eyghentlicke, maer langhe vercoort tot 45. Daernaer sullen wy segghen vande namen, bynamen, &c. welcke wy alle metter haest vergaert hebben yder uyt sijn Woortbouck als volgt.

DVYTSCH

Achr. Pestime. Existimo.
Aes. l'apade. Inefco.
Back. le cuis. Pinfo.
Baeck. Pono pharum.
Baen. le prepare le chemin. Pra-
paro viam.
Ban. le banne. Proferibo.
Baer. l'enfante. Pario.
Bas. l'abbacie. Latro.
Baet. le prouffite. Commodus sum.
Bel. le tire la clochette. Tintinno.
Ben. le suis. Sum.
Berit. le creue. Crepo.
Bey. l'attens. Expecto.
Bid. l'eprie. Precor.
Biecht. le confesse. Confiteor.
Bied. l'ostre. Praesento.
Bies. le beze. Mugio.
Bijt. le mors. Moraleo.
Bind. l'elie. Ligo.
Blackc. le flamboye. Flammo.
Blacs. le souffie. Flo.
Blacu. le colore de bleu. Colore
caeruleo pingo.
Bleck. le couvre de lames. Bracteo
Bleack. le passif. Palleo.
Bleet. le beele. Balo.
Bleyck. le blanchi d'linge. Can-
defacio.
Bliff. le demeure. Maneo.
Blinck. l'erluys. Resplendo.
Block. le labore assiduellement.
Affidue laboro.
Bloc. le saigne. Sanguino.
Bloey. le neuronne. Floreo.
Bloom. le mets nud. Nudo.
Bloos. le vermeillon. Rubeo.
Blusck. l'estain. Extinguo.
Bluts. le froisse. Collido.
Boerd. le bourde. Nugor.
Boet. le remedic. Medcor.
Boey. le mets des pieges aux pieds
Compedio.
Boock. le bats. Cudo.
Bol. le boule. Voluo globum.
Boord. le borde. Fimbrio.
Boor. le fore. Perforo.
Borg. le pleige. Fideiubeo.
Bot. le rebouché. Hebetor.
Bot. le boutonne. Gemmo.
Bou. l'edisse. A Edifico.
Bra. le rosti. Aſſo.
Braeck. le vomc. Euomo.
Brand. le brulle. Ardeo.
Bras. le bauffre. Epulor.
Bree. le say large. Dilato.
Breeck. le romps. Rumpo.
Brey. le centreclache. Retuculo.
Briefsch. le rugis. Rugio.
Bring. le apporte. Adporto.
Brock. le coupe des morceaux de
pain. In frusta frango.
Brod. le radoube. Refarcio.
Broey. le couue. Incubo ouis.
Broey. le fourboulle. Subferuefacio
Brou. le brasse. Coquo cereuisiam
Brul. le marie. Mugio.
Bruyck. l'efe. Fruor
Buck. le picle dos. Curuo
Buet. le troque. Commuto
Buyg. le piele. Flecto
Buyich. le strappe. Pulso

Caerd. le carde. Carmino.
Caert. le ioué aux cartes. Lu-
do chartis.
Caets. le ioué à la paume. Ludo pila
Cap. le hache. Concido
Cier. l'orne. Orno
Claer. le fat clair. Clarifico
Colf. le croche. Ludo claua
Cof. leſcariſe. Scarifico
Coft. le couste. Conito
Coor. le ioué aux os. Talis ludo.
Coock. le cuisine. Coquo
Crab. le racle. Rado
Craey. le erie. Cornicor
Craeck. le croque. Crepito
Croon. le couronne. Coronor.
Cruy. le crucifie. Crucifigo
Cuyt. le faicues. Vico dolia.
Dab. le patrouille. Palpo
Daeg. l'ainorne. Cito
Dael. le descens. Descendo.
Danck. le remercie. Habeo gratiam
Dans. le dansé. Tripudio
Dau. le fai rosee. Roro
Deck. le couure. Tego
Delf. l'enfoui. Fodio
Denck. le pense. Cogito
Derr. l'orte. Audeo
Derfch. le bats en grange. Trituro
Derf. l'ay besoing. Egeo
Deys. le recule. Recedo
Eicht. le compose en rime. Copono
Dick. le pestis. Deuso
Dien. le fers. Seruio
Diep. le tay profond. Profundum
facio.
Dijck. le say vne dique. Iacto aggeté
Ding. le bargaine. Licor
Ding. le plaide. Litigo
Doem. le damne. Damno
Doe. le fai. Facio
Dool. l'erre. Erro
Doo. le tue. Occido.
Doog. le vauz. Valeo
Doop. le baptize. Baptizo.
Dor. le deuiens aride. Aresco
Dort. l'ay soif. Sitio
Dou. le presse. Premo
Draey. le tourne. Torno
Draeg. le porte. Porto
Drael. le tarde. Tardo
Draef. le trote. Succusso.
Dreich. le menace. Minor
Drijf. le chasse. Agito.
Drinck. le boy. Bibo
Dring. le pouffe. Penetro turbam
Drooch. le seiche. Sicco
Droom. le songe. Somnio
Droop. le arroise quelque chose de
greffe. Conspargo pinguedine
Druck. l'imprime. Imprimio
Dubt. le doute. Dubito
Ducht. l'ai doute. Vereor
Duer. le dure. Duro
Duld. le souffre. Patior
Dun. le tenue. Extenuo
Dvael. l'erre. Erro
Dwving. le contrains. Cogo
Eet. le honnore. Honoro
Eg. l'herſe. Occo
Eind. le fine. Finito
Eet. le menge. Edo
Ets. le mors en cuire de l'eau forte

Inedo cuprum aqua forti.
Eysch. le demande. Ietto
Fael. le faille. Fallor
Fuyt. le ioué à la flute. Cano
fistula.
Fryt. leſcraſſe. Frigo
Frons. le front. Rugo
Gacn. le voye. Eo
Gaep. le baye. Ofceto
Geck. le moque. Laſciuo
Gheef. le donne. Do
Gheel. le say taune. Rufo
Gheeu. le baaille. Ofceto
Gheld. le vauz. Valeo
Ghier. le fonds. Fundo
Ghiſp. le fouette. Flagello
Ghis. le fouſpegone. Sulpicor
Glat. le ſophie. Polio.
Glic. le gnie. Labor.
Gloey. le deuien rouge. Candefco.
Gom. le gomme. Lintogummi.
Gord. le ceinds. Cingo.
Graef. l'engraue. Sculpo.
Greys. le retrougne. Obduco fronté
Grijp. le gripe. Capio.
Griam. le rugis. Rugio.
Groey. le verdoye. Vernor.
Grou. l'ai en horreur. Abominor
Groen. le pain verd. Virido.
Gruet. le faluc. Saluto.
Gunn. le ſaurie. Fauco.
Haeck. le hache. Concido.
Haect. l'haie. Feſtino.
Haeck. l'acrotche. Iuuco.
Hael. le porte. Adfero.
Hang. le pendis. Vendo.
Harp. l'harpe. Lyram pulſo.
Haet. le hay. Odio habeo.
Heb. l'ai. Habeo.
Hecht. le attache. Figo.
Heel. le guarri. Sano.
Heet. le cause. Calefacio.
Heet. le nomme. Nominor.
Heet. le commande. Iubeo.
Hef. le leue. Lenor.
Hef. le pante. Acclino.
Heel. le cele. Celo.
Help. l'espere. Iuon.
Herd. le durcis. Duro.
Hey. le hie. Fiftuco.
Hugh. l'habine. Aniclio.
Hincck. le cloche. Claudico.
His. l'incite. Intligo.
Hoed. le garde. Custodio.
Hoest. le touſe. Tuſſio.
Hol. le creuse. Cauo. (Cumulo).
Hoop. le couble en monceaux.
Hoort. l'oy. Audio.
Hoop. l'espere. Spero.
Houd. le tiens. Teneo.
Hou. le coupe. Seco.
Hou. le marie. Nubo.
Hoy. le ſene du ſoin. Siccifera ſole
Huc. le croupe. Sileo.
Huer. le loue. Conduco.
Hul. le coeſſe. Orno caput.
Huts. l'uoche. Quatio.
Huyt. l'hurle. Vtilo.
Iaech. le chasse. Venor.
Iaect. le glappe. Gannio.
Iock. le moque. Icor.
Kaack. le cabasse. Suppilo.
Kan. le say. Sicio.

Kan, le mafche. Mando.
 Keer, le tourne. Verto.
 Keer, le ballie. Scopo.
 Kem, le pregne. Pefco.
 Ken, le cognoy. Cognofco.
 Kern, le lanente. Lamentor.
 Kern, le bars le beure. Butyrū pulfo
 Keur, le vifite. Cenfeo.
 Kiek, le grande. Multito.
 Kies, l'elis. Eligo.
 Kijck, le voy. Intuor.
 Kiir, le tenie. Litigo.
 Kip, le felco pouffins. Pullulo.
 Klack, le creuffe avec vn fon eclatant. Cum fragore rimas ago.
 Klad, le crotte. Penicillo veftem à luto detergo.
 Klaeg, le plains. Queror.
 Klap, le babille. Fabulor.
 Klee, le veite. Vefcio.
 Klem, le pince. Premeo.
 Klets, le frappe difouet le faifant former. Scutica ferio.
 Kleef, l'attache. Vifco.
 Klein, l'appetiffe. Minuo.
 Klief, le fend. Findo.
 Klim, le monte. Scando.
 Klinck, le fonne. Sono.
 Kluen, le frappe. Pulfo.
 Kloort, le boule. Voluo globum.
 Kloop, le hurte. Pulfo.
 Klos, le iouie à la boule par trauers d'vn anneau. Ludo globo per anulum.
 Klucht, le plaifante. Facetias narro
 Knaeg, le rouge. Rodo.
 Knau, le mafche. Mando.
 Kne, le pettris. Depio.
 Kners, le grince les dens. Dentibus ftrideo.
 Knich, l'hochela teffe. Nuo.
 Kniel, l'agenouille. Genuiclor.
 Knip, le chiquecaude. Taltra in-
 knoop, le noue. Nefco. (figo.)
 Knor, le grande. Grunnio.
 Koel, le taiftied. Teptido.
 Kom, le viens. Venio.
 Koop, l'achapte. Emo.
 Kout, le deuffe. Fabulor.
 Kraets, le gratte. Scabo.
 Krau, le gratte. Scabo.
 Kranck, le debile. Debilito.
 Kriel, le remue comme entre les fourmis. Mobilito per turbas.
 Krig, l'acquiers. Acquiro.
 Krint, le pleure. Eiulo.
 Krimp, le retrecis. Arcto.
 Kroch, le guins. Queror.
 Kroock, le fronce. Rugo.
 Krol, le creffille. Crifpo.
 Krom, le courbe. Curuo.
 Kroop, l'emple le gouion. Inglu-
 uicm farcio auium.
 Kruy, le pouffe. Vipello.
 Kruy, l'efpice. Aromatibus condio
 Kruyp, le rampe. Repo.
 Kuch, le touffe. Tufito.
 Kus, le baiffe. Ofeculor.
 Kuyfch, le nettoye. Nitido.
 L ach, le ris. Rideo.
 La, le charge. Onero.
 Laeck, le diminue. Diminuo.
 Laeck, le desprife. Contemno.
 Lang, l'alonge. Prolongo.
 Lang, l'auains. Porrijo.
 Lap, le rapicce. Interpolo.

Lact, le laffe. Linquo.
 Laef, le rafraifchis. Fouco.
 Laeu, le fai tiede. Teptido.
 Leck, leliche. Lambo.
 Leeg, l'abbaiſſe. Humilio.
 Leem, le penduis d'argille. Luto.
 Leen, le preffe. Mitua.
 Leer, l'entigne. Doceo.
 Leg, le metts. Pono.
 Leeca, le coule. Stillo.
 Leen, l'appuy. Cubito.
 Lees, l'elis. Lego.
 Leich, le felcins. Extinguo.
 Let, le pempelche. Impedio.
 Let, le confidere. Confidero.
 Leef, le vis. Viuo.
 Ley, le meine. Duco.
 Licht, le felcrais. Luceo.
 Licht, le leue. Leuo.
 Lieg, le ments. Mentior.
 Lig, le couche. Iaceo.
 Lud, l'endure. Fero.
 Liſp, le begaye. Balbutio.
 Lock, l'ailliche. Allico.
 Loer, le lorne. Oberuo.
 Lol, le grongnonne. Etulo ad inftar telis.
 Lol, le me chauffe comme les vielles qui vent d'vn pot plein de feu le mettant ſous elles.
 Lonck, le poillade. Oculo.
 Loon, le baillie de loyer. Remunero
 Loop, le cours. Curro
 Los, le delatache. Laxo.
 Loot, le iette le fort. Sortior.
 Loof, le loue. Laudo.
 Lub, le chaître. Caſtro.
 Lul, le finge le fon. Sonum imitor.
 Luym, le lorne. Iudiciantibus oculis intuor.
 Luys, le peluche des pouils. Pediculis lego.
 Lue, le paſſe. Tranſeo.
M ach, le puis. Poſſum.
M acy, le tauche du ſoin. De-
 ſco prata.
 Maeck, le fay. Facio.
 Macl, le penus. Pingo.
 Macl, le moule. Molo.
 Maen, le ſtipule. Stipulor.
 Maen, le coniuere. Adiuro.
 Melck, le traictis le lait. Mulgeo.
 Meng, le meffe. Mitico.
 Men als peerden oft vvaghen, le meyne. Duco.
 Merck, le marque. Noto.
 Meit, l'engraiffe. Sagino.
 Meet, le meſure. Metior.
 Mets, le maſſonne. Extruomuros.
 Mein, le iuide. Opinor.
 Mick, l'ay poell à quelque choſe. Collimo.
 Mye, le contregarde. Cauco.
 Min, l'ayme. Amo.
 Moet, l'imeſaut. Deben.
 Moey, le moleſte. Molcito.
 Moord, le meurtris. Trucido.
 Mor, le murmure. Murmuro.
 Muſ, le ſens le relant. Sitū redoleo
 Munt, le monpoye. Cudo nummos.
 Muyl, le rechigne. Contrabo vultū
 Muyt, le mutine. Seditionem facio
 Naey, le couſe. Suro.
N aeck, l'approche. Propinquo
 Nau, le fay cſtrouit. Auguito.
 Neem, le prens. Accipio.

Nest, le niche. Nidifico.
 Nyg, le pelcine. Inclino.
 Nies, l'externe. Sternuo.
 Nieu, le fay nouueau. Nouo.
 Nup, le pance. Vellio.
 Noom, le nomme. Nomino.
 Noo, l'imeite. Inuuto.
 Noop, l'agoulonne. Stimulo.
 O ght, le mouſſonne. Meſſem ſuo.
 Oos, le vil de l'eau. Enhaurio.
P ael, le borne. Termino.
 Paer, le metts pair à pair. Bi-
 nos pono.
 Paert, le partis. Partior.
 Paey, l'appayſe. Pacio.
 Pand, le metts en galle. Pignero.
 Pap, le colle. Glutino.
 Pas, le letais accorder. Apto.
 Peck, le pouille. Pico.
 Peel, le peple. Decortico.
 Pers, le peſſe. Premeo.
 Pick, le beque. Roſtro.
 Pip, le pipe. Pipo.
 Pis, le poſſe. Meio.
 Plaeg, le vexa. Vexo.
 Platch, le pateline en l'eau. In aqua palpo.
 Pleck, le macule. Maculo.
 Pleg, le ſoulo. Soleo.
 Pleyt, le plaide. Litigo.
 Ploeg, l'arc. Aro.
 Plomp, le rebouche. Habeto.
 Plomp, le plonge en l'eau. Mergo
 Ploy, le pille. Plico.
 Pluck, le cueille. Carpo.
 Ploys, le pluche. Polio.
 Poch, le uante. Laſto.
 Poup, le iuide loſſe. Sentinas expurgo.
 Poog, le taſche. Nitor.
 Por, le pincite. Incito.
 Pot, l'amaiſe en pot. In oſſulis coacuro. (tribus)
 Poy, le voy. Indulgeo potatio-
 Praem, l'opprefſe. Opprimo.
 Prang, le opprefſe. Opprimo.
 Pract, le babille. Fabulor.
 Prick, le deguillonne. Stimulo.
 Preeu, le deroube ſinemēt Surrupio.
 Pris, le priſe. Laudo.
 Print, l'imprime. Imprimio.
 Proef, le pſproue. Probo.
 Proef, le gouie. Guito.
 Pronck, le tiens grauité comme vne eſpouſſe.
 Put, le puiſſe. Haurio aquam.
 Quel, le faſche. Molcito.
Q uets, le bleſſe. Lzdo.
 Quint, le degate. Diſſipo.
 Qujll, le baue. Stillo pituitā ex ore
R a, l'aduinne. Diuino.
 Raeck, le touche. Tango.
 Raep, l'amaiſe. Colligo.
 Racs, le rage. Laſcivo.
 Reck, le tens. Tendo.
 Ren, le cours. Curſio.
 Reul, le troque. Commuto.
 Rey, le dans. Duco choreas.
 Reys, le tends. Potrijo.
 Reys, le chemine. Profeſſor.
 Richt, l'irige. Erigo.
 Rieck, le ſens. Sentio.
 Riem, le rame. Rentigo.
 Rie, le cheucauche. Equito.
 Rijn, le rhume. Verſuſco.

Ryp. Ie meuris. Præcoquo.	Suer. Ie trompe. Impono.	Glomero. (conciito)
Rys. Ie melenc. Sublucio.	Seyl. Ie vogue. Velifico.	Spor. Ie poronne. Calcaribus
Rips. Ie route. Rufo.	Sic. Ie boullis. Ferueo.	Spot. Ie moque. Derideo.
Reck. Ie trique la quenouille.	Sie. Ie voy. Video.	Spou. Ie craiche. Spuo.
Pensum itraou.	Sift. Ie crible. Cribro.	Spreck. Ie parle. Loquor.
Roem. Ie me vante. Iacta.	Sipp. Ie degoute. Mano.	Sprey. Ie tens. Tendo.
Roep. Ie cri. Clamo.	Sinck. Ie fonte. Mergo.	Spring. Ie saute. Salto.
Roer. Ie remue. Moueo.	Sing. Ie chante. Canto.	Spruyt. Ie germe. Germino.
Roett. Ie entrouille. Rubiginé traho	Sit. Ie passis. Sædo.	Spucl. Ie reinie. Eluo.
Roey. Ie rame. Remigo.	Slab. Ie bauc. Squaleo.	Spuyt. Ie tecté l'eau par vn esclû-
Rol. Ie rouille. Voluo.	Sta. Ie frappe. Verbero.	toire. Ejicio aquam syringe.
Ronck. Ie rouffe. Sterto.	Slacht. Ie ressemble de condition.	Staeck. Ie painille. Palo.
Rond. Ie rondis. Rotundo.	Affaiilor.	Sta. Ie metias sur les pieds. Sto
Roof. Ie raui. Spolio.	Slæp. Ie dors. Dormio.	Staeck. Ie cesse. Desisto.
Rot. Ie pourris. Putreo.	Slap. Ie lasche. Laxo.	Stamp. Ie pile. Tundo.
Ruck. Ie arrache. Aucllo.	Slact. Ie trouaille comme esclau.	Stap. Ie aiambe. Pleno gradu incedo.
Ruet. Ie engraisse. Sebo.	Laboro.	Steeck. Ie pique. Pungo.
Run. Ie coigule. Coagulo.	Slem. Ie fai bonne chere. Comessor.	Steel. Ie derobbe. Furor.
Run. Ie floré. Fluio.	Sleur. Ie traine. Traho.	Stel. Ie pose. Pono.
Rust. Ie rose. Quiesco.	Sleyp. Ie traue. Traho.	Stelp. Ie tanché le sang. Sisto
Ruym. Pamplise. Amplifico.	Slacht. Ie fais vni. Plano.	fanguiem.
Ruyfch. Ie bruy. Strepo.	Slijp. Ie guise. Acuo.	Stem. Ie baille ma voix. Suffra-
Sæy. Ie sene. Semino.	Slijt. Ie se. Tero.	gium fero.
Sæp. Ie sie. Serro.	Slis. Ie paille. Paco.	Stem. Ie ahenne. Gemo.
Sælf. Ie oings. Vngo.	Slick. Ie uaille. Gurgito.	Sters. Ie meurs. Morior.
Scha. Ie pendo nage. Nocco.	Slof. Ie trouille. Replico.	Stcum. Ie pappuy. Fulcio.
Schaf. Ie trache. Trato.	Slorp. Ie pume. Sorbeo longo tractu.	Steyl. Ie dreie contremont. Erigo.
Schæck. Ie prensve fille par for-	Sluyt. Ie sommeile. Dormito.	Sticht. Ie fonds. Fundo.
ce. Rapio virginem.	Sluypp. Ie voy en cachette. Clau-	Sting. Ie monte. Scando.
Schaent. Ie honis. Erubeſco.	culum ingredior.	Stijf. Ie rouille. Rigeo.
Schamp. Ie glisse. Labor.	Sluyt. Ie serne. Claudio.	Suil. Ie paille. Paco.
Schantz. Ie fortifie rempars. Mu-	Smacht. Ie fusioque. Suffoco.	Stinck. Ie tens mal. Oboleo.
nio vallis.	Smack. Ie ruc de roideur. Projicio	Stoor. Ie trouble. Turbo.
Schat. Ie tisme. AEstimo.	Smaeck. Ie gouste. Guitto.	Stoot. Ie hurte. Trudo.
Schæf. Ie rabotte. Dolo.	Smal. Ie attene. Extenuo.	Stopt. Ie toupe. Obturo.
Scheer. Ie ronds. Tondo.	Sme. Ie forge. Cudo.	Stort. Ie spans. Esundo.
Scheld. Ie tence. Obiurgo.	Smeeck. Ie amadou. Adulor.	Stoof. Ie tuue. Fouco.
Schel. Ie forche. Decortico.	Smeer. Ie pois. Linto.	Stou. Ie tinte de faire ou d'aller.
Schenck. Ie versé. Infundo.	Smelt. Ie fonds. Fundo.	Propello.
Schænd. Ie gaitte. Corrumpto.	Smet. Ie macule. Maculo.	Strael. Ie rayonne. Radio.
Schep. Ie cree. Creo.	Smets. Ie bautre. Comessor.	Strat. Ie punis. Punio.
Scherm. Ie serime. Digladior.	Smock. Ie fume. Fumo.	Streck. Ie tens. Tendo.
Scherp. Ie guise. Acuo.	Smoor. Ie tonte. Suffocor.	Streel. Ie peine. Pæto.
Scherf. Ie chae. Concido.	Smijt. Ie bats. Verbero.	Strick. Ie noue. Nodo.
Schuer. Ie delchire. Lacero.	Snap. Ie babille. Garrio.	Stroop. Ie forche. Deglubo.
Scheyd. Ie separe. Separo.	Snau. Ie parle rudement. Duri-	Strooy. Ie pars. Spargo.
Schick. Ie ordonne. Ordino.	ter loquor.	Strijck. Ie frotte. Linto.
Schiet. Ie tire. Sagitto.	Snic. Ie coupe. Scindo.	Strie. Ie combis. Pugno.
Schiijn. Ie luis. Luceo.	Snoep. Ie friand en cachette. Clam	Stier. Ie conduits. Duco.
Schil. Ie diſtere. Diſtero.	cupedias edo.	Stuypp. Ie incline. Inclino.
Schimp. Ie brocarde. Iocor.	Snoer. Ie file. Filo traicio.	Stuyt. Ie vante. Iacto.
Schock. Ie secoue. Succusso.	Snoey. Ie branche. Frondo.	Stuyt. Ie bonds. Refulto.
Schors. Ie trouffe. Succingo.	Snorck. Ie sanglotte. Sterto.	Stuyf. Ie pouldroye. Puluero.
Schau. Ie contemple. Contemplor	Snuyt. Ie mouche. Mungo.	Sucht. Ie oupire. Suspiro.
Schrab. Ie grattaigne. Vnguibis	Sock. Ie cherche. Quero.	Such. Ie radotte. Deliro.
scabo.	Soen. Ie reconcille. Reconcilio.	Suyg. Ie tete. Sugo.
Screem. Ie cri eclatant. Exclamo.	Soog. Ie lecte. Lacto.	Suyin. Ie chome. Moror.
Screy. Ie pleure. Lachrymo.	Sorg. Ie pay soing. Curo.	Suypp. Ie pume. Sorbeo.
Schrick. Ie faillis. Distilio.	Sout. Ie sale. Salio.	Svack. Ie fassis. Infirmo.
Scroef. Ie viue. Traqueo cochleam	Spa. Ie boue. Fodio.	Svaer. Ie pappantins. Grauo.
Scroem. Ie frayé. Horreo.	Span. Ie tends. Tendo.	Svalp. Ie hote. Astuo.
Schric. Ie aiambe. Facio gradum.	Spær. Ie pargne. Parco.	Suert. Ie noiris. Nigro.
Schrijff. Ie scripts. Scribo.	Speck. Ie larde. Lardo.	Sweet. Ie sue. Sudo.
Schud. Ie secoue. Quatio.	Speel. Ie ioue. Ludo.	Swelg. Ie uaille. Glutio.
Schup. Ie pume. Palcaleno.	Spen. Ie seure. Ablaſto.	Sweel. Ie pende. Tumo.
Schur. Ie seure. Tergo. (occludo	Speer. Ie tends. Tendo.	Svenen. Ie sage. Nato.
Schur. Ie contregarde. Affamentis	Speer. Ie branche. Figo veru.	Sweet. Ie iure. Iuro.
Schu. Ie uite. Euito.	Spear. Ie trache. Indago.	Svcrum. Ie scheme. Examino.
Schuil. Ie m'embusche. Laten.	Spie. Ie cheuille. Clausigneis figo	Svicht. Ie cesse. Cefso.
Schuyf. Ie coule. Trudo.	Spie. Ie pie. Infidior.	Svieg. Ie tais. Taceo.
Seep. Ie saouant. Saponelino.	Spin. Ie hie. Neo.	Tael. Ie quiers. Inquiro.
Seg. Ie di. Dico.	Spits. Ie fai pointu. Acuo.	Tas. Ie tire. Prono.
Send. Ie nouie. Mitto.	Spit. Ie sue. Fodio.	Tas. Ie tasse. Acerbo.
Seng. Ie brulee quelque peu. Suburo	Splijt. Ie fends. Findo.	Tait. Ie tate. Palpo.
Set. Ie mets. Pono.	Spoey. Ie me haste. Accelero.	Tees. Ie pliche. Carpo.
Stel. Ie mets. Pono.	Spool. Ie devuide au fil pour tistre.	Tel. Ie nombre. Numero.

S. STEVIN

Tem. Ie dompte. Domo.
Tems. Ietamise. Cribro.
Teer. Ie digere. Coquo cibum.
Tier. Ie tempesse. Tumultuo.
Toef. Iatens. Expecto.
Tol. Ie donne gabelle. Tributū de.
Ton. I'entonne. Infundo in dolia
Toog. Ie monstre. Ostendo.
Toom. Ie bride. Freno.
Toon. Ie soune. Tono.
Top. Ie ioue de la toupie. Trocho ludo.
Tau. Ie tanre. Coria perficio.
Tracht. Ie delibere. Delibero.
Traen. Ie larmoye. Lachrymo.
Treck. Ie tire. Traho.
Terd. Ie marche. Gradior.
Tref. Ie touche. Tango.
Troost. Ie console. Consolor.
Trau. Ie épouse. Dico uxorem.
Treur. Ie contriste. Mereo.
Tuug. Ie tesmoigne. Testor.
Tuyn. Ie penuronne de hayes. Sepio
Tuyfch. Ie ioue à dets. Alealudo.
Tuyt. Ie triue. Alterco.
Tuyyn. Ie tors du fil. Torqueo filū
Val. Ie tombe. Cado.
Vallch. Ie faulce. Falio.
Vang. Ie prens. Capio.
Vacr. Ie voy par chariot ou par nauire. Meo.
Vast. Ie icuene. Ieiuno.
Vaet. I'entonne. Infundo modios
Vaet. I'empoyne. Comprehendo
Vecht. Ie combats. Pugno.
Vel. I'abbats. Proferno.
Verg. Ie mets au denant. Propono
Vest. Ie confirme. Confirmo.
Veyl. Ie mets en vente. Venale propono.
Veins. Ie dissimule. Dissimulo.
Vier. Ie fai feudeioye. Celebro
Vulcania..

ick

Vyl. Ie lime. Lino.
Vys. Ie vire. Verro cochleam.
Vil. I'escorche la peau. Deglubo.
Vind. Ie trouue. Inuenio.
Visch. Ie pesche. Piscor.
Vlack. Ie planis. Planum facio.
Vlam. Ie flamboye. Flammo.
Vlecht. I'entrelaste. Vico.
Vleck. Ie macule. Maculo.
Vley. Ie flatte. Adulor.
Vlic. Ie sui. aufugio.
Vlieg. Ie vole. Volo.
Vlicm. Ie lance. Scalpello lancino
Vliet. Ie flotte. Fluo.
Vloeck. Ie nauois. Execror.
Vloey. Ie flotte. Fluo.
Vlooy. I'espluche. Capto pulices
Vlucht. Ie prens la fuite. Agito fugam.
Vocht. Ie ramoitis. Humecto.
Voed. I'enourris. Nutrio
Voel. I'esens. Sentio
Voer. Ie meine. Veho.
Volg. Ie sui. Sequor.
Van. Ie plie. Plico.
Vracht. Ie charge voicture. Onero veitura.
Vraag. Ie demande. Interrogo.
Vrees. Ie cran. Timeo.
Vries. I'engele. Gelo.
Vroom. Iecorrobre. Corrobora
Vrye. Ie fay l'amour. Procor
Vul. I'emplis. Impleo.
Wacht. Ie garde. Custodio.
WVaeg. Ie hafarde. Aleam omnem iacto.
WVaeck. Ie fai leguet. Vigilo.
Vvaey. Ie vente. Spito.
Vvalg. I'ay appetit de vomir. Nauseo.
Vval. Ie fourbouis. Subferueo.
Vvaen. Ie presume. Praesumo.

Vvan. Ievanne. Vanno.
Vvasch. Ie laue. Lauo.
Vvas. Ie crois. Cresco.
Vvas. Ie couure de cire. Cero.
Vved. Ie gage. Certo.
Vveck. I'amollis. Mollio.
Vveem. Ie pleure. Ploro.
Vveer. Ie d'ens. Defendo.
Vvend. Ie tourne. Verro.
Vven. I'accoutume. Assuefacio.
Vvreck. Ie besongne. Operor.
Vverm. Ie chauffe. Calcascio.
Vverp. Ie icete. Iacio.
Vver. I'empytre. Implico.
Vvret. Ie stay. Scio.
Vvret. I'aguste. Actuo.
Vvret. Ie tis. Texo.
Vvryd. Ie pasture. Pasco.
Vvrie. Ie sarche. Exsupto herbas.
Vvrieg. Ie berche. Ventilo.
Vvri. Ie veux. Volo.
Vvrick. Ie icile. Nuo.
Vvriind. I'enuolepe. Inuoluo.
Vvri. Ie gaigne. Lucror.
Vvrip. Ie branle haut & bas. Sursum & deorsum mobilro.
Vvriich. Ie troche. Tergo.
Vvrit. Ie blanchis. Albo.
Vvoel. Ie fais tumulte. Tumultuo.
Vvoerk. Ie desole. Desolo.
Vvond. Ie naure. Vulnero.
Vvoon. Ie demeure. Moror.
Vvreck. Ie venge. Vindic.
Vvring. Ie torde. Torqueo.
Vvroct. Ie fouille. Vultor.
Vvriij. Ie froite. Frico.
Vvriug. I'entrangle. Strangulo.
Vvryck. I'emplacc. Cedo.
Vvryd. I'eslargis. Amplifico.
Vvye. Ie dedie. Dedicor.
Vvys. Ie monstre. Monstro.

LATYNSCHE EENSYLLABIGHE VVOORDEN,

die in het Duytsch oock al een silbich sijn.

Do. Ie donne. Ick gheef.
Flo. Ie souffe. ick blaesc.

No. Ie naige. ick svvem.
Ste. Ie suis debout. ick staec.

Sum. Ie suis. ick ben.

GRIECSCH EENSILBIGHE VVOORDEN

die nyt lanche vercort sijn.

Βδῶ	Βδῶν of Βδῆμι	Κρῶ	Κρῶν ende Κίρω	Σχῶ	Σχῶν
Βλῶ	Βλῆμι	Κτῶ	Κτῶν ende Κτίω	Σῶ	Σῶν ende Σίω
Βῶ	Βῶν	Κῶ	Κῶν ende Κίω	Τλῶ	Τλῶν
Γῶ	Γῶν	Λῶ	Λῶν	Τμῶ	Τίρω
Γρῶ	Γρῶν	Μιῶ	Μιῶν of Μίω	Τρῶ	Τρίω
Γῶ	Γῶν ende Γίω	Νῶ	Νῶν of Νίω	Τῶ	Τῶν
Δμῶ	Δμῶν of Δμῶν	Ξῶ	Ξῶν	Φθῶ	Φθῶν Φθῶν Φθῶν
Δρῶ	Δρῶν	Πλῶ	Πλῶν of Πλῶν	Φλῶ	Φλῶν ende Φλῶν
Δῶ	Δῶν ende Δίδωμι	Πτῶ	Πτῶν of Πτῶν	Φρῶ	Φρῶν
Ζῶ	Ζῶν ende Ζίω	Πτῶ	Πτῶν of Πτῶν	Φῶ	Φῶν Φῶν
Θλῶ	Θλῶν	Πῶ	Πῶν Πῆμι	Ιρῶ	Ιρῶν χρίω χρίω
Θνῶ	Θνῶν of Θνήσκω	Ρῶ	Ρῶν Ρῶν cñ Ερίω	Χῶ	Χῶν χρίω χρίω
Θῶ	Θῶν	Σκλῶ	Κλίω	Ψῶ	Ψῶν ende Ψῶν
Κλῶ	Κλῶν, κλίω κλίω	Σμῶ	Σμῶν of Σμῶν	Ωῶ	Ἐῶ
Κτῶ	Κτῶν of κτῆμι	Σπῶ	Σπῶν	Ωῶ	Ἐῶ

Dander

Simon Steuin wenscht

R V D O L F D E N I I^{en}

R O O M S C H K E Y S E R

V E E L G H E L V C X.

DA T Ghetal Grootheyt ende Ghewicht, in yder wesentlicke saeck * onscheydelicke ancleuinghen sijn, vol diepe ende nutte eyghenschappen, en betuyghen niet alleen verscheden gheleerden, maer tis duer d'eruaring in allen an elcken bekent. Tis oock openbaer, dat d'eerste twee tot grooten voordeele der menschen, ter form van beschreuen consten gherocht sijn, namelick * Telconst ende Meetconst, maer niet also t'Ghewicht, om dat sijn oirsproncklicke eyghenschappen den voorighen verborghen bleuen. Wel is waer dat inde Rechtwichten duer eruaring bemerckt is, twee euestaltwichtighe met haer ermen * euerednich te wesen. Doch sy hebben gemeent * soodanighe eueredenheyt te schuylen onder de ronden beschreuen op t'vastpunt duer d'uytersten der ermen; Uyt het welck, na den ghereenen aert der dwaling, gheen kennis der oirsaken en volghde. Wat de Scheefwichten belangt, daer en is niet met allen af gheweten. Inder voughen dat dese * stof gheen form van Const als d'ander ghecrighen en conde. Maer doen t'gheual anders lucte, ende dat sulck langverborghen hem duer sijn uyterste beghinselen openbaerde, sy is eintlick daer toe ghecomen, in sulcker ghedaente als die uwe Keyserlicke M. hier toegheeyghent wort. Maer anghesien byde voordachtighe niet sonder oirsaeck ende bestaende reden
anghe-

*Inseparabilia
accidentia.*

*Arithmetica
& Geometria.*

*Proportionales.
Als Aristoteles in
Mechanicis mes
sin nauolghers.*

Materia.

angheuangen en wort, soo mocht hier de vraegh van t'einde mijns doens sijn, te weten of ick na de ghebruyck van velen, uwe K. M. tot beschermmer mijns wercx versouck? Verre van daer, so doch de bescherming ende regering des Rijcx, niet alleen tot sulcx, maer tottet uytlesen der voorredens an haer eyghentlick gheschreuen, selden eenighē tijdt toelaet: Te meer dat ick van meyning was (wie can sijn vermoeden weerstaen?) soo wel Form als Stof gheen verdediging te behouuen. Ten is oock niet om met een groote Const, in een grooter spraeck eerst uytghegaen, den grootsten van Europa te vereeren, hoe lijkformich sulcx nochtans de reden soude mueghen wesen.

Effect. Waerom dan? Op dat de Weeghconstens *daden streckende tot merckelicke verbetering der Gheemeensaeck, int werck ghebrocht worden, van sulcx als daer ick duer besonder briuen van v Octroy af versouck. Waerom sal yemant mueghen segghen, dit niet bestelt duer leegher (naer de ghebruyck) totten Hoochsten vrie toeganck hebbende? Yghelick, om dattet t'onghehoort is, soude vreesen niet alleen met een lacherlick voorstel te verschijnen, maer selfs oock belacht te worden: Nu op dat der spotters schamp tot ghetuych haerder onwetenheyt strecke, wy hebbent duer t'ghene willen versoucken, dat voor den verstandighen alsulcx ende meerder veruaet. daer afinen wyder en breeder soude connen segghen, Maer want ons einde tot Saken streckt, niet tot Woorden, sullen dese verlatende en die verwachtende, uwe K. M. in alle ootmoedighe eerbieding veel ghelucx wenschen. Uyt Leyden in Oogstmaent des 1586° laers.

D' A N D E R D V Y T S C H E Y N C K E I

G H E L V Y D E N , A I S D E R N A M E N , B Y N A M E N , V O O R S E T -

t i n g h e n , & c . s i j n i n g e t a l e t o t 1 4 2 8 d e L a t i n s c h e (t o t d e t s a e m -
v o u g i n g o n b e q u a e m) a l l e e n l i c k 1 5 8 d e G r i e s c h e 2 2 0 A l s v o l g h t .

D V Y T S C H E E E N S I L B I G H E N A M E N , B Y N A M E N , & c .

Acht. Huiſt. Octo.
Acl. Anguille. Anguilla.
Acm. Caque. Cadus.
An. Aupres. Apud.
Aep. Sing. Simia.
Acr. Epſe. Spica.
Aert. Complexion. Complexio.
Aes. Aſaſ. Eica.
Aex. Hache. Aſcia.
Af. Ius. De.
Al. Tout. Totus.
Alf. Fec. Fatifur.
Als. Quand. Cum.
Am. Nourrice. Nutrix.
Ampr. Office. Officium.
Angit. Anxiété. Anxietas.
Arm. Bras. Brachium.
As. Eſſieu. Axis.
Back. Augc. Linther.
Badt. Bain. Balneum.
Baeck. Machoire. Maxilla.
Baeck. Pharus.
Bael. Bale. Sarcina.
Ba.n. Parterre. Sphaeristerium.
Baer. Riecr. Feretrum.
Baer. Onde. Vnda.
Baert. Barbe. Barba.
Baerſch. Perche. Perca.
Baes. Hoſte. Herus.
Baet Gaing. Commodum.
Baeg. Bague. Monde.
Bal. Eſteuf. Pila.
Balch. Panche. Beſtiarum venter.
Balck. Poutre. Trabs.
Bald. Incontinent. Breui.
Ban. Excommunication. Excommu-
nicatio.
Bank. Banc. Scamnum.
Bandt. Lien. Vinculum.
Bang. Angonſieux. Anxius.
Bar. Preſent. Praſens.
Barg. Porcecauchattre. Maialis.
Bav. Abbey. Latratius.
Bat. Canepin. Scheda.
Baſt. Har. Laqueus.
Bat. Micux. Melior.
Bay. Bayette. Badius color.
Beck. Bec. Roſtrum.
Bed. Liſt. Lectus.
Be. Petition. Petritio.
Becl. Image. Imago.
Beemt. Prai. Pratum.
Been. Os. Os.
Been. lambe. Crus.
Beer. Verrat. Verres.
Beer. Ours. Vrfus.
Beſt. Belle Beſtia.
Bel. Clochette. Tintinnabulum.
Ben. Banne. Sports.
Berdt. Ais. Affer.
Berg. Mont. Mons.
Beit. Micux. Melior.
Bey. Tous deux. Ambo.
Biech. Confession. Confessio.

Bie. Mouchè à miel. Apes.
Bier. Biere. Cereuſia.
Bies. Iunc. Iuncus.
Bieſt. Caille. Coloftra.
Bladt. Focuille. Folium.
Blas. Soufflement. Flatus.
Blas. Veſſie. Veſica.
Blæu. Bleu. Cerrulus.
Bleck. Focuille ou lame de quelque
metal. Lamina.
Bleecck. Palle. Pallidus.
Blein. Empoullce. Puitula.
Blic. Joyeux. Hilaris.
Blindt. Aveugle. Cæcus.
Block. Tronc. Truncus.
Blect. Sang. Sanguis.
Bloem. Fleur. Flos.
Blont. Blont. Flauus.
Bloo. Timide. Timidus.
Blout. Nud. Nudus.
Bock. Bouc. Hircus.
Bo. Meſſagier. Nuncius.
Boeck. Liore. Liber.
Boef. Ribaud. Nebulo.
Boel. Amoureuse. Amica.
Boer. Villagcois. Rusticus.
Boerd. Bourde. Nugæ.
Boet. Penitence. Pœnitentia.
Boey. Piege. Pedica.
Boog. Arc. Arcus.
Bolck. Molne. Molua.
Bol. Boule. Globus.
Bom. Bedon. Tympanum.
Bont. Fournure. Pelles.
Boom. Arbre. Arbor.
Boon. Febue. Faba.
Boord. Bord. Margo.
Boos. Mauuais. Malus.
Boot. Bateau. Scapha.
Borg. Bourg. Caſtrum.
Boor. Vibrequin. Terebrum.
Bors. Bourſe. Burſa.
Boſſt. Poitrine. Peſtus.
Boſch. Bois. Sylua.
Bot. Petoucle. Paſſer.
Bot. Stohide. Stolidus.
Bot. Bouton de fleur. Gemma.
Bou. Hardi. Audax.
Bout. Bougeon. Sagitta capitata.
Brack. Sentant la marine. Marinum.
Brack. Bracque. Canisſagax.
Braey. Le gras de la jambe. Sura.
Braem. Ronce. Rubus.
Brand. Vn grand feu brulant vne
maison ou ſemblable. Incendium.
Brau. Sourcil. Supercilium.
Breet. Large. Latius.
Breuck. Amande. Muſta pecuniaris.
Brief. Lettre. Literæ.
Brijn. Saumure. Muria.
Bril. Lunette. Specillum.
Brim. Genest. Geniſta.
Brock. Vn petit morceau du pain
taillé ou rompu. Fruſtum.

Broeck. Marex. Palus.
Broeck. Brayette. Subſagaculum.
Broer. Frete. Frater.
Broot. Pain. Panis.
Brooſch. Fragile. Fragilis.
Brug. Pont. Pons.
Bruyck. Viage. Vſus.
Bruydt. Epouſe. Sponſa.
Bruyn. Brun. Eeticus color.
Bry. Boullie de farine de pain. Puls.
Ducl. Bourreau. Carnifex.
Buer. Voſin. Vicinus.
Buyt. Butin. Præda.
Bult. Boſſe. Gibbus.
Burn. Fontaine. Fons.
Bus. Canon. Tormentum.
Bus. Boite. Pyxis.
Buyck. Ventre. Venter.
Buil. Gibeſiere. Marſupium.
Buil. Boite. Tuber.
Buis. Canal. Canalis.
By. Pres. Propé.
Cacl. Chauue. Caluus.
Caen. Caniſſure. Canus.
Caerd. Chardon. Virga Paſtoris.
Caets. Chaffe. Meta.
Caſ. Paille. Acus.
Calck. Chaux. Calx.
Cant. Bord. Extremitas.
Cap. Cappe. Cuculla.
Car. Chariot. Carrus.
Caes. Fourmage. Caſeus.
Cas. Caſſe. Capſa.
Cat. Chat. Felis.
Cau. Chucas. Monedula.
Cajs. Cens. Cenſus.
Cier. Chere. Vultus lætus.
Claer. Clair. Clarus.
Clurck. Clerc. Clericus.
Cloof. Fente. Fiftura.
Cluit. Farce. Facetiz.
Cock. Cuiſinier. Coqus.
Colf. Maſſue. Claua.
Com. Eſcaille. Scutella.
Comſt. Venue. Aduentus.
Cond. Notoire. Notus.
Coord. Corde. Chorda.
Cop. Chef. Caput.
Cop. Coupe. Calix.
Corſ. Corbeille. Corbis.
Corſ. Crouſte. Crutta.
Cort. Court. Curtus.
Coſt. Couſt. Sumptus.
Coſt. Tancre. Caius.
Coor. Oſſelet. Talus.
Cous. Chaiſſe. Caliga.
Coy. Eſtable à brebis. Ouile.
Crab. Eſcrouille. Cammarus.
Cræm. Boutique. Officina.
Cræu. Robinet. Epifomium.
Cræn. Gruc. Grus.
Cracy. Cornelle. Cornix.
Crap. Garance. Erythrodanum.
Croon. Couronne. Corona.
cC Cruen

Crux. Sommet, de La teste, Ver-
 tex capitis.
Crux. Croix, Cru.
Cuy p. Coupe, Cups.
Cuy t. Oeufs d'un poisson, Ous pisciū
Dech. Jour, Dies.
Dack. Toist, Testum.
Dact. Esact, Ectatus.
Dacr. La. Ibl.
Dal. Val, Vallis.
Dam. Terrain, Agellus.
Damp. vapeur, vapor.
Dan. Donc, Fune.
Danck. Grec, Gracia.
Dans. Danfe, Sultatio.
Darm. Boiau, Intestinum.
Das. Dain, Dama.
Dat. Ce. Hoc.
Dau. Rofe, Ros.
De. Le. Illa.
Dech. Paile, Massa.
Decl. Part. Pars.
Deera. Seruante, Ancilla.
Den. Le.
Des. Du.
Dees. Cakui, Hic.
Deucht. vertu, virtus.
Dicht. Solide, Solidus.
Dicht. Fin, Rithmus.
Dickt. Espes, Densus.
Dic. Cuisse, Femur.
Dic. Le. Ille.
Dief. Laron, Latro.
Diep. Profond, Profundus.
Dier. Animal.
Dier. Cher, Carus.
Dies. A telle condition, Subcondi-
 tione.
Dije. Dique, Agger.
Dinc. Chose, Res.
Disch. Table, Mens.
Dir. Ceci, Hoc.
Doch. Aumoins, Saltem.
Doc. Alors, Tunc.
Doec. Toile, Tela.
Doel. But, Scopus.
Door. Par. Per.
Door. Huis, Fores.
Donst. Duuer, Plumulz molliores,
Doot. Mort, Mors.
Doof. Sourd, Surdus.
Doop. Baptisme, Baptismus.
Door. Fol, Stultus.
Doos. Boitte, Capsa.
Dop. Escaille entier d'un oeuf quand
 le dedens est osté, Ouum exinanitū.
Dorp. village, Pagus.
Dorit. Soif, Sitis.
Doy. Degel, Regelatio.
Dra. Incontinent, Stratum.
Draec. Dragon, Draco.
Draet. Fil, Filum.
Draf. Bran, Furrar.
Draf. Trot, Succuffatio equi.
Dranc. Beuvrage, Potus.
Drec. Boue, Lutum.
Drecf. Vne longue rangee d'arbres
 plantees, Series arborum.
Droef. Triste, Tristis.
Droes. vne ensuure venant à la gor-
 ge derriere les aureilles ou es eines,
 Panus.
Droom. Le fil de la treme du tisse-
 rant, Licium.
Dronc. Yvre, Ebrius.
Drooch. Sec, Siccus.

Droom. Songe, Somnium.
Druc. Triteffe, Tristitia.
Drop. Goutte, Gutta.
Druic. Grappe, Vua.
Drye. Trois, Tres.
Dul. Enragé, Furiosus.
Dun. Tenu, Tenuis.
Duyft. Mille, Mille.
Duym. Poulce, Pollex.
Duyt. Danc, Agger arenosus.
Duyt. Colomb, Columba.
Dyvacl. Touaille, Mantile.
Dyvaes. Sor, Stultus.
Dyvanc. Contraincte, Vis.
Dyvec. Mol, Mollis.
Dyveers. Detrauers, Extranfuerio
Dyverch. Nain, Nanus.
Dy. Toi, Tibi.
Dijn. Hien, Tuus.
Echt. Mariage, Matrimonium.
Ecc. Vinaigre, Acetum.
Eedt. Serment, Iuramentum.
Een. Vn, Vnus.
Eer. Auant, Prius.
Eer. Honneur, Honor.
Eerd. Terre, Terra.
Eerit. Premier, Primus.
Eg. Herse, Occa.
Eft. Onze, Vndecim.
Elit. Alofe, Aloca.
El. Aulne, Vlna.
Eind. Fin, Finis.
Eng. Estroit, Angustus.
Erch. Maling, Malignus.
Erm. Pauvre, Pauper.
Erm. A bon escient, Serio.
Erf. Heritage, Hærcidium.
Esch. Fresne, Fraxinus.
Ey. Oeuf, Ouum.
Eyc. Chesne, Quercus.
Eysch. Petition, Petitio.
Fael. Faulte, Error.
Faena. Renou, Fama.
Fest. Feste, Festum.
Fel. Felon, Crudelis.
Feil. Faute, Error.
Fielt. Gueu, Mendicus.
Fier. Fier, Ferus.
Fijn. Fin, Exilis.
Flesch. Flacon, Lagena.
Flux. Subit, Subito.
Fluyt. Fleume, Phlegma.
Fluyt. Fluite, Fistula.
Foc. Trinquet, Artemon.
Foey. Phi.
Form. Forme, Forma.
Frac. Forc, viuerra.
Frisch. vigoureux, viuulus.
Fruit. Fruit, Fructus.
Gael. Pur, Purus.
Gaer. Totalement, Omnino.
Gay. Gal, Pstacus.
Gal. Fiel, Fel.
Galg. Gibbet, Patibulum.
Galm. Retentissement de la voix, Echo
Ganc. Allure, Incessus.
Ganc. Allee, Ambulacrum.
Gans. Oie, Anser.
Gants. Entier, Integer.
Garf. Ranci, Rancidus.
Gast. Hoste, Hospes.
Gat. Trou, Foramen.
Gacf. Don, Donum.
Gau. Prompt, Promptus.
Ger. Badin, Sannio.

Geel. Iauue, Rufus.
Gheen. Nul, Nullus.
Gheeft. Esprit, Spiritus.
Gheit. Argent, Pecunia.
Ghelt. Porceau chatre, Mailla.
Ghelt. Lot, Quatuor hæminaz.
Ghent. Iar, Anser nas.
Geut. Fonte, Fufura.
Gheit. Cheure, Capra.
Ghi. vous, Tu.
Ghi. vautour, vultur.
Ghiir. Don, Donum.
Ghild. Homme liberal, Prodigus.
Ghins. ver, Ix.
Ghiit. Lie, Fx.
Ghiit. Resplendeur, Splendor.
Glas. verre, vitrum.
Glac. Poli, Politus.
Godt. Dieu, Deus.
Goedt. Bon, Bonus.
Gom. Gomme, Gummi.
Gort. Orge seiche, Hordeum aridum.
Goot. Ruiffeau, Aqueductus.
Goudt. Or, Aurum.
Gracht. Fosse, Fossa.
Graef. Comte, Comes.
Graen. Grain, Granum.
Graet. Arede, Atilla.
Graf. Sepulchre, Sepulchrum.
Gram. Courrouce, Iratus.
Gras. Herbe, Gramen.
Graeu. Gris, Glaucus.
Greus. Frontiere, Ora.
Greep. Poignee, Manipulus.
Gricl. Gripaille.
Gris. Gris, Canus.
Groef. Fosse, Fovea.
Grof. Gros, Grossus.
Groncl. Foud, Fundum.
Groot. Grand, Grandis.
Grou. Horreur, Horror.
Gruen. verd, viridis.
Gruet. Salutation, Salutatio.
Gruis. Moilon, Rudus.
Gunit. Faueur, Fauor.
Guit. Gueu, Mendicus.
Hac. Croc, Hama.
Haeg. Haie, Septa.
Haen. Coc, Gallus.
Haer. Poil, Pilus.
Haest. Haste, Properatio.
Haest. Haine, Odius.
Half. Dent, Dimidius.
Hals. Col, Collum.
Ham. Iambon, Perna.
Handt. Main, Manus.
Harp. Harpe, Lyra.
Haes. Resine, Resina.
Haes. Lieure, Lepus.
Hecht. Manche, Capulus.
Hee. Clai, vacerra.
Heel. Tout, Totus.
Heerd. Pouier, Focus.
Heer. Seigneur, Herus.
Heefch. Enroué, Raucus.
Heet. Chaud, Calidus.
Hel. Clair, Clarus.
Held. Homme Noble, Herus.
Hel. Enfer, Infernus.
Helm. Heaume, Galea.
Hem. Lui, Illi.
Hemd. Chemise, Indufium.
Hengf. Estalon, Caballus.
Hert. Dur, Durus.
Herft. Automne, Autumnus.
Herft. Echiner, Spina porci.

Hert

Hert. Cœur. Cor.
Hesp. Iambon. Ierna.
Het. Ce. Id.
Heur. Siemie. Sus.
Heusch. Courtois. Ciuilis.
Heus. Antie. Anfa.
Hex. Sorcierre. venefica.
Hey. Lande. Campus sterilis.
Hey. Hie. Fiftuca.
Heyl. Salur. Salus.
Heic. Armée. Exercitus.
Hic. Hoquet. Singultus.
Hiel. Talon. Talus.
Hier. Ici. Hic.
Hind. Biche. Cerva.
Hin. Poulle. Gallina.
Hirs. Mil. Milium.
Hoc. Comment. Quomodo.
Hoock. Coing. Angulus.
Hoem. Pouille. Gallina.
Hoer. Faillarde. Meretrix.
Hoert. Toux. Tuffis.
Hoer. Chapeau. Pileus.
Hoef. Metaire. Villa.
Hof. Iardin. Hortus.
Hoir. Heritier. Heres.
Hol. Caue. Causus.
Hondt. Chien. Canis.
Hooch. Haut. Altus.
Hoof. Teste. Caput.
Hoop. Monceau. Aceruus.
Hoop. Efpnoir. Spes.
Hop. Houbelon. Lupulus.
Hop. Hupe. Vpupa.
Hord. Caye. Crates.
Hoos. Chausse. Caliga.
Hout. Bois. Lignum.
Hou. Coup de taille. Ictus.
Hoy. Foin. Fœnum.
Hulp. Aide. Auxilium.
Hull. Brux. Aquifolius.
Huyfch. Elegant. Elegans.
Hut. Loge. Mafpale.
Huych. Luette en la gorge. An-
gina.
Huyck. Hucque. Cucullus.
Huyl. Cheuecue. Vlula.
Huys. Maifon. Domus.
Hy. Il. Ille.
Ia. Oui. Ita.
Iacht. Chaffe. Venatus.
Iacr. An. Annus.
Ick. Ic. Ego.
Iet. Quelquechofe. Aliquid.
Iuecht. Ieuefice. Inuentus.
Ya. Glace. Glacis.
In. En. In.
Inft. Encre. Atramantum.
Iock. Ioug. Iugum.
Iock. Raillerie. Iocus.
Ionck. Ieune. Iuuenis.
Is. Est. Est.
Kaeck. Machoire. Maxilla.
Kaey. Cai. Acta.
Kaeck. Pilorri. Numelle versatiles.
Kalf. Veau. Vitulus.
Kam. Peigne. Pecten.
Kan. Pot. Amphora.
Kans. Chanfle. Cafus alez.
Kant, als brood. Chanteau. Fruftum.
Keel. Garderobbe. Supparum.
Keer. Tour. Circuitus.
Keers. Chandelle. Candelas.
Kelck. Calice. Calx.
Keel. Gorge. Guttur.
Kees. Fourpage. Cacus.

Kemp. Chanvre. Cannabis.
Kerck. Eglise. Templum.
Kerf. Crenne. Crena.
Kern. Pepin. Semen.
Kers. Guine. Cerafa.
Kers. Cresnos. Naristutium.
Kert. Cren. Crena.
Keur. Chois. Optio.
Keurs. Corfet. Cyclas.
Key. Caillon. Cantes.
Kiel. Carine. Carina.
Kim. Cipeau d'vintomeau. Ora vasis.
Kindt. Enfant. Puer.
Kin. Menton. Mentum.
Kist. Coffre. Cista.
Kit. Boiflon. Brochus.
Klacht. Querelle. Querela.
Klack. Creuasse. Crepitiatio.
Klad. Crote. Maculaluti.
Klamp. Membrure d'un huis. Mem-
brum afferis.
Klanck. Tintement. Tinnimentum.
Klap. Babil. Loquacitas.
Klau. Patte. Vnguis.
Klect. Vestement. Vestis.
Klef. Attachant comme glu. Tepad.
Kley. Argille. Argilla.
Klein. Petit. Paruus.
Klier. Apofteume. Tonfilla.
Klinck. Clichet. Pessilus.
Klis. Grateron. Aparine.
Kloek. Cloche. Campana.
Kloek. Hardi. Audax.
Kloer. Rable. Rutabulum.
Klomp. Billot. Massa.
Kloot. Boule. Sphæra.
Klop. Coup. Ictus.
Kloof. Creuasse. Rima.
Kluucht. Farce. Facetia.
Kluucht. Heremitage. Sacellum.
Knaep. Scriteur. Serruus.
Knecht. Garion. Serruus.
Knick. Hocement de la tefte. Nutus.
Knie. Genouil. Genu.
Knip. Chiquenaude. Talitrum.
Knol. Naucau. Napus.
Knoop. Neud. Nodus.
Knop. Bouton. Bulla.
Koe. Vache. Vacca.
Kock. Gatcau. Libum.
Kool. Tiede. Tepidus.
Koen. Hardi. Audax.
Koets. Couche. Cubile.
Kool. Charbon. Carbo.
Kool. Chou. Brassica.
Koop. Achapt. Emptio.
Korck. Liege. Suber.
Koudt. Froid. Frigus.
Kout. Deuis. Fabula.
Kraecht. Force. Virtus.
Krack. Son eclatant. Crepitus.
Kraegh. Gouion. Iugulus.
Kramp. Crampe. Spasmus.
Kram. Crampon. Fibula.
Kranck. Debile. Debilis.
Krans. Chapeau de fleurs. Sertum.
Kreeft. Ecreuiffe. Cancer.
Krib. Creche. Praeseptium.
Kriek. Cerise. Cerasus.
Krijck. Guerre. Bellum.
Krijt. Croie. Creta.
Krijt. Braiement. Eiulatio.
Kroes. Goblet. Scyphus.
Krom. Tortu. Tortus.
Krop. Cropion. Iugulum.
Kruyck. Cruche. Vrina.

Kruym. Mie. Mica.
Kruydt. Herbe. Herba.
Kud. Troupeau de bestes. Grex.
Kund. Notouur. Notus.
Kunst. Art. Ars.
Kus. vn baillet. Basium.
Kuyt. Spelonque. Spelunca.
Kuyfch. Chaste. Castus.
Kuyt. Le mol derriere la iambe.
Sura.
Ruyt. Petite biere.
Lach. Ris. Ritus.
Laez. Layette. Capta.
Lacr. Tard. Sero.
Laf. Fade. Flaccidus.
Lagh. Rang. Series.
Lam. Afoible. Paralyticus.
Lam. Agneau. Agnus.
Lamp. Lampe. Lampas.
Lanc. Flac. Fœmen.
Lanc. Long. Longus.
Landt. Terre. Terra.
Lap. Piece de drap. Segmentum.
Lait. Charge. Mola.
Lat. Late. Assula.
Lacu. Tiede. Tepidus.
Lecals. Lec schip.
Leer. Cuir. Corium.
Leech. Oiff. Otiofus.
Leet. Membre. Membrum.
Leech. Bas. Humilis.
Leec. Lay. Laicus.
Leer. Echéelle. Scala.
Leedt. Desplaisir. Luctus.
Lecm. Argille. Argilla.
Leen. Fief. Prædium beneficiarium.
Leep. Chaffeux. Lippus.
Leep. Chateleux. Aitutus.
Leer. Doctine. Doctrina.
Leest. Forme d'corduanier. Forma.
Leu. Lion. Leo.
Lil. Le mollet du bout de l'oreille.
Cartilago.
Leen. Appuy. Podium.
Left. Dernier. vltimus.
Lets. Laisse. Lorum.
Leur. Rauauderie. Res nullius valoris.
Ley. Ardoife. Ardoria.
Licht. Lumiere. Lux.
Licht. Legier. Leuis.
Licht. Poulmon. Pulmo.
Liet. Chanfon. Cantio.
Lief. Cher. Charus.
Lif. Ami. Amicus.
Lier. Lire. Lyra.
Liic. Funerailles. Frequis.
Lif. Corps. Corpus.
Lijm. Colle. Colla.
Lijn. Lin. Linum.
Lijnt. Bordure. Limbus.
Lind. Tillet. Tilia.
Lind. Ruben. vitra.
Lip. Leure. Labium.
Lis. Ransfe. Carex.
Lif. Fineffe. Afurtis.
Loen. Lourdaut. Idiota.
Lof. Los. Laus.
Lof. Meiche.
Looc. Des aux. Allium.
Loof. Foculle. Frons.
Loogh. Levue. Libium.
Loon. Salaire. Salarium.
Loop. Cours. Curfus.
Loos. Subtil. Subtilis.
Loos. Poulmon. Pulmo.
Loot. Plomb. Plumbum.

Loof. Armier d'une maison. Vin-
braculum.
Lous. Mord de guet. Testera.
Los. Defie, Laxus.
Lsch. Loufche. Strabo.
Lot. Sort. Sors.
Lucht. Air. Aer.
Lul. Resonance d'une chanson.
Luit. Volupté. voluptas.
Luy. Pare leux. Ignarus.
Luyt. Pouil. Pediculus.
Luyt. Luc. Testudo.
Maecht. Pauffiance. Poreftas.
Maech. Añin. Afinis.
Maecht. vierge. virgo.
Macl. Malle. Mantuca.
Mrel. Fois.
Maen. Lune. Luna.
Maent. Mois. Menfis.
Maer. Mais. Sed.
Maer. Bruift. Rumor.
Maer. Meſure. Menſura.
Maer. Compaignon. Socius.
Maegh. Estomach. Stomachus.
Mal. Fol. Stultus.
Mals. Tendre. Tener.
Mam. Mammelle. Mamma.
Man. Homme. vir.
Manck. Boiteux. Claudus.
Maſt. Matz. Milus.
Mat. Las. Deſeſſus.
Mc. Auec. Cum.
Mee. Garance. Rubra.
Mecl. Farine. Farina.
Meeps. Fragile. Fragilis.
Meer. Mer. Mare.
Meers. Hunc. Carceſſum.
Meer. Plus. Plus.
Meerſch. Marz. Palus.
Meerſ. Mauſangle. Parix.
Meft. Tœtleplus. Plurimus.
Meu. Oifeau marin. Aquila marina.
Melck. Lait. Lac.
Mem. Nourrice. Nutrix.
Men. On.
Menſch. Homme. Homo.
Merch. Moelle. Medulla.
Merck. Marque. Signum.
Merc. Marché. Forum.
Mcs. Couteau. Culrer.
Met. Auec. Cum.
Mey. May. Frons feſta.
Mier. Fourni. Formica.
Mhl. Lieue. Milliare.
Mijn. Mon. Mecus.
Mijne. Mine. Fodina.
Mijt. Mire. Mita.
Milt. Liberal. Liberalis.
Min. Moins. Minus.
Mis. Faute. Deſeſſus.
Meit. Fiens. Fimus.
Miſt. Bruyue. Bruma.
Moc. Las. Laſſus.
Moer. Mere. Mater.
Moer. Porée. Holus.
Moer. Courage. Animus.
Moey. Tante. Matertera.
Mol. Taulpe. Talpa.
Mondt. Bouche. Os.
Moort. Meurtre. Internecio.
Mos. Mouſſe. Muſcus.
Moſt. Mouſt. Muſtum.
Mor. Teigne. Tinea.
Mout. Grain appareillé pour braſſer
de la biere. Polenta.
Mau. Manche. Manica.

Moy. Orné. Ornatus.
Muer. Mer. Murus.
Muſ. Relant. Situs.
Mug. Moucheron. Culex.
Munt. Monnoie. Moneta.
Muts. Boner. Pileus.
Muil. Malet. Molus.
Muyl. Maſkau. Rotrum.
Muyt. Sourris. Sorex.
Muyt. Muc. Cauca.
Na. Apres. Poſt.
Nacht. Nuiſt. Nox.
Naectk. Nud. Nudus.
Naem. Nom. Nomen.
Naen. Nain. Nanus.
Naest. Tout le plus prochain. Pro-
ximus.
Naet. Couſture. Sutura.
Nap. Plat creux. Gatinus.
Nues. Nez. Naſus.
Nat. Mouillé. Madidus.
Nau. Etroit. Strictus.
Neck. Chainon. Ceruix.
Neer. Bas. Inferus.
Neef. Neveu. Nepos.
Neen. Non. Non.
Neep. Pinſure. Compreſſio.
Neſt. Nid. Nidus.
Net. Net. Nidus.
Net. Retz. Rete.
Neet. Lende. Lens.
Nicht. Nispece. Neptis.
Nier. Rein. Ren.
Niet. Rien. Nihil.
Nieu. Nouveau. Noutus.
Nijdt. Ennie. Inuidia.
Noch. Encore. Adhuc.
Noen. Midi. Meridies.
Noo. A regret. Inuitus.
Noort. North. Septentrion.
Noof. Néceſſité. Neceſſitas.
Nop. Floe. Floccus.
Nuert. Noix. Nux.
Noit. Jamais. Nunquam.
Nu. Maintenant. Nunc.
Nur. Vtile. Vtilis.
Out. Ah. Hei.
Oſt. Ou. Vel.
Olm. Orme. Vlnus.
On. Pour. Ob.
Ons. Noſtre. Noſter.
Oock. Auſſi. Etiam.
Oog. Oeil. Oculus.
Oogſt. Moifſon. Meſſis.
Onm. Oncle. Patruus.
Oor. Oreille. Auris.
Oort. Lieu. Locus.
Ooit. Orient. Oriens.
Op. Deſſus. Super.
Os. Bouf. Bos.
Oudt. Viel. Vetus.
Oyt. Onques. Vnquam.
Paecht. Ferme. veſtigal.
Pack. Fardeau. Sarcina.
Pacl. Pau. Palus.
Paer. Paire. Par.
Paert. Part. Para.
Palin. Paulme. Palma.
Pand. Hypoſteque. Pignus.
Pandt. Pand. Lacinia.
Pan. Paelle. Sartago.
Pap. Papin. Pappa.
Pas. En point. Commodum.
Par. Sentier. Semita.
Pacu. Paon. Pavo.

Paic. Paix. Pax.
Peck. Poix. Pix.
Peert. Cheual. Equus.
Peerſch. Pers. Cervicus.
Pels. Peau. Peltis.
Pen. Plume. Calamus.
Pens. Trippe. Intestina.
Perck. Parc. Septum.
Peer. Poire. Piram.
Pers. Preſſe. Torcular.
Peez. Corde d'arc. Chorda arcus.
Pijp. Tuyau. Tubus.
Pier. Vers de terre. Lumbricus.
Pijck. Pique. Hasta.
Pie. Manteau à marinier. Nautica
penula.
Pijl. Fleſche. Sagitta.
Pijn. Doleur. Dolor.
Pin. Baſon pointu. Veruculum.
Pips. Pepie. Pituita.
Plack. Ferule. Ferula.
Plaet. Planche. Syrtus.
Plaets. Place. Locus.
Plaegh. Vexation. Vexatio.
Planck. Planche. Planca.
Plas. Marce. Lacuna.
Plat. Plat. Placus.
Pleck. Taſche. Macula.
Pleic. Bateau large & plat. Stelta.
Plicht. Office. Officium.
Ploech. Charrue. Aratrum.
Plomp. Rebouché. Hebes.
Ploy. Plis. Plica.
Ploym. Plume. Pluma.
Poeg. Verolle. Lucsvenerca.
Poer. Pouldre. Puluis.
Poel. Lac. Lacuna.
Pol. Concubinaire. Concubinus.
Pols. Pouls. Pulsus.
Pomp. Office. Sentina.
Pondt. Liure. Pondo.
Poort. Porte. Porta.
Poos. Petit eſpace de temps. Mo-
mentum.
Poort. Patte. Palmapedis.
Pop. Pouppée. Pupa.
Poſt. Poſteau. Poſtis.
Poſt. Lapote. Cursor.
Poort. Sion. Talca.
Pot. Pot. Olla.
Pracht. Magnificence. Magnificentia.
Prat. Fier. Arrogans.
Prick. Lamproie. Muſtula.
Priem. Pointon. Pugionculus.
Prijs. Pris. Laus.
Proef. Preuve. Proba.
Pruym. Prume. Prunum.
Pruts. Superbe. Superbus.
Prye. Charogne. Cadaver.
Punt. Point. Punctum.
Put. Puis. Fucus.
Puyt. Empoule. Puſtula.
Quact. Mauvais. Malus.
Quael. Langueur. Langour.
Quait. Gallant. Scitus homo.
Quijt. Quiſte.
Radt. Roue. Rota.
Raedt. Conſeil. Conſilium.
Raem. Chaffis. Fulcrum fenestrae
quadratum.
Raep. Naueau. Rapum.
Ram. Belier. Aries.
Ramp. Malheur. Inſelicitas.
Ranck. Branche. Ramus.
Ranck. Fineſſe. Artutia.
Ranck. Greſſe. Gracilis.

Randt. Bord. Ora.	Salm. Saulmon. Salmo.	See. Mer. Mare.
Rafch. Soudain. Cito.	Sandt. Arena. Arena.	Seel. Grosse corde. Fumis.
Rasp. Rape. Scalprum.	Sap. Suc. Succus.	Seem. Sameau. Corium hzdinum.
Rat. Rat. Glis.	Sarck. Tombe. Cippus.	Seep. Saoum. Sapo.
Raef. Corbeau. Coruus.	Sadt. Saul. Satur.	Seer. Vlcre. Vlcius.
Racu. Cru. Crudus.	Saus. Sauffe. Condimentum.	Seer. Fort. Valdé.
Recht. Droift. Rectus.	Saut. Sel. Sal.	Self. Meime. Ipsium.
Ree. Biche. Cerua.	Schacht. Flefche. Sagitta.	Ses. Six. Sex.
Reep. Cercle. Circulus.	Scha. Dommage. Dammum.	Seyl. Voile. Velum.
Reit. Reite. Refiduum.	Schacu. Onbre. Vmbra.	Seys. Faux. Falx.
Rueck Odeur. Odor.	Schack. Efchetz. Alueus.	Sica. Soy. Se.
Rue. Chienmafe. Canis mas.	Schael. Taffe. Patera.	Sieck. Malade. Aegrotus.
Rues. Geant. Gigas.	Schaep. Brebis. Ouis.	Siel. Ame. Anima.
Rey. Danfe. Chorea.	Schaerd. Teft. Ruma.	Sitt. Crible. Cribrum.
Reyn. Pur. Purus.	Schaers. A peine. Vix.	Sijn. Son. Suus.
Reys. Fois.	Schaets. Efchaffe. Gralla.	Sim. Singe. Simia.
Reys. voiage. Profectio.	Schalck. Caut. Cautus.	Sin. Sens. Senfus.
Reb. Colte. Costa.	Schamp. Brocard. Scomma.	Sint. Depuis. Poitilla.
Riet. Canna. Arundo.	Schand. Deshonneur. Ignominia.	Slab. Baucette. Fascia pituitaria.
Riem. Ceinture. Cingulum.	Schauts. Rempart. Vallum.	Slach. Coup. Ictus.
Riem. Rame. Remus.	Schaer. Grande multitude de gens.	Slaep. Temps de la teste. Tempora.
Rijck. Riche. Diuus.	Caterua.	Slaep. Sonne. Somnus.
Rijn. Gelée. Pruina.	Schat. Threfor. Thefaurus.	Slang. Couleuvre. Coluber.
Rijn. Rhythme. Rhythmus.	Schae. Rabot. Dolabra.	Slap. Lafche. Laxus.
Rijp. Meur. Maturus.	Schee. Gaine. Vagina.	Slaef. Efclaufe. Seruusemptius.
Rijs. Riz. Oriza.	Scheef. Bihay. Obliquus.	Slecht. Simple. Simplex.
Rijs. Branche. Ramus.	Scheel. Louche. Luicus.	Sleck. Limacon. Limax.
Rinck. Anneau. Annulus.	Scheel. Greue de la teste. Separatio comz.	Sle. Traincau. Gram.
Rindt. Beuf. Bos.	Scheel. Couercle. Operculum.	Slec. Prune. Acatum.
Ring. vite. velox.	Scheer. Force. Forfex.	Sler. Torchon. Peniculamentum.
Rin. Cage. Cauea.	Schel. Sonnette. Tinnabulum.	Sleyp. Longue queue de veitement.
Rinfeh. Aucunement fur. Subacidus	Schel. Eforce. Cortex.	Slijck. Bouc. Lutum. (Syrma.)
Koch. Raye. Raia.	Schelm. Mefchant. Nequam.	Slijm. Limon. Limus.
Kock. Saie. Toga.	Schelp. Coquille. Calix.	Slim. Abhay. Oslivus.
Kock. Quenouille. Colus.	Schenck. Don. Donum.	Slinck. Gauche. Sinister.
Roe. verge. virga.	Sceen. Creuc de la jambe. Tibia.	Slip. Pand. Peniculamentum.
Rocdt. Suite de cheminée. Fuligo.	Scherf. Teft. Tefta.	Slot. Serrure. Sera.
Rocf. Poupe. Puppis.	Scherp. Agu. Acutus.	Sluys. Efclufe. Cataracta.
Roem. vanterie. Iactantia.	Scheur. Fente. Fiftura.	Snact. Calumnie. Calumnia.
Roep. Cri. Clamor.	Scheut. Scion. Surculus.	Snaeck. Gouff. Guitus.
Roer. Gouuernal. Gubernaculum.	Schicht. Dard. Iaculum.	Snal. Eitroift. Arctus.
Rocft. Enrouillure. Rubigo.	Schier. Tantoit. Mox.	Sneer. Graiffe. Abdomen.
Rough. Oeuf de poisson. Oua piscium	Schiin. Lueur. Splendor.	Suert. Doleur. Dolor.
Rog. Seigle. Siligo.	Schijf. Tableau. Mensa.	Smer. Macule. Macula.
Rol. Rouille. Phalanga.	Schil. Différence. Differentia.	Smis. Forge. Fabrica ferraria.
Rondt. Rond. Rotundus.	Schilt. Escu. Scutum.	Smit. Marechal. Faber ferrarius.
Roock. Fumée. Fumus.	Schimp. Brocard. Iocus.	Smout. Gresse. Pinguedo.
Root. Rouge. Ruber.	Schimp. Nautre. Nauis.	Snap. Babil. Garrulitas.
Rooft. Butin. Prada.	Schoe. Soulier. Calceus.	Snaer. Corde de luc. Fides.
Room. Creme. Cremor.	School. Efcote. Schola.	Snau. Mot dit avec de pit. Iracundia locutio.
Roos. Rose. Rosa.	School. Sole. Solea.	Sne. Coupure. Sciffura.
Ros. Roux. Rufus.	Schoof. Gerbe. Fascis spicarum.	Snee. Neige. Nix.
Ros. Ceual. Equus.	Schoon. Beau. Pulcher.	Snel. Vifte. Celer.
Ror. Pourri. Putris.	Schoot. Giron. Grenium.	Snip. Becaffe. Gallinago.
Ror. Bende de gens. Classis.	Schors. Eforce. Cortex.	Snick. Souffire. Sufpirium.
Rou. Rude. Rudis.	Schout. Preteur. Prator.	Snoeck. Brochet. Lupa.
Ruet. Suif. Seuum.	Schrab. Esgratigneure. Laceratio vnguium.	Snoer. Cordon. Chorda.
Rug. Dos. Dorsum.	Schraegh. Trefteau. Fulcrum mensariu.	Snuif. Rume. Rheuma.
Rups. Chenille. Bruchus.	Schram. Berlaufe. Vibex.	Snoo. Mefchant. Vilis.
Ruit. Repos. Quies.	Schre. Adambe. Paffus.	Snor. Morue. Pituica.
Ruim. Ample. Amplus.	Schreeu. Cri. Clamor.	Soo. Anfi. Sic.
Ruyn. Hongre. Cantharius.	Schreef. Traict. Tractastinez.	Soch. Latif. Succus.
Ruyt. Rue. Ruta.	Schrift. Efcriture. Scriptura.	Sock. Chautfon. Soccus.
Ruyt. Lozenge. Teftera.	Scroef. Efcroue. Cochlea.	Soch. Truye. Porca.
Ric. Rang. Series.	Schub. Efcaille de poisson. Squamma	Soet. Douix. Dulcis.
Sacht. Mol. Mollis.	Schud. Vautreant. Scurra.	Sool. Semelle. Solea.
Sac. Sac. Saccus.	Schult. Dette. Debitum.	Soon. Fil. Filius.
Sacl. Selle. Ephippium.	Schup. Pelle. Pala.	Son. Soleil. Sol.
Sael. Salle. Atrium.	Schuer. Grange. Granarium.	Soom. Bord. Limbus.
Saen. Toft. Statim.	Schurft. Rongneux. Scabiosus.	Sop. Feste. Fatigum.
Saen. Creme. Cremor.	Schiff. Sauvage. Agrestis.	Sop. Ius. Ius.
Saet. Semence. Semen.	Schuym. Efcume. Spuma.	Sorg. Soing. Cura.
Saey. Salette.	Schuyt. Naffelle. Naucula.	Sot. Fot. Stultus.
Saeg. Sic. Serra.	Sc. Coutume. Mos.	Spa. Houc. Ligo.
Saec. Caufe. Causa.		Spaey. Tard. Tardus.
Salf. Onguent. vnguentum.		

Spaca. Eclat. Afula.
 Span. Extension de la paulme. Spi-
 thama.
 Specht. Piemar. Picus.
 Speck. Lard. Lardum.
 Spel. Incu. Lufus.
 Speer. Lance. Lanca.
 Spcur. Trace du pas qui demeure
 apres avoir marché. Vestigium.
 Spic. Cheuille. Impages.
 Spic. Espieur. Infidiator.
 Spier. La chair blanche qui est à la
 poitrine d'un oiseau. Pulpa.
 Spies. Pique. Hafta.
 Spil. Fufeau. Fufus.
 Spind. Fuche. Penarium.
 Spin. Araigne. Aranea.
 Spint. Picotin. Corbula.
 Spit. Broche. Vczu.
 Spits. Haultain.
 Spoot. Haste. Properatio.
 Spoel. Nauette. Glomus textorius.
 Spond. Chaslit. Sponda.
 Spoor. Fperon. Calcar.
 Sport. Echellon. Climacter.
 Spot. Mocrurie. Irrifio.
 Sprack. lanpage. lingua.
 Spreuch. Diction. Sententia.
 Spreuc. Estourneau. Sturnus.
 Spriet. lauclet. Venabulum.
 Sproet. Lentille. Lentus.
 Spronck. Saul. Salus.
 Sprot. Harangade. Membras.
 Sprau. Pemie des poules. Pituita
 in gallinis.
 Spruys. Ictton d'arbre. Germen.
 Speu. Exclufe. Cataracta.
 Spcut. Esclioire. Svrinx.
 Spijs. Viande. Cibus.
 Spuit. Despit. Contumelia.
 Stad. Ville. Vrbs.
 Staack. Pali. Palus.
 Stacl. Acier. Chalybs.
 Staet. Estat. Status.
 Staey. Loisir. Otium.
 Staf. Baton. Baculus.
 Stal. Estable. Strabulum.
 Stam. Lignage. Genus.
 Stanck. Puanteur. Fœtor.
 Standt. Cuue. Cupa.
 Stang. Perche. Pertica.
 Stand. Estat. Status.
 Strap. Pas. Passus.
 Steck. Baton. Baculus.
 Steeds. Assiduel. Assiduel.
 Steech. Obstiné. Obstinatus.
 Steeck. Coup. Icus.
 Steul. Tige. Caulis.
 Steen. Pierre. Lapis.
 Steert. Queue. Cauda.
 Stel. (als del bier) Fscale. Vetus.
 Stelt. Echasse. Oralla.
 Stem. Voix. Vox.
 Sterck. Fort. Fortis.
 Steur. Esturgeon. Turfio.
 Steyl. Contrepoint. Surfum.
 Stier. Taureau. Taurus.
 Stijf. Rode. Rigidus.
 Stijl. Posteau. Postis.
 Stil. Quey. Querus.
 Stock. Baton. Baculus.
 Stoel. Selle. Sedes.
 Stof. Poudre. Puluis.
 Stom. Muet. Mutus.
 Stompt. Rebouché. Obtusus.
 Stroop. Lot. Gelta.

Stoot. Pouffement. Concussus.
 Storm. Tempete. Tempestas.
 Stroof. Estuue. Hypocaustum.
 Stout. Hardi. Audax.
 Strack. Incontinent. Quamprimum
 Strael. Ray. Radius.
 Straet. Rue. Platea.
 Straet. Rigoureux. Durus.
 Strang. Riuaude de la mer. Littus.
 Streecck. Traict. Tractus.
 Streng. Aspre. Seuerus.
 Streep. Traict. Stria.
 Strick. Lacs. Laqueus.
 String. Ridelle. Restis.
 Stronck. Tronchet. Truncus.
 Stroo. Estrain. Stramen.
 Stroom. Cours de l'eau. Fluxus aquæ
 Strop. Har. Vinculum.
 Struyck. Planfon. Frutex.
 Struys. Aufruche. Strutiocamelus
 Struyf. Crespes. Laganum.
 Strijt. Bataille. Proelium.
 Stuck. Piece. Frustum.
 Stuer. Seuer. Seuerus.
 Suer. Aigre. Acer.
 Sulck. Icl. Talis.
 Sus. Ainsf. Sic.
 Sus. Toutquoy. Silentium.
 Sydt. Midi. Meridies.
 Suyl. Pilier. Columna.
 Svack. Debile. Debilis.
 Svacr. Pesant. Grauis.
 Svart. Noir. Niger.
 Svveem. Becasson. Ruscicula minor
 Svveep. Fouet. Flagrum.
 Svveert. Epée. Ensis.
 Svveer. Ulcere. Vlcus.
 Svveet. Sueur. Sudor.
 Svverm. Ictton de uouches. Exa-
 men apum.
 Svyn. Porceau. Porcus.
 Sy. Elle. Illa.
 Tack. Rameau. Ramus.
 Tack. Certain oeuvre par iour.
 Pensum.
 Tacl. langue. lingua.
 Taert. Tarte. Scriblita.
 Tacy. Coriace. Lentus.
 Tal. Nombre. Numerus.
 Tam. Dompte. Mansuetus.
 Tang. Tenaille. Forceps.
 Tant. Dent. Dens.
 Tap. Broche d'un tonneau. Embo-
 lum vasis.
 Tas (als hoytas) Fenil. Fenile.
 Teen. Osier. vimen.
 Teen. Orteil. Digitus pedis.
 Teer. Tendre. Tener.
 Tel. Haquende. Gradarius equus
 Temr. Tamis. Cribrum.
 Teuch. Traict. Haustus.
 Teyl. vn plat creux de terre. Ga-
 bata sglina.
 Thien. Dix. Decem.
 Tob. Cuue. Cupa.
 Toch. Certes. Veré.
 Tocht (als tocht des heys) Iemar-
 cher de l'armée. Agmen.
 Toc (als tot daer toc) A. Ad.
 Tol. Gabelle. vectigal.
 Tong. langue. lingua.
 Ton. Tonneau. Dolium.
 Toom. Reine d'une bride. Habena.
 Toon. Monstre. Demonstratio.
 Toon. Son. Tonus.
 Top. Toupic. Trochus.

Torn. Ire. Ira.
 Torich. Grappe. Racemus.
 Torts. Torche. Fax.
 Tot. Iusques. Vique.
 Tau. Corde. Fumis.
 Traech. lente. lentus.
 Traen. Larme. Lachryma.
 Trap. Degré. Gradus.
 Treck. Traict. Tractus.
 Treest. Treipie. Tripes.
 Troch. Auge. Linter.
 Tromp. Trompe.
 Tronck. Tronch. Truncus.
 Troof. Solas. Solatium.
 Tros. Bagage qu'on porte à la guer-
 re. Impedimenta exercitus.
 Trau. Fidle. Fidelis.
 Trijp. Tripe.
 Tucht. Modesté. Modestis.
 Turf. Tourbe. Cespes.
 Tuych. Hards. Arma.
 Tuugh. Tefnoing. Testis.
 Tuyn. Jardin. Hortus.
 Twaelf. Douze. Duodecim.
 Tver. Deux. Duo.
 Twist. Discord. Discordia.
 Twyn. Fil tors. Filum retroctum.
 Tjick. Courtil. Calcitra.
 Tjitt. Temps. Tempus.
 Vaem. Toise. Hexappus.
 Vaer. Pere. Pater.
 Vaeck. Sommeil. Sopor.
 Vacl. Baillet. Helius.
 Vaen. Baniere. Vexillum.
 Vaer. Peril. Periculum.
 Vaert. Fosse navigable. Fossa.
 Vaert. Allure. Professio.
 Valck. Faucon. Falco.
 Val. Cheute. Casus.
 Val. Trebuchet. Decipulum.
 Valsch. Faulx. Falxus.
 Van. De. A.
 Vast. Ferme. Firmus.
 Vat. Vaisseau. Vas.
 Vec. Bestial. Pecus.
 Vecl. Beaucoup. Multus.
 Veer. Passage. Triectus.
 Veers. Vers. Versus.
 Veldt. Champ. Campus.
 Vel. Peau. Pellis.
 Veint. Frez. Recens.
 Velt. Muraille d'une ville. Mœnia.
 Vet. Graisse. Pinguedo.
 Veul. Poulain. Pullus equinus.
 Veych. Qui est prochain de sa mort.
 Veyl. Exposé en vente. Venalis.
 Vier. Quatre. Quatuor.
 Vier. Feu. Ignis.
 Vies. Facheux. Morosus.
 Vijf. Cinc. Quinque.
 Viig. Figue. Ficus.
 Vnl. Lime. Lima.
 Vijs. Vis. Cochlea.
 Vilt. Feultre. Cento.
 Vinck. Besgue. Frigilla.
 Vin. Lopin de chair. Orta.
 Vin. Aisle de poisson. Pinna.
 Visc. Poisson. Piscis.
 Vlack. Plain. Planus.
 Vlacy. Flan. Scriblita.
 Vlaigh. Ondée de pluie. Nimbus.
 Vlam. Flambe. Flamma.
 Vlas. Lin. Linum.
 Vleck. Village. Pagus.
 Vleesch. Chair. Caro.

Vlieg. Mouche. *Musca*.
 Vlic.n. Lancette d' chirurgien. *Scalpru*
 Vlier. Sureau. *Sambucus*.
 Vlies. Toison. *Vellus*.
 Vlier. Rive. *Ripa*.
 Vlijt. Diligence. *Diligentia*.
 Vloek. Flac. *Floccus*.
 Vloeck. Maudiffon. *Imprecatio*.
 Vloect. Flor. *Fluctus*.
 Vloer. Airs. *Arca*.
 Vloir. Pulce. *Pulex*.
 Vlucht. Fuite. *Fuga*.
 Vocht. Humide. *Humidus*.
 Voet. Pied. *Pes*.
 Voor. Deuant. *Ante*.
 Volck. Peuple. *Populus*.
 Vol. Plain. *Plenus*.
 Vonck. Etincelle. *Scintilla*.
 Yondt. Invention. *Inuentio*.
 Yoocht. Tuteur. *Tutor*.
 Yoort. Auant. *Vltra*.
 Yoos. Corro npu. *Insipidus*.
 Voerck. Fourche. *Furca*.
 Voersch. Grenouille. *Bana*.
 Voerst. Gellee. *Gelu*.
 Vort. Pourri. *Putridus*.
 Vos. Regnard. *Vulpes*.
 Vau. Pli. *Plicatura*.
 Vracht. Voiture. *Vectura*.
 Vraegh. Demande. *Interrogatio*.
 Vranck. Franck. *Liber*.
 Vreck. Chiche. *Parcus*.
 Vre. Paix. *Pax*.
 Vrees. Craincte. *Timor*.
 Vreemt. Etrange. *Extraneus*.
 Vreucht. Ioye. *Gaudium*.
 vriendt. Ami. *Amicus*.
 vroech. Tempre. *Manc*.
 vroet. Sage. *Prudens*.
 vroet. Eficars. *Parcus*.
 vro. Dehait. *Hilaris*.
 vroom. Preux. *Probus*.
 vrau. Femme. *Femina*.
 vrucht. Fruikt. *Fructus*.
 vrij. Libre. *Liber*.

vyr. Heure. *Hora*.
 vyr. Hors. *Ex*.
 vyl. Chatnan. *Bubo*.
 v. vous. *Tibi*.
 vura. Prince. *Princeps*.
 vuyl. Ord. *Sordidus*.
 vuyst. Poing. *Pugnus*.
Wacht. Garde. *Custodia*.
 wvaeck. veille. *vigilia*.
 vvaen. Presomption. *Prasumptio*.
 vvaer. Ou. *vbi*.
 vvaer. Marchandise. *Merx*.
 vvaer. vray. *verus*.
 vvaegh. Balance. *Libra*.
 vval. Kempars. *vallum*.
 vvaadt. Paroy. *Paries*.
 vvang. Ioue. *Mala*.
 vvan. van. *vannus*.
 vvant. Car. *Nam*.
 vvant. Gand. *Manica*.
 vvas. Cire. *Cera*.
 vvat. Quoi. *Quid*.
 vveb. Fil pour tistre. *Textura*.
 vvech. Chemin. *Iter*.
 vveer. Belier. *Aries*.
 vveer. Temps. *Tempus*.
 vveer. Derechef. *Iterum*.
 vvee. Malheur. *vz*.
 vveech. Paroy. *Paries*.
 vveeck. Mol. *Mollis*.
 vveect. Guedde. *Glastam*.
 vveeld. Delice. *Delitiz*.
 vveer. Toutes armes de defence.
Arma.
 vveret. Hoste. *Hospes*.
 vvees. Orphelin. *Pupillus*.
 vveeck. Sepmaine. *Septimana*.
 vveck. Quel. *Quis*.
 vvel. Bien. *Bene*.
 vvenich. Soubait. *Optio*.
 vverck. Etoupe. *Stupa*.
 vverck. Oeuure. *Opus*.
 vverf. Cay. *Acta*.
 vverm. Chaud. *Calidus*.

vverp. Icd. *Lactus*.
 vvesp. Guefp. *Vespa*.
 vveit. Occident. *Occidens*.
 vvet. Loy. *Lex*.
 vvey. Meguc. *Serum*.
 vvicht. Eufant. *Puer*.
 vvicht. Pois. *Pondus*.
 vvic. Qui. *Quis*.
 vvieck. Tenre. *Pannus*.
 vviagh. Berceau. *Cunx*.
 vviel. voile de Nonnain. *velum*.
 vviel. Roue. *Rota*.
 vvil. Sauauge. *Siluester*.
 vvil. volonte. *voluntas*.
 vvinck. Cild'œil. *Nictus oculi*.
 vvinck. vent. *ventus*.
 vvinck. Gain. *Quastus*.
 vvinck. Balcule. *Tollenon*.
 vvilch. Trochon. *Penicillus*.
 vvis. viorne. *D'oifser. vimen*.
 vvis. Certain. *Certe*.
 vvit. Blanc. *Albus*.
 vvoest. Defert. *Desertus*.
 vvolck. Nuic. *Nubes*.
 vvolck. Loup. *Lupus*.
 vvol. laine. *Lana*.
 vvoond. Plaic. *Plaga*.
 vvoort. Mor. *verbum*.
 vvoort. Saucisse. *Bolus intestinaris*.
 vvoont. Forest. *Silua*.
 vvraeck. vengeance. *vindicta*.
 vvrat. verue. *verruca*.
 vvreer. Cruel. *Crudelis*.
 vvroneck. Torfement. *Torfo*.
 vvelp. Ieufne Chien. *Catulus*.
 vvuulp. Folatre. *Lascivus*.
 vvuurn. ver. *vermis*.
 vvy. Nous. *Nos*.
 vvydt. Large. *Amplus*.
 vvyf. Femme. *Mulier*.
 vvyf. Temps vacant. *Spatium*.
 vvyin. vin. *vinum*.
 vvyis. Sage. *Sapiens*.
 Zier. Ciron. *Chiron*.

LATYNSCHE BENSILBIGHE NAMEN,

BYNAMEN, &c.

A Ab Abs. De. van.
 Ac. Et. Ende.
 Ad. A. Tot.
 AEs. Cuire. Coper.
 Ah. Ach. Ach.
 An. Aduerbiu interrogantis.
 Ars. Art. Const.
 Arx. Chateau. Borch.
 As. Liure. Pont.
 Ar. Mais. Maer.
 Ar. Mais. Maer.
 Au. Interiectio consternati animi.
 Aut. Ou. Oft.
 Bis. Deux fois. Tweemacl.
 Bos. Boef. Os.
C alx. Chaux. Kalck.
 Cis. Dea. Op dees sjde.
 Clam. En cachette. Meymelie.
 Cor. Coeur. Hert.
 Cos. Queue. vvetsteen.
 Cras. Demain. Morgen.
 Crus. Iambe. Becc.
 Crux. Croix. Cruys.
 Cum. Auc. Met.
 Cur. Porquoy. vaerom.
 De. De. van.
 Dos. Doft. Nouvelicke ghift.

Dux. Duc. Leydtman.
 E. De. vyt.
E En. voici. Siethier.
 Et. Et. Ende.
 Ex. De. vyt.
 Fox. Lic. Ghift.
F alk. Faulx. Sichel.
 Fas. Licite. Toeghelaten.
 Fax. Fallot. Tortz.
 Fel. Fiel. Gal.
 Flos. Fleur. Bloem.
 Fons. Fontaine. Born.
 Frons. Fueille. Blat.
 Frons. Front. Stirn.
 Fur. Larron. Dief.
G it. Genus feminis.
 Glans. Gland. Eckel.
 Glos. Seur de mon mari. *Mijns*
 mansuster.
 Grex. Troupeau de bestes. Kud.
 Grus. Grue. Craen.
H a. A. A.
H ac. Parci. Lancx hier.
 Heu. Helas. Eylas.
 Heus. He. Hau.
 Hic Hec Hoc Hunc Hanc Mi HæHos
 Has His.

Hinc. D'ici. Hieraf.
 Huc. Ici. Hervvaert.
 Hiems. Yuer. vvinter.
 Jam. Ia. Nu.
 Id. Cela. Dat.
 In. En. In.
 Is. Ea. Id.
 Ius. Iur. Sop.
 Ius. Dnoist. Recht.
L ac. Laist. Melc.
L anx. Bassin. Schael.
 Lar. Foyr. Heerdt.
 Laus. Los. Lof.
 Lex. Loy. vvet.
 Lis. Noife. Tvvist.
 Lux. Lumiere. Licht.
M c.
 Mel. Miel. Honich.
 Mens. Sens. Sin.
 Merx. Marchandise. vvaer.
 Mons. Montaigne. Berch.
 Mors. Mort. Doot.
 Mox. Tantost. Terftont.
 Mus. Souris. Muys.
N e. Certainement. vvaerlic.
 Nam. Car. vvaan.
 Ne. Non. Niet.

Nil. Rien. Niet.
 Nix. Neige. Sneeu.
 Non. Non. Neen.
 Nos. Nous. vvy.
 Nox. Nuict. Nacht.
 Num. Aduerb.
 Nunc. Maintenant. Nu.
 Nux. Noix. Nuct.
 O. O. O.
 Ob. Pour. Om.
 Oh. Interiect.
 Os. Bouche. Mondt.
 Os. Os. Been.
 Par. Paire. Paers.
 Pax. Pais. Paey.
 Per. Par. Door.
 Pes. Pied. voet.
 Ph. Interiect.
 Pix. Poix. Pec.
 Plebs. Peuple. Ghemeinte.
 Plus. Plus. Meer.
 Pons. Pons. Brug.
 Post. Depuis. Nae.
 Præ. Deuant. Voor.
 Pro. pour. voor.
 Prob. Interiect.
 Puls. Papin. Pap.

Pus. Boue. Etter.
 Quis Qui Quæ Quod Quid.
 Quin. Que ne. Dar niet.
 Quot. Combin. Hoeveel.
 Quum. Quand. Als.
 Ros. Chofe. Dinc
 Ros. Roffe. Dau.
 Rus. ies champs. Velt.
 Sal. Sel. Sant.
 Sat. Affes. Ghenouch.
 Scobs. Sciuire. Saegmeel.
 Scrobs. Fofle. Gracht.
 Sc. Accuf.
 Sed. Mais. Maer.
 Seps. Haye. Tuyn.
 Seps. Scerpens.
 Scu. Ou. Oft.
 Sex. Six. Ses.
 Si. Si. Ist dat.
 Sic. Ainfi. Soo.
 Sin. Mais si. Maer ist dat.
 Sol. Soleil. Son.
 Sons. Coupable. Miffadich.
 Sors. Fortune. Fortune.
 Spes. Esperance. Hoop.
 Splen. Kate. Milt.

Stips. Denier. Pennine.
 Strips. Racine. Struyc.
 Sub. Soubs. Onder.
 Sus. Porc. Soch.
 Tam. Tant. Soo feer.
 Tax. Son de fûct. Clets.
 Ter. Troisfois. Driemacl.
 Thus. Encens. Vvierooc.
 Tot. Autant. Soo veel.
 Trabs. Poultre. Balc.
 Tres. Trois. Dric.
 Trux. Cruel. vvrceet.
 Tu. Toy. Ghy.
 Tunc. Adonc. Dan.
 V. V. V.
 Vas. vaifcau. Vat.
 ve. Ou. Oft.
 vel. nu. Oft.
 ver. Printemps. Lentem.
 vir. Homme. Man.
 vis. Force. Stercte.
 vix. Agrand paine. Nauilic.
 vos. vous. Ghylicn.
 vox. voix. Stem.
 vrbs. ville. Stadt.
 vt. Afin. Op dat.

GRIECSCH E BENSILBIGHE NAMEN BYNAMEN, &c.

A^o. mensis September.
 A^{ix}. Capra.
 A^{as}. Sal, mare.
 A^{ix}. Potentia.
 A^{is}. Si.
 A^{is}. eos. Viqueuó.
 A^o. Autem.
 A^ψ. Aduerbium & coniunct.
 B^{as}. Panis.
 B^{ix}. Tuffis.
 B^{as}. Mollis.
 B^{ix}. Musica.
 B^{ix}. Assidue.
 B^{is}. Bos.
 B^{ix}. Lactuca.
 B^{ix}. Profunditas.
 B^{ix}. Genus piscis.
 B^{as}. Tergus bubulum.
 G^{as}. Nam.
 G^{ix}. Terra.
 G^{as}. Herbæ genus.
 G^{as}. Noctua.
 G^{ix}. Genu.
 G^{ix} siue γ^{ix} pro γ^{ix}. Igitur.
 G^{as} Anus.
 G^{ix}. Sordes vnguium.
 G^{ix}. Vultur.
 Δ^{as}, vel Δ^{is}. Autem.
 Δ^{as}. Coniuuium.
 Δ^{as}. Fax.
 Δ^{as}. Oportet.

Δ^{ix}. Corpus.
 Δ^{ix}. Sanè.
 Δ^{ix}. Diu.
 Δ^{ix}. Vermis lignū corrodens.
 Δ^{is}. Bis.
 Δ^{ix}. Seruus.
 Δ^{ix}. Caprea.
 Δ^{ix}. Manipulus.
 Δ^{ix}. Virtus.
 Δ^{ix}. Quercus.
 Δ^{ix} pro δ^{ix}. Domus.
 Δ^{ix}. Dos.
 E^{ix} siue η^{ix}. Si.
 E^{ix}. Procella.
 E^{ix}. Vnus.
 E^{ix} siue E^{ix} Ex.
 E^{ix} siue E^{ix}, E^{ix} E^{ix}. In.
 E^{ix}. Sex.
 E^{ix}. Bene.
 Z^{ix}. Mare.
 Z^{ix}. Genus vestis.
 Ζ^{ix} siue Δ^{ix}. Ζ^{ix}. Ζ^{ix}. Iupiter
 Ζ^{ix}. Viuus.
 Ζ^{ix}. Animal.
 Θ^{ix}. Cumulus.
 Θ^{ix}. Debitor.
 Θ^{ix}. Fera.
 Θ^{ix}. Mercenarius.
 Θ^{ix}. Littus.
 Θ^{ix}. Nomen piscis.
 Θ^{ix}. Nomen auis.

Θ^{ix}. Capillus.
 Θ^{ix}. Vermiculus.
 Θ^{ix}. Parcus.
 Θ^{ix}. September apud Ægyptios.
 Θ^{ix}. Genus lupi.
 Θ^{ix}. Adulator.
 Ι^{ix} siue ι^{ix}. Genus mensuræ.
 ι^{ix}. Vermis.
 ι^{ix}. Nervus.
 ι^{ix}. Vermis.
 Κα^{ix}. Nam.
 Κα^{ix} quamvis pro Κα^{ix} τ^{ix}
 Κα^{ix}. Caput.
 Κ^{ix}. Genus auis.
 Κ^{ix}. Cor.
 Κ^{ix}. Vermis.
 Κ^{ix}. Clauis.
 Κ^{ix}. Ramus.
 Κ^{ix}. Fur.
 Κ^{ix}. Culex.
 Κ^{ix}. Cæcus.
 Κ^{ix}. Plantæ genus.
 Κ^{ix}. Vbi.
 Κ^{ix}. Caro.
 Κ^{ix}. caput.
 Κ^{ix} pro Κ^{ix} η^{ix}. Hordeum.
 Κ^{ix}. Peccten.
 Κ^{ix}. Possessio.
 Κ^{ix}. Viueria.
 Λ^{ix}. Aduerbium cum calcibus

Λᾶς. Lapis.	Πλήξ. Stimuli genus.	Στεῦς, id est, Στεῦθας Passer
Λίς. Leo.	Πλήξ. Gressus.	Σὺ Tu. [avis.
Λίς. Pannus lineus.	Πλῆς. Navigatio.	Σίς. Sus.
Λύγξ. Inanis singultus.	Πρήξ. Suffocatio.	Σφῆν. Cuneus quo ligna scin-
Λύγξ. Feræ genus.	Ποῖ. Quodammodo.	duntur.
Λύξ. Lux.	Πῶ. Vbi, Partim, Alibi.	Σφῆξ. Vespa.
Λάψ. Chlamys.	Πῶς. Pes.	Σφίγξ. Sphinx animal.
Μά. Adverbium iurandi.	Πῶν pro πρώην Dudum.	Σῶς. Saluus.
Μάν. Quidem.	Πρίν. Prius.	Τὰς. Autem.
Μάψ. Frustrâ.	Πρό. Antè.	Τίς. Quis, Aliquis.
Μαίς pro Μῆν mensis.	Πρόξ. Animal seruo simile.	Τρεῖς. Tres.
Μίς. Tamen, quidem.	Πρός. Për, Ad.	Τρεῖς. Ter.
Μή. adverb. Ne.	Πρόν. Eminentia montis.	Τρεῦξ. Fæx.
Μῆν. Mensis & adverbium ta-	Πρόξ. Ros.	Τρεῶξ. Gurgulio.
men.	Πρύγξ. Genus auis.	Τὺ. Tu.
Μινᾶ. Mina.	Πρύξ. Plicatura.	Τὼς. Sic.
Μῶς. Lana tenerrima cum	Πρόξ. Timidus.	Υῖς. Sus, & piscis nomen.
qua nascuntur agni.	Πύξ. Adverb. pugnis.	Φάψ. Auis genus.
Μῦς. Mus.	Πύξ. Ignis.	Φῖν. Heu.
Μῦν. An.	Πύς. Quò.	Φῆρ pro Φῆρ Fera.
Μάψ. Cui hebesacies oculorū	Πῶ vbi pro πρώην .	Φθίρ. Pedunculus, etiam me-
Ναί. Certè.	Πῶς. Quomodo.	dium clauis.
Ναῦς. Nauis.	Ρᾶ. Genus radicis.	Φθοῖς. Genus placentæ.
Νῦς. Mens.	Ρᾶξ. Acinus vuz.	Φλόξ. Flamma.
Νῦν. Nunc.	Ρῆν. Ouis.	Φρήν. Præcordia,
Νύξ. Nox.	Ρῆν. Naris.	Φρήξ. Maris vel fluctuum fre-
Νῶψ. Lusciosus.	Ρῆς. Nafus.	mitus.
Ξόν pro ὄν Cum.	Ρῆψ. Vimen flexile.	Φύξ. Adverbialiter cum fuga.
Ο᾽. Hic.	Ρῆς. Fluxus.	Φύρ. Fur.
Οἶ pro ὄν Vbi.	Ρῶξ. Rupes.	Φύρ. Genus apium.
Ο᾽ς. Qui.	Ρῶψ. Virgultum.	Φύς. Inustio ab igne facta in
Ο᾽ον. Non.	Σᾶ. Incolumbia.	curibus.
Οῦν. Ergo.	Σάξ. Caro.	Φύς. Vir.
Οῦς. Auris.	Σείρ. Sol.	Φύς. Lux.
Ο᾽ψ. Vox.	Σίος. Vermis.	Χείρ. Manus.
Πᾶ. Qua, Quò, Vbi.	Σίς. Tinea.	Χρή. Oportet.
Πᾶν. Idem.	Σήψ. Serpens.	Χλῆς. Herba.
Πᾶς. Puer.	Σκῶρ. Merda.	Χνῖς. Lanugo.
Πᾶς. Omne.	Σκῶψ. Auis loquax.	Χύς. Agger.
Πᾶξ. Genus calceamenti.	Σίς. Tuus.	Χύς. Congius.
Πᾶρ pro Παρά. A, Ab, Ex.	Σπλήν. Splen.	Χρῆς, & χρῆς. Corpus.
Πᾶν pro Πᾶντων. Pausa.	Σταίς. Farina.	Ψίξ. Mica.
Πῆ. Qui.	Σοῖξ. Turma continens viros	Ωλλξ. Sulcus.
Πλάξ. Tabula.	trecentos.	Ω᾽ς. Vt.
Πλήν. Præter.	Στεῖνξ. Auis.	Ωψ. Facies.

ANOEENDE ymandt totte voorschreuen Latijnsche ende Griecsche ynckel gheluyden, die metter haest vergaert sijn, noch eenighe dergelijcke mocht vinden, aldaer niet beschreuen, sulcx soudemen int Duytsch oock connen doen, ende onghelijck in al veel meerder menichte, want wy de schandelicke om noemen, ende ander die ons buyten *Den schat der Duytscher talen* (welcke t'Woortbouck was daerwysē uyt vergaerden) ons wel inden sin quamen, moerwillens uytghelaten hebben; ons daer in vernoughende, dat duer de voorgaende opentlick blijkt, d'oude Duytschen met voorset, d'uyterste volmaectheyt in desen, meer dan eenighe ander, naghetracht, ende ghetrossen te hebben.

Grammatica elementis.

Geometria.

Merckt noch dat sy t'selue oock ghedaen hebben in des *Letterconst beghinselen, dat is inde boucstaffen ofte letteren, die sy al met eensilbighe gheluyden noemen, t'welck voorwaer d'uyterste volcommenheyt naerder is, dan de contrari; want ghelijck inde *Meetconst ongheschied waer, t'punt, beghin der grootheyt, meerder te stellen dan grootheyt, alsoo ist oock inde Letterconst ombetaemlick, t'beghin van meer gheluyden te sijn, dan t'ghene van versheyden beghinselen ghemaect wort. Als by voorbeelt int spellen van *Dal*, datmen opt Griecsche seght *Delta*, *Alpha*, *Lambda*, *Dal*; ofte opt Hebreusch *Daleth*, *Aleph*, *Lamed*, *Dal*; alwaer yder beghin ongheschiedelick van meer gheluyden is, dan t'ghene vande drie beghinselen ghemaect wort. Daerom segghen wy veel natuerlicker ende aerdigher, *De*, *A*, *El*, *Dal*. want t'ghene inde *Consten* beghin is, moet daerin het alder eenvoudichste sijn, t'welck hier, soot de Duytschen ghetrossen hebben, ynckel gheluyt is. Daerom deden de Latinen wel, doe sy leerden lesen en schrijuen, dat sy in desen d'ander lieten varen, en de Duytschen volghden. Wat de onghegrunde meyning van hemlien belangt, die souden duruen segghen de Duytschen sulcx oer vande Latinen te hebbē, die en spreken niet duer beweeghnis der reden, maer ghedreuen van eensinnighe moerwillicheyt, soo doch de Latinen na sulcke cortheyt niet ghetracht en hebben, maer ter contrari, t'gheen by ons cort en goet was, dat hebben sy naer huerlieder ghebruyck gheern verlangt: als *Angst*, *Caes*, *Beest*, *Put*, *Muer*, *Recht*, *Cael*, *Graen*, *Heer*, &c. daer sy voor segghen *Anxietas*, *Casus*, *Bestia*, *Puteus*, *Murus*, *Rectus*, *Caluus*, *Granum*, *Herm*. Tis dan vande Duytschen dat de letteren de volmaecte namen hebben.

Wat de *Fransche*, *Italiaensche*, *Spaensche*, ende meer talens eensilbighe gheluyden belangt, welcke hier yemandt begheeren mocht, wy en hebben die niet ghestelt, om dattet Griecx ende Latijn in volcomenheyt d'ander te bouen gaende, tottet voornemen vokdoen; want als wy bewesen hebben, het Duytsch volmaecter dan dese twee te sijne, soevolgt uyt noch stercker reden, dattet veel volmaecter is dan eenighe van dien. Wel is waer dat de *Fransche* eensilbighe gheluyden, de *Latijnsche*

tijnsche in menichte te bouen gaen, ouermids de Françoysen dickmael snoeyen ende vercorten, t'ghene sy vande Latijnen ontleenen, als voor *Facio, Seruio, Venio, Rideo, Sentio, &c.* te segghen *le Fay, Sers, Vien, Ri, Sens*; welcken aert der vercorting sy noch schijnen behouden te hebben van weghen dat sy, als vooren gheseyt is, eens Duytsch spraken; maer wat iller af? sy en lijdten gheen binding, sy sijn ter Tsaemvoughing onbequaem, ende veruolghens van cleinder weerde.

TEN tweeden soo volghet van der woorden voornomde Tsaemvoughingh gheseyt te worden, welcke niet rontrecht voor een der voornaemste ende nutste eyghenschappen die in talen begheert worden, gheacht is; wiens voordering ende nootlicheyt den ghenen die hun inde Consten oefnen, niet onbekent en is, ouermids der dinghen namen daer duer oock haer corte *bepalinghen sijn. Hier in wort by *Definiciones.* den gheleerden het Griecx gheluckigher gheacht als d'ander, dat is, als de ghene die by haer verleken wierden, onder welke het Duytsch gheen plaets en had; anders ten waer gheen oordeel van gheleerden, maer van verkeerden gheweest, want ghelijck gheen menschen die wel by haer sinnen sijn drie grooter ghetal en achten dan Duytst, maer veel cleender; alsoo oock de Griecsche Tsaemvoughing niet bouen de Duytsche, maer verre daer onder, want in die sijn hier en daer sommighe woorden diese lijdten, maer in dese oueral, ende dat met een ander besonder cortheyt, ghelichicheyt, ende eyghentlicker beteekening haers grondts, welcke nootfakelick volghen uyt de voorgaende groote menichte der ynckel gheluyden, daerenbouen ter bequame Tsaemvoeghing wonderlick ghetrossen. Ymant mocht nu van desen eenighe voorbeelden begheeren; maer wanttet licht ende te slicht waer, uyt de oneindelicke een groote menichte te vergaren (als inde Tsaemispraeck der *Be- *Dialectica.* wysconst begonnen is) soo gheuen wy hem seluer eenighe voor te stellen die hem ter copping onbequaemst duncken. Ick neem dat hy daertoe verkieft (om haer aldermerckelicste versheydenheyt, ende gheduerighen strijt) Water en Vier: voorwaer soot den noot erghens voorderde dese te vergaren, als by ghelijcknis, ymandt willende segghen, *Tot d'incomst des Kueninx waren vieren ghemaect die van selfs int Water omstaken*, hy sal die noemen (ghelijck wy anders segghen Turfvieren, Eyckevieren) *Watervieren*: ende daer toe en behouft hy gheen gheleerde te sijne, noch hem lang te bedencken, maer de leecken worden, duer de wonderlicke eyghenschap des taels, van selfs daertoe ghedronghen. Ten is den hoorenden oock gheen nieu noch vreemt woort, hoewel hy dat van te vooren noyt ghehoort en had, reden dat sulcke niet alleen duer de ghewoonte verstaen en worden, maer uyt den ghemeenen aert der gheluyden, welcke d'oude Duytschen soo constelick

Grammaticus.
Subiectum.
Adiunctum.

daertoe gheuonden hebben, dat ick, met al de ghene die van d'oirfaeck niet meer en weten, ons alfooren noch met recht mueghen verwonderen duer wat middelen dat mach gheschiet sijn. Merckt bouen al dit noch een besonder, ende weerdighe eyghenschap, by hemlien constelick inde T'saemvoughing veroirdent, ia sulcke, dat gheen Griecx, noch Latijns * Letteraer, soodanighe uyt die talen perssen en sal, al wrong hy tot sweetens toe : Te weten datter laetste der ghecoppelde altijd * Grondt is, ende t'voorgaende * Ancleuing; Als wannערmen seght, *Putwater*, so is water grondt, ende put ancleuing, want onsen sin dan voornamelick tot water strect, om t'welck t'onderscheyden van stroomwater, reggewater, &c. men vougter *Put* voor: Maer als wy dit verkeeren, segghende *Waterput*, dan is den sin (hoewel het de selue woorden sijn) al een ander, want *Put* is dan grondt, ende *Water* ancleuing, ouermidts de voornamelieke meyning dan is van een *Put*, om welcke t'onderscheyden van een *Mesput*, *Calckput*, &c. men stelter water voor. Alsoo oock is *Glasveinster*, een veinster van glas, maer *Veinsterglas*, is glas niet daermen uyt drinckt, maer plat daermen veinsters af maect. Wederom *Oliuet*, is een nuet des gheslachts daermen olie uyt perst, maer *Nuetolie*, is olie van nueten. Sghelijcx *Iachthondt*, is een hondt daermen mede iaecht, maer *Hondiacht*, een iacht niet met voghelen, dan met honden, &c. Wat den ghenen belangt die noch van meyning mueghen sijn, het Griecx in desen gheualle voor het Duytsch te gaen, wy achten dat sulcx gheschiet duer dat hem het Duytsch onbekent is, of datter verstandt der oirdeling ghebreect, of dat hy hartneckich sy, of eenich der ghelijcke beletsel heb, niet weerdich een woort daer af meer te roeren.

TEN derden moeten wy segghen vande bequaemheyt deses taels tot de leering der Consten, waer af wy (bouen dien sulcx nootfaelick volght uyt het voorgaende toeghelaten) de volghende Weeghconst, sulck sy is, tot voorbeeldt stellen; welcke ghy, ghemerct de groote rijcheyt onses taels, uyt welcke alles veel beter behoort ghedaen te sijne, daertoe misschien niet weerdich en sult achten, te meer datter duysenden by ons sijn, diese veel beter, ende met beuallicker woorden beschrijuen souden: Maer niet teghenstaende al dit, so ist doch soo ghedaen, dat gheen van al d'ander Gheslachten der volcken wie hy sy, t'selue, soo veel des spraeck grondelicke beteekening, ende uytbeelding der Saeck belangt (ick en wil niet segghen, soude connen verbeteren, daer gheen vreesse voor te hebben en is, want hemlien ghebreect Stof * welcke gheweert soo wort oock gheweert de daet) soude connen soo nauolghen. want waer wildy spraken halen daermen duer segghen sal, Euestalwichtich, Rechthefwicht, Scheefdaellini, en dierghelijcke daer de Weeghconst vol af is? sy en sijnder niet, de Natuer heeft daer toe aldereghentlicx het Duytsch veroirdent.

Sublasmateria sollicitus effectus, p. v. 2. strijten der Be. wy, const.

TEN

TEN laetsten moeten wy, na t'voornemen, deses tael's beweeghlic-
 heyt bethoonen, waer toe ons onder anderen tot voorbeelt dienen
 can, Hendrick Glarean, in sijn Latijnsche * uytspraeck te Friburg op *Orations.*
 Suetonius ghedaen, alwaer hy heftelick ontfleken op der Keyfers boof-
 heden, ende gheen Latijnsche noch Griecsche woorden (hoewel hy in
 die spraken teer eruaren was) bequaem ghenouch vindende, om den
 hoorders haer afgrijpscheden tot een walghe te maken, heeft dat onder-
 tusschen door duytsche bestelt, als daer hy segt: *Quid enim de Tiberio di-*
cam? vlceroso in omnem inuidiam animo, quo nihil unquam fucatus toto ter-
rarum orbe, nihil nocentius, nihil turpius vixit. De eo sane, quod vix Latine
dixerit, nostra lingua ornatissime dici poterit: Eia abgfeimpter, eerlofer,
zuichtigher boelswicht. Si licet Graecum miscere Latinis, saepe etiam apud
non intelligentes Graeca; cur non liceat inferere Celtica ac Germanica non mi-
num vetusta lingua verba, apud intelligentes? Sed pudet plura de eo Divo: di-
xissim libentius, von dem leidighen Tüfel. Producatur Caligula Imperator,
merdosus ille pufso, Das schamlich physickguckly, pudenda Germanici Ca-
sarius progenies, &c. Ende corts daer na sprekende van Nero, Galba, Otto,
 Vitellius: *Cui enim monstro potius comparabuntur belluones illi, bibones, come-*
dones, lurcones, abdomines, ventres, brasser, schlemmer, pfauser, schlucker?

Nemmt noch merckelicker voorbeelt, ande prekinghen ofte verschey-
 den leeringhen der ghelooouen, die inde Duytsche landen gheschien. waer
 vindtmen ander contrøyen daer de ghemeenten alsoo ghetrocken wor-
 den, den eenen tot dit, den anderen tot dar, ende elck tot t'ghene hy
 hoort? wat is d'oirfaec? de beweeghlicheyt der Duytsche woorden, al veel
 heftelicker des menschen sin ende ghemoet tot des Redenaers voorne-
 men dringhende, als eenighe ander, want soo hy de tong wel t'sijnen be-
 uele heeft, ende dat hem maer int hooft quaem een bessem de bruyt te
 sijne, hy sal de ghemeente bewegen ter bruyloft te commen; Ia noch al
 slijmer dinghen doen bestaen, streckende niet alleen tot ellende van
 wyf en kinderen, tot verlies van lijf en goedt, maer oock tot ghemeene
 verderfnis des landts, als metter daet, dat beclagheclick is, te veel blijct;
 Ende dit al door die heftighe beweeghlicheyt deses rael's: Daerom waert
 wel te wenschen, dat gheen ander begaefde der Duytsche tong, sulck
 ampt ten deele en viele, dan diens einde tot de ghemeene welvaert
 strect; want soodanigher menschen Duytsche woorden, vaten inde hoor-
 ders herten als clissen an wolle, sy sijn als den breydel des peerts, als
 t'roer eens schips, duer t'welck de ghemeente gheuoert wort daert den
 stierman belieft. Angaende yemandt sulcx der Duytschen lichtveerdic-
 heyt soude willen toeschrijven, seker t'waer teghen d'oude oirconden
 van Cesar, Tacitus, ende veel ander des huydighen daechs, welcke, re-
 kenende int ghemeene Gheslacht teghen Gheslacht, hun voor t'stant-
 vastichste ende ghesladichste achten: Daerom soo wy gheseyt hebben,

tis duer de heftighe beweeghlicheyt der Duytsche woorden, nootfakelick volghende uyt haren voortchreuen constighen grondt.

Argumenta.

Musicalis.

Fuga.

Cadentia.

Córruptio.

MAER wat hebben doch d'uytheemsche verachters der Duytsche spraek; die schampweerdighe schampers, die oirdeelders als blinden vande verwe, voor * strijtredens by te brenghen? Ia, segghen sy, als wy al veel iaren die tael gheleert hebben, soo spreken wy noch soo erbarmelick, dat de Duytschen lachen moeten wanneer syt hooren, maer d'onse hebben sy terstont gheleert, hoe can d'hare dan goedt sijn? O aerme ongheualighe ghedierten! O iammerlicke wytheyt! Om dat een witte muer beter om schilderen is dan Paris oirdeel, is sy daerom oock constigher? Om dat den volmaecten omtreck eens naecten menschen lichaems, onder de formen de aldermoeylicste is die den schilder ontmoet, is sy daerom de verachtste? Om dat een * Singconstich stick met vier of vyf stemmen, vol schoonder * vluchten, bequamer * vallen, liefflicker * teghepunten, den leerenden luytflaghers moeylicker valt, als dan skens, ende ghemeene straetlijkens, ist daerom oock het verworpenste? Iaet voor verworpen plompaerts, die haer grofheyt bedecken souden costen sy swyghen: Alsoo oock, om dat de Duytsche spraek, welcke de diepe verborghentheden der natuer grondelick uytbeelden can, lastigher om leeren is als d'ander diese verwyghen moeten, is sy daerom de slichtste? Ia sy voor slichter dan sichte slichthoofden, die niet en weten waerin goetheyt of soetheyt van talen gheleggen is. Voorwaet souden woorden an woorden hanghen om eenwoordighe redenen te maecken, ghelijck letteren an letteren woorden baren, sy moeten als de letteren constighe gheluyden hebben, niet naer t'gheual van hier en daer t'samen gheschrapt, als de hare, maer sulcke als ons voorouders ghetrossen hebben, ende dat duer middelen, daer alle verstanden (soomen uyt het sijne van eens anders oirdeelen mocht) voor rusten moeten; Reden is dese, dat de spraken niet duer eenen, maer duer velen van verscheyden gheuoelen ghemaect worden, d'ten sus, d'ander soo, dese beter, die ergher willende; maer de voorighe Duytschen hebben ghedaen, als of sy altemael de saken eruaren daer de talen toe dienen, met een selfde gheneghentheyt aldus eendrachtelick ghedocht hadden: *Anghesien wy duer t'behulp van tong, lippen, tanden, verhemelt, keel, byrans oneindelicke verscheyden eensilbiche gheluyden connen uyten, soo ist billich dat wy yder ynckel saeck een eensilbich gheluyt toeyghenen (want min is onmueghelick, meer is onnut) ende van sulcker aert, dat sy de Tsaemvoughing bequamelick lijden, op dat wy d'ier duer niet alleen de ghemeene dinghen, maer oock de wonderlicke die de Natuer daghelicx baert, beuallick ende verstaenlick uytbeelden mueghen.* Wat der woorden langhe silben belangt, welke int Griecx, Latijn, ende meer ander talen, sonder grondt ghenomen

men

men sijnde, t'Latijn daertoe ghebrocht hebben, dattet in twyffel is of de ghesproken woorden der ouden nu ter deghe soude connen verstaen worden, daer schijnen sy aldus ghefeyt te hebben : *Nadien de Natuer als duer gemeen insturting allen menschen ingh:beels heeft, dat de ghesproken woorden een manier van ghesanck eysschen als * hoochbyclanck * leegghyclanc en dierghelycke onder welcke des woorts langhe silb van meesten ansien is de reden wil dat wy des spraecx soo besonder * ancleuing niet na t'gheual, maer na yet behoerlicx ende sekers veroirdenen: Wat sal dat wesen? dit, datse voor gemeen reghel alijst comme op des * doende woorts ende dieder uyt spruyten, voornaemste silb, als in Hōoren, Verhōorende, Ghebhōort, Behōorende, Hōorende, dat de langhe silb. alijst op Hōor valle, die aldaer de weerdichste is, wantmen inden eersten persoon seght ick Hōor, d'ander silben als en, ver, ende, ghe, be, en sijn maer by ghesette, daermen alle woorden me verandert. Maer inde ghecoppelde, daer salse alijst op d'eerste vallen, als Sautvat, Hāumes, Vytgaen, insien, en dierghelycke. Soo hebben sijte afgheclaert, ende dit noch als sommighe meenen, in haer wiltheyt, waeruytmen aldus strijden mocht: *Hebben jy sulcx ghedaen in haer wiltheyt, wat connen sy in haer temheyt!* Voorwaer wy souden dese eere wel draghen, maer ghemerct de Natuer niet teghen Natuer en doet, de reden wil dit wy ons met een minder vernoughen, te weten, dattet voormael een seer wys, gheleert, ende ouertrefflick Ghesicht is gheweest, als vooren bethoont is, daertoe ghecommen sijnde met langher tijdt, duer veel eruaringhen. Ende soo wy van dese voorghinghers weerdighe navolghers willen gheacht sijn, en sullen niet duer een beestelick ghetuych van ondancbaerheyt, so groote gauen ons naghelaten, duer onwetenheyt versmaen, noch, den lasteraers diese niet en kennen, sottelick ghelouuen, noch verlatende den spiegel der talen, ons dickmael behaghen in haer leelick schrapfel van schuym der vuylichheyt; maer sullen ter contrari die cloucllick beschermen, niet met ydel woorden als d'hare sijn, noch na t'onuerstandt van hemlien die de goetheyt der Saken in haer talen beschreuen, onbescheydelick de goetheyt der talen meenen te wesen; maer ghelijck t'gout duer t'vier beproeft wort, alsoo salmen haer weerdicheyt duer de * daet bethoonen: Welcke sal die sijn? dese, neemt voor * grondt t'ghene in al d'ander spraken tot noch toe der Naturen diepe verholentheden sijn, welcke sy niet ter deghe bedien en connen, als dat sy v (onder duyfentich anderen daer het Duytsch vol af is) dit na seeghen: *Ghelyck rechtheslini tot scheefheslini, alsoo rechtheswicht tot scheefheswicht;* ende diet soo doen connen, bebooffte vrielick een koeck; Ia dat sy t'aent op sullen bliuen (voor kinderen dienen doch kinder prijsen) ende ick verseker v dat ghyder sonder schade sult acommen, want het is blijckelijck ghenouch wat sy hier in vermueghen, te weten voor dese woorden langhe redenen te stellen, die t'onderscheyt der * palen, ende de form der * eueredenheyt oueral seer*

*Accentus a-
cusus.
Accentus
gravis.
Adiunctum.
Verbi actiui.*

*Strijreden
van het on-
ghelooflicker
tot het ghe-
looflicker
door de 13e
strijrede des
4e voorstels
der Bewyscoft*

*Effectum.
Subiecto.*

*20, v. 1. B. der
Begh. vande
Weegconst.*

*Kinderen in
kennis der
weerdicheyt
vande Duyts-
sche taal.
Terminorum
Proportions.*

verduyfteren. Maer soo sy vraghen wat sulcke woorden te bedien hebben, men mach antwoorden, dattet de opening is van t'ghene tot nochtoc den voorighen sterflicken seerbegheerde verborghentheden gheweest sijn, streckende tot groot voordeel van t'menschelick gheslacht, want hoewel yder lichaem in sijn eyghen plaets licht noch swaer en is, nochtans t'ghewicht des lochts is duer sulcx nu volcomelick ghelijck van ander stoffen, metgaders ettelicke sijn noytbekende * ancleuinghen, openbaer gheworden, soo de * daet van dies ende meer anderen cortelick betuyghen sal. Laetter maer cloelick anuallen, want hebbender Reuchlinus, Valla, Erasmus, Barbarus, Picus, Politianus, &c. me duer gherocht, die maer Latijn en beschermden, Sghelijcx de Françoysen, wiens * strijtredden ende talens * stof ons kennelick ghenouch sijn, wat sullen wy die het (O weerdighen * grondt!) DUYTSCH voorstaen? Seker niet alleen de spraeck ophelpen, noch ons seluen voorderen, maer oock ander volcken, welcke aldan niet alleen huer wooningen ende lichamen met der Duytschen constighe wercken verciere sullen, maer oock haren gheest met wetenschap, want de Consten welcke ander met haer eyghen woorden niet uyten en connen, die sal den ghemeenen man alhier duer de beghinselen grondelick mueghen verstaen, ende door sijn ingheboren gheneghentheynt tot de selue, die tot yder volcx baet al andersins connen voorderen dant den anderen mueghelick is.

Dit is t'ghene wy vande weerdicheyt der Duytsche tael voorghenomen hadden te verclaren; Inde selue sullen wy de WEGHCONST, die de wonderlicste der vrie is, eerst tot Constens form laten commen, als spraeck die der Natueren eyghenschappen grondelicxt beteeckenencan, ende als bequaemste wit, daer al d'ander die willen, tot yder ghe-meentens grootste nut, na micken, ende haer * bepalinghen, daer inde Consten veel an gheleghen is, na rechten mueghen. Oock by aldien der Duytschen vliet daerin alsoo vermeerderde, ghelijcx de reden welc eyscht, t'selue soude ons voornemen verstercken om met ander angheuanghen voort te varen: Doch soo de contrarie gheschiede, ick can my vernoughen in een eerlick voornemen mijn goede wille te verclaren, welcke in haer beroupt tot yders dienst ghecyghent is.

CORT-

Adiunctis.
Effectus.

Argumenta.
Materia.

Subiectum.

Definitiones.

DE Beghinselen der Weeghconst, welke van swaerheyt sijn duer t'ghedacht van natuerlicke stof gheweert, sullen in twee boucken begrepen worden. Des eersten boucx eerste deel sal van 14 * bepalinghen wesen: T'ander van 28 * voorstellen, vande ghedaenten der ghewichten, die tweederhande sijn, als Rechtwichten, ende Scheefwichten. Der Rechtwichten sijn twee * afcomsten, te weten Rechtdaelwichten, ende Rechthefwichten, beschreuen inde achtien eerste voorstellen. Der Scheefwichten sijn oock twee afcomsten, als Scheefdaelwichten, ende Scheefhefwichten, verclaert inde rest der voorstellen.

*Definitionib.
Propositionibus.*

Species.

HET tweede bouck der Beghinselen sal vande vinding der * swaerheys middelpunten sijn; wiens eerste deel vande * Platten is; T'ander vande lichamen. Twelck wy tot meerder claarheyt int corte ende tafelwys aldus vervaten :

*Centrorum
gravitatum.
Planorum.*

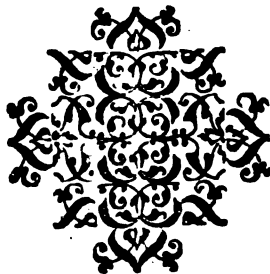
De feilen des drucx verbeterd aldau.

INT 1° BOVCK VANDE BEGHINSELEN
der Weeghconst.

*2. Sijde. 4. Reghel. voor t'verkerde stels, t'verkeerde. 6. siide 26. reg. voor scheef-
hwichst stels, scheefhewichst. 7. siide 23. reg. voor Aiunctum stels, Adiunctum.
13 inde eerste form voor D stels, C. 32. siide 7 reg. voor rechtreckwicht stels, recht-
daelwicht. 45. siide 28. reg. voor toi stels, tot. 52. siide inde form E L is te lanck want
sy moet euen siin met E F. 56. siide 36. reg. voor blijft stels, blijft. 70. siide 8. reg.
voor ende B C stels, ende A C.*

INDE BEGHINSELEN DES WATERWICHTS.

*17. Sijde 4. Reghel voor der stels, des. 24. siide 39. reg. voor an Y γ stels, an V γ .
29. siide 28. reg. voor diens bodem wy stels, diens bodem A C D E wy. 31. siide
27. reg. voor meeder stels, minder. 31. siide 28. reg. voor minder stels, meerder.
32. siide 1. reg. voor boden stels, bodem. 38. siide 2. reg. voor euewydich stels, on-
euewydich. 47 siide 24. reghel voor sucke stels, sulcke. 49. siide 32. reghel voor lee-
ste stels, hoochste. 65. siide 28. reghel voor te stels, de. 80. siide 2. reg. voor maer
dele, stels, maer duerdele.*

HET EERSTE BOVCK VANDE BEGHINSELEN

DER WEEGCONST,

Beschreuen door Simon Steuin.

TEERSTE DEEL vande Bepalinghen.

I. BEPALING.

Definitio.

WEEGCONST is die, welcke leert de Redenen, Eueredenheden, ende ghedaenten vande ghewichten ofte swaerheden der lichamen.

VERCLARING.

HELICK de * Meeteconst ansiet der formen grootheden niet hare swaerheden, houdende die alleenlick voor euen ofte oneuen, diens grootheden euen ofte oneuen sijn; Alsoo ansiet ter contrarie de Weegconst haer swaerheden, niet haer grootheden, houdende die voor euen ende oneuen, diens ghewichten euen ofte oneuen sijn: Ende ghelijck diens voornamelicke wercking bestaet int ondersoucken der * Redenen, Eueredenheden, ende Ghedaenten haerder grootheden, Also defens int ondersoucken der Redenen Eueredenheden, ende ghedaenten haerder swaerheden ofte ghewichten, welcker beschriuing t'voornemen is deses handels.

Geometria

** Rationum,
Proportionū
& qualita-
tum.*

II. BEPALING.

Swaerheydt eens lichaems, is de macht sijnder daling in ghestelde plaets.

VERCLARING.

DE swaerheydt ofte lichticheydt die wy ghemeenlick segghen een lichaem te hebben, en is niet sijn cyghen wesentlicke ghedaente, maer veroirsaect uyt sijn ghemeenschap met een ander (wiens breeder verclaring wy elders gheschiec hebben) want veel Stoffen die swaer sijn inde locht, worden licht beuonden int water, ende de lichte inde locht, sijn el-

Materia.

A ders

Subiecto. ders swaer; daerom als wy segghen een haudt te weghen hondert pondt, wy verstaen daer by de macht sijnder daling in ghestelde plaets, dat is in dien * Grondt daert in gheweghen was.

DOOR tverkerde deser bepaling is te verstaen, dat lichticheyt eens lichaems de macht is sijnder rijling, maer in ghestelde plaets, want eyghentlick is alle lichaem swaer.

III. BEPALING.

BEKENDE swaerheyt is diemen door bekent ghewicht uytet.

VERCLARING.

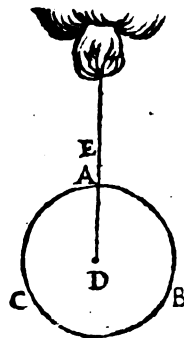
ALS wannermen seght een lichaem ofte swaerheydt te weghen ses pont, ofte acht marck, oft drie oncen, &c. Om datse door sulcke bekende ghewichten gheuytet wort, wy noemen se Bekende swaerheydt.

III. BEPALING.

SWAERHEYDTS middelpunt is, an twelck het lichaem door ons ghedacht hanghende, alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

VERCLARING.

LAET ABC een cloot sijn, diens stof ouer al eucswaer is, welcke wy met haer middelpunt D door ons ghedacht nemen te hanghen ande lini E D; Ende is kennelick dat dien cloot ghekeert wordende, sal houden alle ghestalt diemen haer gheeft, want soomen B keerde daer A is, B sal daer bliuen, ende voort yder deel op sijn plaets, want soo dat niet en gheschiede, de stof soude an deen sijde swaerder sijn als an d'ander, twelck teghen tghestelde waer. D dan naer luyt deser bepaling is Swaerheydts middelpunt des cloots A B C; Ende alsoo salmen verstaen dat binnen alle lichamen soo wel ongeschicter form

ende van stof oneenuaerdigher swaerheydt als gheschicter ende eenvaerdigher, is eenich sulcken punt, waer an tlichaem also hanghende, alle ghestalt houdt diemen hem gheeft, welck punt ghenoeemt wort sijn Swaerheydts middelpunt. Ende op dattet door eenighe sijne eyghenschappen kennelicker sy, sullender noch dit toe segghen: Het swaerheydts middelpunt der oidentlicke lichamen als Pilaren, Clooten, *Lancworpighe Clooten, der Vijf gheschicte lichamen, &c. ouer al euewichtigher

* Sphaeroidium.

wichtigher Stof sijnde, is tselue der Form ofte grootheydt, datmen anders Meetconstlich middelpunt noemt. Maer die niet ouer al euewichtigher Stof en sijn, en hebben dese twee punten niet nootsaekelick tot een selfde plaets. Wat de *naelden, ende ongheschieke lichamen belangt, sy en hebben gheen formens ofte grootheydts middelpunt, maer alleen des swaerheydts. Het ghebuert oock in veel lichamen als Rynghen, Haecken, Beckens, ende dier ghelijcke, dat haer swaerheydts middelpunt niet en valt inde stof des lichaems, maer binnen tlichaem uyt de stof.

Pyramiden.

DAER wort inde bepaling gheseydt *Duer ons ghedacht* reden datmen int bepalen moet nemen, tghene den aert van tbepaelde best verclaert, twelck Pappus (daer hy int 8^e bouck het swaerheydts middelpunt bepaelt) door tghedacht oock bequamelick ghedaen heeft. Men soudet oock mueghen aldus bepalen: *Swaerheydts middelpunt eens lichaems, is door twelck alle plat, tlichaem deelt in euestaltwichtige deelen.* Wat Euestaltwichtigheyt is sal door de 11^e Bepaling verclaert worden.

V. BEPALING.

SWAERHEYTS middellini eens lichaems, is de oneindelicke hanghende door sijn swaerheydts middelpunt.

VERCLARING.

ALS inde form der 4^e bepaling, de oneindelicke hanghende lini door tswaerheydts middelpunt D, daer an de swaerheyt door ons ghedacht hangt, ghelijck D E ouer beyden sijden oneindelick voortghetrocken, noemen wy de Swaerheydts middellini des lichaems ABC.

VI. BEPALING.

SWAERHEYTS middelplat eens lichaems, is alle plat hem deelende door sijn swaerheydts middelpunt.

VERCLARING.

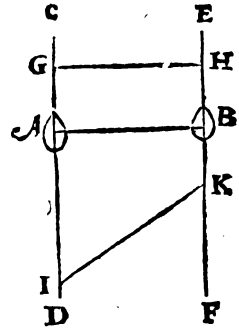
ALS eenich plat sniende den Cloot der 4^e bepaling door sijn middelpunt D, wort des selfden Swaerheyts middelplat gheseyt, ende alsoo met allen anderen. Sijn eyghenschap is tlichaem al fins te deelen in twee euestaltwichtige stucken.

VII. BEPALING.

ALLE rechte lini begrepen tusschen twee swaerheyts middellinien, noemen wy dier swaerheden Balck.

VERCLARING.

LAET A ende B twee lichamen wesen, ende haer swaerheydts middellinien C D ende E F, tusschen de welke ghetrocken sijn, eenighe linien soot valt als G H, A B, I K, yder van dien, ende alle ander alsoo begrepen tusschen twee swaerheydts middellinien, noemen wy den Balck der swaerheden A B.

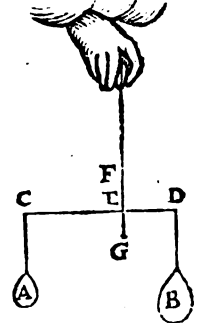

VIII. BEPALING.

W E S E N D E den Balck ghedeelt met de swaerheydts middellini daer de twee swaerheden euefialtwichtig an sijn, wy noemē de deelen Ermen.

VERCLARING.

LAET A B. twee lichamen wesen, diens balck sy C D, welke ghedeelt is in E, met de swaerheydts middellini F G, daer de twee swaerheden euefialtwichtig an hanghen; de twee deelen des balcx als E C ende E D worden Ermen ghe-noemt.

IX. BEPALING.

E N D E die swaerheydts middellini der twee swaerheden, heeten wy Handthaeft.

VERCLARING.

ALS E F, der 8^e bepaling wort Handthaeft ghe-noemt.

X. BEPALING.

E N D E des Handthaefts punt inden balck, Vastpunt.

VERCLARING.

ALS E, der 8^e bepaling wort Vastpunt gheseyt.

XI. BEPALING.

E N D E die twee swaerheden noemen wy Euefialtwichtige.

VERCLA-

VERCLARING.

ALS A ende B, inde form der 8^e bepaling, sly haer eyghenwichten euen ofte oneuen sijn, wy noemen die Eueftaltwichtighe, ouermidts sy naer de ghestalt euewichtich sijn, want A doet anden balck door tghestelde soo grooten ghewelt als B, ende B als A.

Dese Eueftaltwichtigheydt dient nootfaeckelick verstaen, ende onderscheyden vande Euencyghenwichtigheydt, anghesien dit al wat anders is als dat, want om by voorbeeld daer af te spreken, tghewicht ande cortste sijde des onfels hanghende, is somtijts thienmael swaerder als tander, nochtan hebben sy een ghelaet van euewichticheyt, maer ten is niet eyghen, dan alleenlick na de ghestalt.

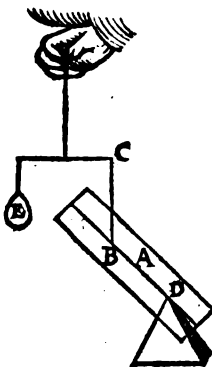
XII. BEPALING.

HEFWICHT is t'ghene oirsaek is van eens swaerheydts verheffing, ende Daelwicht van eens swaerheydts daling.

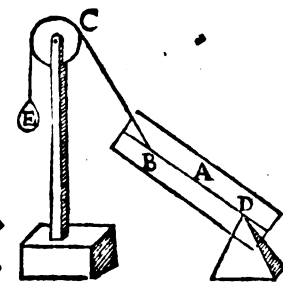
VERCLARING.

LAET den pilaer A, een swaerheyt wesen, diens lini daer sy alsoo by ghehouden wort sy B C, en t'punt daer sy op rust D, ende E, sy t'ghewicht dat t'lichaem A in die ghestalt houdt. Wy noemen E der eerste ende tweede Form Hefwicht, overmidts tselve wicht, het lichaem A verheft, oft in die verheven ghestalt houdt. Maer E der derde ende vierde Form, Daelwicht, om dattet het lichaem an sijn gehechte sijde B doet dalen, ofte in die ghedaelde gestalt houdt.

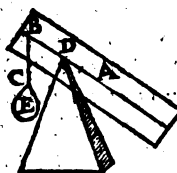
1^e Form.

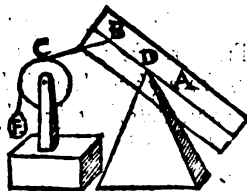
2^e Form.

3^e Form.

4^e Form.

A 3

XIII. BEPA.

XIII. BEPALING.

ENDE de rechte lini vande verheven swaerheyt naer thefwicht, noemen wy Heflini, maer vande ghedaelde swaerheyt naer het daelwicht, Daellini, en alfulcke linien in t'gemeen, Trecklini.

VERCLARING.

ALS de rechte lini CB der 12^e bepaling noemen wy inde 1^e ende 2^e form Heflini, maer inde 3^e ende 4^e Daellini. Ende fulcke linien (die bouen de voorgaende ons oock euewidich vanden fichtender connen ontmoeten) in t'gemeen Trecklini.

XIIII. BEPALING.

Horizon.

ENDE als de Heflini ofte Daellini rechthouckich is opden * Sichteinder, soo noemen wy die Rechthefflini, Rechtdaellini, ende hare ghewichten Rechthefwicht, Rechtdaelwicht: Maer opden Sichteinder scheefhouckich wesende, aldan Scheefhefflini, Scheefdaellini, ende hare ghewichten Scheefhefwicht, Scheefdaelwicht.

VERCLARING.

ALS de Heflini en Daellini CB der 1^e ende 3^e form vande 12^e bepaling, om dat sy door t'ghestelde rechthouckich sijn op den sichteinder, wy noemen die Rechthefflini, en dese Rechtdaellini, ende haer ghewichten E Rechthefwicht, Rechtdaelwicht: Maer wesende de Heflini ofte Daellini CB; scheefhouckich opden sichteinder, als inde 2^e ende 4^e form, dan heeten wy die Scheefhefflini, ende dese Scheefdaellini, ende haer ghewichten E Scheefhwicht, Scheefdaelwicht.

I^e M E R C K.

Astronomia.

WAER Sichteinder by ons een woort soo ghemeen ende bekent als byden Grieken Horizon, t'welck de Latinen oock ghebruycken, ende daer vooren altemet Finitor, ofte terminator visus, wy en souden daer af hier niet segghen, ouermits sijn eyghen plaets inde * Sterconst is; Maer want den onghewallighen slaep des Spiegheles der talen sulcx niet toeghelaten en heeft, oock dat dit woerde hier naer dickmael sal ghenoeemt worden, sullen dat verclaren, doch niet als wesenlick e bepaling deses boucx, om de redenen als vooren, Aldus: Sichteinder is des

des weerelts grootste rondt, dat haer sienlick deel scheidt van het onfienlick: *Dit is, onder veel ronden die inde Sterconst bepaelt worden, soo isser een bet aldermerckelicste, scheidende ooghenschylick den oppersten haluen Weereltclood vanden ondersten, ende in ons anfsen den hemel met sin omtreck naeckende, r'welck volcommentlicxt schijnt vande hoochste plaets eender contreyen, ofse op een Water daer hem nergens landt en vertoocht; Ende ouermits ons ghesicht langs der eerden ofse langs het Water niet voorder strecken en can dan tot diens rondts voornoemden omtreck, ende daer in eindet, soo wort dat rondt gheuoemt den Sichteinder, dat is den Einder van t'ghesicht. Ende alle platten die op t'eertrick vanden Sichteinder * euewydich sijn (welcke by ons ghermeenlick gheseyt worden op waterpas te ligghen) worden * lyck spreuckelick oock sichteinders gheuoemt. Ick seg lyck spreuckelick want eyghenlick ofse * wisconstelick en isser gheen ander, dan dat door des Weerelts middelpunt streck.*

Parallela. Metaphorico. Mathematice.

IIe MERCK.

DE form vanden Weegconstighen* Pilaer, is de selae der * Meetconst, maer Wy nemen hier sijn stof eenuaerdigher swaerheyt te wesen, ende sijn grondt ende desel viercanten. Wat de ghemeene constwoorden belangt int Latyn aldus ghebruyckt.

Columna. Geometria.

<p><i>Materia</i> <i>Forma</i> <i>Effectus</i> <i>Subiectum</i> <i>Aiunctum</i> <i>Genus</i> <i>Species</i> <i>Definitio</i> <i>Propositio</i> <i>Problema</i> <i>Theorema</i> <i>Ratio</i> <i>Proportio</i> <i>Aequales</i> <i>Similes</i> <i>Exemplum</i> <i>Centrum grauitatis</i> <i>Axis</i> <i>Diameter</i> <i>Circumferentia</i> <i>Parallela</i> <i>Homologa latera</i> <i>Superficies</i></p>	<p>Daer voor sullen wy soodanige Duytsche stellen</p>	<p>Stof Form Daet Grondt Ancleuing Gheslacht Afscomst Bepaling Voorstel Eysch Vertooch Reden Everedenheyt Even Ghelijcke Voorbeelt Swactheys middelpunt As Middellini Omtreck Euewydeghe Lijckstandighe sijden Vlack</p>
--	---	--

Platum	Plat
Columna	Pilaer
Aritbmetica	Telconst
Geometria	Meetconst
Ars Mathematica	Wisconst
Mathematicus	Wisconstnaer
Mathematice	Wisconstlick.

WELCKE Latynsche met eenighe ander dieder by muezghen vallen wy tot meerder claerheyt, somwylen inden cant sullen scriven neven haer duytsche. Dese drie letteren v. b. E. altemet inde cant ghestelt beteekenen om cortheidt, voorstel, bouck, Euclides, als 2 v. 6. b. E. dat is te segghen het 2^e voorstel des 6^{en} boucx van Euclides.

B E G H E E R T E N.

ANGHESIEN sommighe saken als beghinselen door ghemeene wetenschap bekendt sijn, ende gheen bewijs en behouven, Ander bedecliker den berispsers tot stof souden dienen, om te straffen *Mathematicorum more.* t'ghene gheen straf en verdient, Wy sullen naer * Wisconstnaers ghebriuyck, eer wy tot de voorstellen commen, begheeren dat ons alsulcke toeghelaten worden.

I. BEGHEERTE.

WY begheeren datmen toelate euen ghewichten an euen crmen oock euefaltwichtich te sijne.

II. BEGHEERTE.

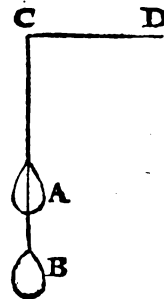
Mathematica. ENDE ande* wisconstighe lini alle ghewicht te connen hanghen ofte daer op te connen rusten, sonder dat sy breke ofte buyghe.

III. BEGHEERTE.

ENDE de swaerheydt hoogher ofte leegher hangende, alrijt van een selfde gewicht te blijven.

VERCLARING.

ALS de swaerheydt A neerghetrocken sijnde tot B, aldaer euen soo swaer te wesen, ofte sulcken macht an C D te doen, als sy ter plaets van A dede.

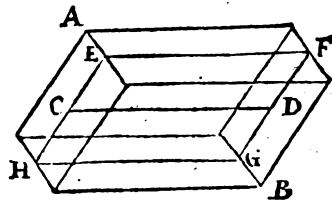
IIII. BE-

IIII. BEGHEERTE.

ENDE datmen by des pilaers beschreuen plat
t'welck hem door de langde des as deelt, verstaen
sal den voorghestelden pilaer.

VERCLARING.

ALS wefende AB een pilaer diens
as CD, ende de selue doorsneen met
eenich plat als EFGH, datmen
door t'beschreuen plat EFGH, al de
rest achterghelaten, verstaen sal den
ghegheuen pilaer.

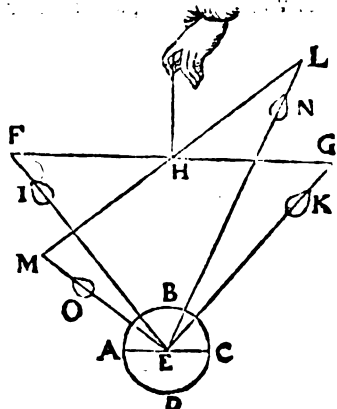
V. BEGHEERTE.

ENDE alle hanghende linien voor * ewewy- *Parallelis.*
dighe ghehouden te worden.

VERCLARING.

DE reden is dese; Laet ABCD den cersfloot sijn, wiens middel-
punt E, ende * sichteinder AC, ende FG een balck, euewydich vanden *Horizon.*
sichteinder AC, diens balcx even ermen HF, HG, ende euen swaer-
heden daer an I, K; alwaer het blyct, dat de hanghende linien FI, ende
GK, gheen euewydighe en sijn, maer

onder naerder malcander dan bo-
uen; Laet daer naer den balc FG ghe-
keert worden op t'vastpunt H, alsoo
dat G comme daer nu L is, ende F
daer M, ende K sal commen daer nu
N, ende I daer nu O is, ende den
houck LME is naerder den recht-
houck dan MLE, waer duer O (als
in het volghende 22^e voorstel blijc-
ken sal) naer de ghestalt swaerder is
dan N. Vyt desen volght oock dat
onder alle lichamelicke formen die
inde natuer bestaen, so en isser gheen
ander, * wisconstelick sprekende,

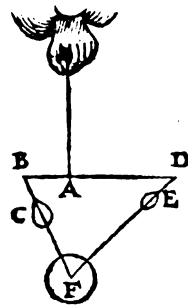

dan den cloot, an wiens swaerheydts
middelpunt het lichaem door ons ghedacht hanghende, alle ghestalt
houdt diemen hem gheeft; Ofte door t'welck alle plat, t'lichaem deelt
B in ewe-

*Mathemati-
ca.*

in eueftaltwichtighe deelen, maer om de oneindelicke verfcheyden gheftalten, fullender oneindelicke verfcheyden fwaerheys middelpunten in fijn. Oock en soude (teghen t'volgende 1^e voorftel) de fwaerfte fwaerheyt niet fulcken reden hebben tot de lichtfte, als den langften erm tot den cortften, maer d'eeue soude naer de gheftalt fwaerder fijn, om dat haer houck plomper ende den rechthouck naerder is dan des anders houck. Maer om t'selue by voorbeeld te verclaren, laet AB den cortften erm fijn, diens ghewicht C, ende AD den langften erm, diens ghewicht E in fulcken reden fy tot t'ghewicht C, als AB tot AD, ende F fy t'sweerefts middelpunt; Alwaer blijct dat den houck FBA plomper ende den rechthouck naerder is, dan den houck ADF, waer uyt volghet (door t'voornoemde 21^e voorftel) dat C naer de gheftalt fwaerder fal fijn dan E.

Alle dese onghewallen fpruyten daer uyt, dat FE met GE in d'eerfte form, ofte BF met DF der tweede form, gheen ewewydighe linien en fijn: Maer ouermits dat verfchil in alle t'ghene de menfchen wegghen, onbemerckelick is, want den balck soude al veel milen lanck moeten fijn eer hem dat soude connen openbaren, foo begheeren wy datse voor ewewydighe ghehouden worden. Wel is waer dat wy die anfiende voor t'ghene fy fijn, volcommelick fouden connen wercken na haerlieder ghedaente, maer want dat moeyelicke soude wesen, ende tot de faeck, dat is de WIEGD AET nochtans niet voordertlicker, fo ist beter ghelaten.

H E T

HET ANDER DEEL VANDE VOORSTELLEN.

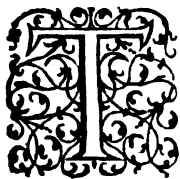
I. VERTOOGH.

I. VOORSTEL.

*Theorema.
Proposio.*

W E S E N D E twee euestaltwichtige swaerheden, de swaerfte heeft sulcken reden tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten.

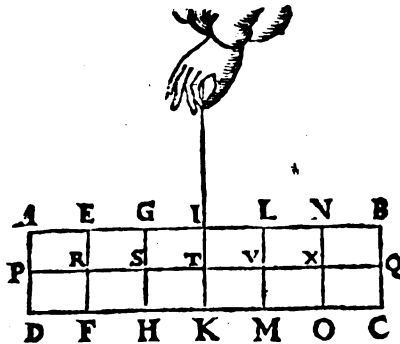
I^e VOORBEELT.

G H E G H E V E N . Laet $A B C D$ een pilaer sijn weghende 6 lb. welcke ghedeelt sy in 6 euen deelen, door * platen euewydich van sijn grondt $A D$, als $E F, G H, I K, L M, N O$, sniende den as $P Q$ in R, S, T, V, X : Laet ons nu nemen $L M D A$ voor de swaerfte swaerheydt, wiens swaerheys middelpunt is S , ende $L M C B$ voor

*Datum.
Planaparabola.*

de lichtste swaerheydt, wiens swaerheys middelpunt is X , en $S X$ is dier deelen balck door de 7^e bepaling, en T is t' swaerheys middelpunt des heelen pilaers, ende $T I$ d' hanthaef, waer an $L M D A$ ende $L M C B$ euestaltwichtig hangen, ende $T X$ is den langsten erm, ende $T S$ den cortsten door de 8^e bepaling. T B E G H E E R D E . wy moeten bewysen dat ghelijck de swaerfte swaerheydt

Quaestio.

$L M D A$, tot de lichtste $L M C B$, also den langsten erm $T X$, tot den cortsten $T S$. T B E W I I S . De swaerfte swaerheydt $L M D A$ weeght 4 lb, ende de lichtste $L M C B$ 2 lb, ende den langsten erm $T X$ heeft sulcken reden tot de cortste $T S$, ghelijck 2 tot 1 door t' ghegheven: Maer ghelijck 4 tot 2, alsoo 2 tot 1, ghelijck dan de swaerfte swaerheydt $L M D A$, tot de lichtste $L M C B$, also den langsten erm $T X$, tot den cortsten $T S$.

Demonstratio.

M A E R op datmen niet en dencke dit daer also by gheualle gheschiedt te sijne, wy sullender * Wisconstich bewys af doen aldus:

Mathematicam demonstrationem.

I^e VOORBEELT.

T G H E G H E V E N . Laet $A B C D$ wederom een pilaer sijn, ghedeelt met een

B 2

met een

met een plat euewydich van A D, als E F, sniende den as G H, waert sy in I, ende het swaerheys middelpunt van het deel E F D A sy K, int middel van G I, ende van het deel E F C B, sy L int middel van I H, en des heels A B C D sy M int middel van G H, ende M N sal der deelen E F D A ende E F C B handthaef sijn, daer an sy euestaltwichtich hanghen.

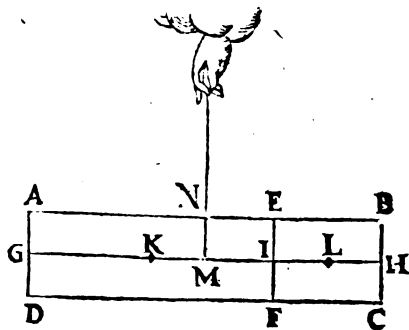
3. *Ghestalt.* T B E G H E E R D E. Wy moeten bewysen dat ghelijck het lichaem ofte de swaerheydt (twelck hier een selfde is om

Proportions. * haer eueredenheydt, want

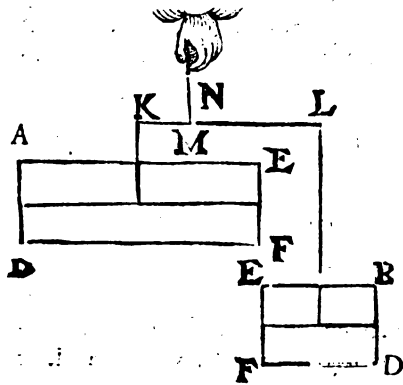
ghelijck tlichaem E F D A, tot tlichaem E F C B, alsoo diens swaerheydt tot defens, ouermits den pilaer door tghestelde oueral eenuaerdigher swaerheydt is) van E F D A, tot E F C B, also den langsten erm M L, tot den cortsten M K. T B E W Y S. 1^e L I D T. M H is euen an M G door tghhegheuen, laet tot elck doen K M, soo sal dan K H euen sijn an M G met K M; daer naer van d'eene ghetrocken G K, ende van d'ander K I (welcke G K ende K I euen sijn door tghhegheuen) soo sal K M met K M euen blijuen an I H; Ende haer helften als K M ende I L sullen oock euen sijn. 1¹ L I D T. Laet tot elck (te weten K M ende I L) doen M I, Ende M L sal euen sijn an I K. 1¹¹ L I D T. Ghelijck G I tot haer helft K I, also I H tot haer helft I L, ende door * oueranderde eueredenheydt ghelijck G I tot I H, also K I tot I L, maer K I is euen an M L door het 2^e lidt, ende I L an M K door het 1^e lidt, daerom ghelijck G I tot I H, alsoo M L tot M K; Maer ghelijck G I tot I H, also het lichaem ofte de swaerheydt E F D A, tot E F C B. Ghelijck dan de swaerste swaerheydt E F D A, tot de lichtste E F C B; also den langsten erm M L, tot den cortsten M K.

*Alcervam
proportionem*

N V mocht yemant segghen, ghy hebt dat voorstel wel bewesen in deelen die tsamen een heel pilaer maken eenuaerdigher swaerheydt, maer wie weet of dat also plaets sal houden in allen anderen verscheyden deelen van ongheschiefter form, ende oneuwswaerder stof, daerom sulken wy de gheemeenheydt des voorstels aldus beethoven: Laet ons achten dat den balck K L der 1^e ghestalt hier bouen, in haer plaets bliue, ende dat het stick E F D A neerghetrocken wordt, ende dat het bliue hanghende met een lini uyt sijn swaerheydts middelpunt an tpunt K, ende dat inghelijcx oock neerghetrocken sy het ander stick E F C B, ende dat het bliue hanghende by sijn swaerheydts middelpunt an tpunt L,

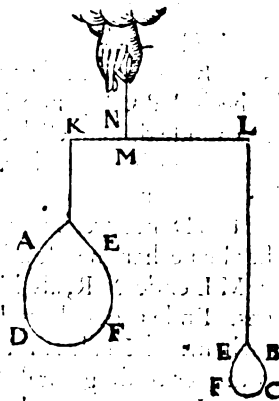
tpunt L, ende dat E F C B niet en ghenake an E F D A, ende haer ghestalt sy dan soo dees form uytwyft. Nu doen het lichaem in d'eerste ghestalt hinck ande hanthaef M N, aldoen was E F D A euestaltwichtich met E F C B; Maer tghewicht E F D A in dees tweede ghestalt neerghetrocken synde, en brengt an K L gheen meerder noch minder swaerheyt dan in d'eerste ghestalt door de 3^e begherte. Sghelijcx en brengt tghewicht

2. Ghestalt.

E F C B der tweede ghestalt, an L K gheen meerder swaerheydt dan in d'eerste ghestalt, daerom de ghewichten der tweede ghestalt sijn an K L de selfde die sy in d'eerste waren, daerom oock de balck K L blijft noch inde selue eerste ghestalt, waer duer E F D A noch euestaltwichtich blijft met E F C B. De sticken dan des pilaers bliuen soo wel euestaltwichtich verscheyden, als doen sy an malcanderen waren, ende de ermen oock inde selue reden.

DIT so synde, laet ons de lichaemen E F D A ende E F C B der tweede ghestalt ander formen gheuen, die alsoo duwende (neemt dat de stof sy van was, cleye, ofte yet soodanich rwelck sulcx lijde) dat E F D A der tweede ghestalt, sy E F D A defer derde ghestalt, ende dat E F C B der tweede ghestalt, sy E F C B defer derde ghestalt; Ende is openbaer dat K L noch in haer selue ghestalt sal bliuen, ende de ermen M L, M K, inde selue reden, ende veruolgens E F D A noch euestaltwichtich met E F C B, want dees verandering der form (al de stof bliuende) en veroirsaect gheen verandering des ghewichts.

3. Ghestalt.

LAET ons ten laetsten weeren E F D A der derde ghestalt ende hanghen in diens plaets een lichaem van loot des selfden ghewichts, ende inde plaets van E F C B een hanten lichaem des seluen ghewichts,

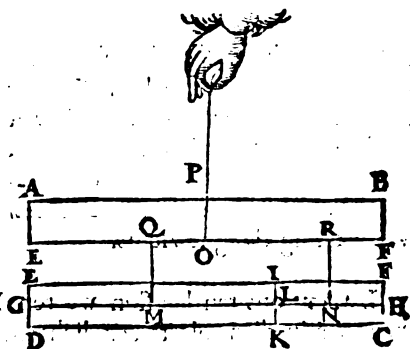
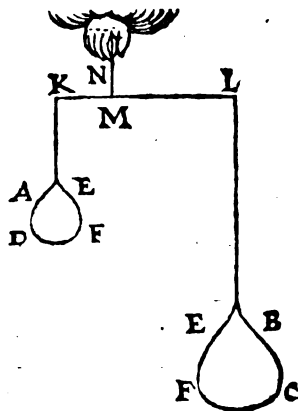
wichts, wiens vierde ghestalt alſdan ſy als hier neuens. Ende is kennelick dat KL noch inde ſelue ghestalt ſal blyuen, ende veruolghens EFD A noch eueſtaltwichtich met EFCB, ende de ermen noch inde ſelue reden.

4. Ghestalt.

III. VOORBEELT.

MEN can tvoorgaende oock be-
thoonen, blyuende de twee ſwaerhe-
den hanghende an eenen lichamelick-
ken balck, in deſer voughen: Laet
den pilaer ABCD ghesneen ſijn in
twee deelen, met een plat door den
as EF, ende den as des on-
derſten deels EC ſy GH,
ende EC ſy doorsneen met
een plat IK euewydich van-
den grondt ED, ſniende den
as GH in L, ende het ſwaer-
heydts middelpunt van het
deel IKDE ſy M int mid-
del van GL, ende van het
deel IKCF ſy N int mid-
del van LH, ende des heels
ABCD ſy O in middel van EF, ende OP ſy ſwaerheydts middelli-
ni des heels ABCD, ende MQ van IKDE, ende NR van IKCF.
Dit ſoo ſijnde tis kennelick dat des heels pilaers rechter ſijde, euewich-
tich is teghen haer ſlinker.

LAET ons nu het onderſte
deel EFC D neertrecken, alſo
dat het blyue hanghende ande
linien ML ende NR, als hier
neuens. Ende is openbaer dat
den lichamelické balc ABFE
noch in haer eerſte ghestalt ſal
blyuen. Laet ons nu achten
dat het deel IKDE, ghesneen
ſy van IKCF, ende dat elk
deel vallé mach daert wil, maer
ſy hanghen an haer ſwaerheys

middel-

middelpunten M, N, sy houden dan haer eerste ghegheuen ghestalt door de 4e bepaling, daerom A B F E blijft oock noch in sijn eerste ghedaente. Maer I K D E, sulcken reden te hebben tot I K C F, als den erm O R, tot den erm O Q, is vooren beproeft; Inder voughen dat tghene eerst betoocht was anden weegconstighen balck (dat is een lini) sulcx hebben wy hier verclaert an een lichamelicken. *TRESLVYT. We- Conclusio.* sende dan twee euestaltwichtighe swaerheden, de swaerste heeft sulcken reden tot de lichtste (van wat stof ofte form oock de lichamen sijn) als den langsten erm tot den cortsten, twelck wy bewysen moesten.

V E R V O L G.

V Y T het verkeerde des voorgaenden voorstels volcht, dat hebbende de swaerste swaerheydt sulcken reden tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten, dat die twee swaerheden euestaltwichtig sijn.

I. EYSCH.

II. VOORSTEL.

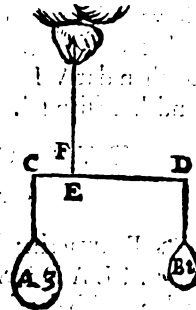
Problema.

W E S E N D E ghegheuen bekende swaerheden, haer handthaeft te vinden.

1^e VOORBEELT.

T G H E G H E V E N. Laet d'een swaerheyt A sijn weghende 3 lb, hanghende an C, d'ander B van 1 lb hanghende an D; ende C D si balck.

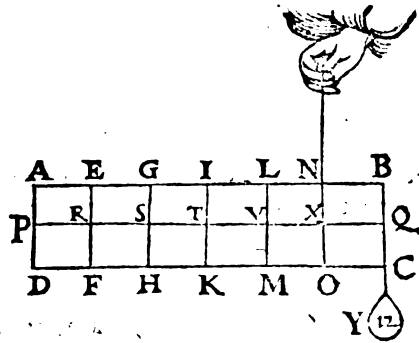
T B E G H E E R D E Wy moeten haer hanthaeft vinden. T W E R C K. Men sal C D also deelen, dat haer meeste stick naest de swaerheydts middellini van de minste swaerheydt, sulcken reden hebbe tot het minste stick, ghelijck de meeste swaerheyt tot de minste, twelck sy in E, te weten dat E D sulcken reden hebbe tot E C, als 3 lb van A, tot 1 lb van B. Ick seg dat de hanghende door E, als E F, d'hanthaeft is.

2^e VOORBEELT.

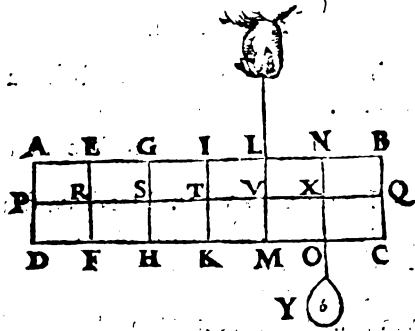
T G H E G H E V E N. Laet d'een swaerheydt sijn den pilaer A B C D weghende 6 lb, ghedeelt als den pilaer int beghin des eersten voorstels; Ende an Q hanghe een ghewicht Y van 12 lb. T B E G H E E R D E. Wy moeten d'handthaeft vinden. T W E R C K. De swaerheydts middellini des pilaers is I T, en van tghewicht Y is B Q, ende T Q, is balck, de selue

de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 12 lb van Y, tot 6 lb vanden pilaer, weluerstaende tcoortste stick naer de swaerheydts middellini vande swaerste swaerheydt Y, twelck vallen sal in X, inder voughen dat N X de begheerde handhaef is.

III. VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet ABCD wederom den pilaer sijn, ghedeelt als vooren, hanghende nu Y 6 lb an X. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaeft vinden. TWERCK. De swaerheydts middellini des pilaers is IT, ende van Y is NX, ende TX is balck: de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 6 lb van Y, tot 6 lb des pilaers, twelck vallen sal in V, inder voughen dat VL de begheerde handthaeft sijn sal.

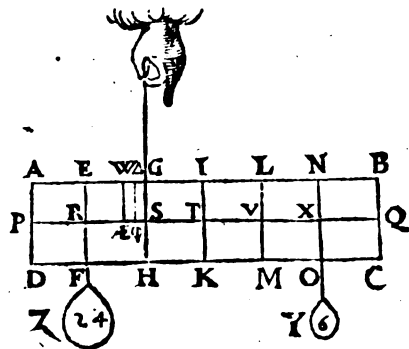
TVOORNOEMDE WERCK
OP EEN ANDER MANIER.

DE swaerheydts middellini van MLBCY, is NX, ende van MLAD is SG, ende SX is balck, de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de stucken de reden hebben als 8 lb van MLBCY, tot 4 lb van MLAD: welverstaende tcoortste stick naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in V, inder voughen dat VL wederom de begheerde handthaeft sijn sal als vooren.

IIII. VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet ABCD wederom den pilaer sijn, ghedeelt als vooren, hanghende Y 6 lb an X, ende Z 24 lb an R. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaeft vinden: TWERCK. De swaerheyts

swaerheydts middellini van ABCDY, is LV door het 3^e voorbeelt, ende van Z is RE, daerom is RV balck: de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de stucken de reden hebben als 12 lb van ABCDY, tot 24 lb van Z: wel verstaende tcoortste stic naer de swaerheyts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat SG de begheerde handthaeft sijn sal.

TVOORNOEMDE WERCK OP EEN ANDER MANIER.

DE swaerheydts middellini van ABCDZ is ÆW door het 3^e voorbeelt, alsoo dat S Æ doet $\frac{2}{3}$ van SR, ende de swaerheydts middellini van Y is XN, ende ÆX is balck, de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 30 lb van ABCDZ, tot 6 lb van Y: wel verstaende tcoortste stic naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat SG wederom de begheerde handthaeft is als vooren.

$\frac{3}{5}$

TVOORNOEMDE WERCK OP EEN ANDER MANIER.

DE swaerheydts middellini van YZ, is (door het eerste voorbeelt) $\Phi\Delta$, alsoo dat S Φ doet $\frac{1}{5}$ van SR, ende de swaerheydts middellini vande pilaer is TI, ende $T\Phi$ is balck: de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 30 lb van Y met Z, tot 6 lb vande pilaer, te weten tcoortste stic naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat SG wederom de begheerde handthaeft is als vooren.

Ve VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet ABCD wederom den pilaer sijn ghedeelt als vooren, hanghende Y 6 lb an X, ende Z 24 lb an R, en Æ 12 lb an Q. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaeft vinden. TWERCK. De swaerheydts middellini van ABCDYZ is SG door het 4^e voorbeelt, ende van Æ is QB, ende SQ is balck: de selue salmen in twee deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 36 lb vanden pilaer met Y

C ende

ende Z, tot 12 lb van Æ, te werten toortste sticck naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in T, inder voughen dat T I de begheerde handthaeft sal sijn.

Ende soomen noch hinghe an P 24 lb, d'handthaeft soude S G sijn, ende so voorts met allen anderen swaerheden diemen anden pilaer soude mughen hanghen. TBEWYS.

De swaerste swaerheydt A int eerste voorbeelt, heeft sulcken reden toe de lichtste B, als den langsten erm ED, tot den cortsten EC, daerom EF door de 9^e bepaling is d'hanthaeft. Sghelijcx sal oock tbewijs sijn van al dander voorbeelden, twelck wy om de cortheeydt achterlaten.

TBESLVYT. Wesende dan ghegheuen bekendē swaerheden, wy hebben haer handthaeft gheuonden naer den eyfch.

M E R C K T.

SOOMEN tghewicht T des 2^{en} voorbeelts verswaerde van 1 lb; ende datmen an V hinghe 1 lb; inder voughen dat haer ghestalt dan waer als hier onder.

Tu kennelick uyt het voorgaende dat X N noch handthaeft blijft, ende alles an haer euefstawichtich hangt. Tselue sal X N oock bliuen, soomen Z 1 lb hangt an T, ende dat T doe 14 lb, ofte Z 1 lb an S, ende dat T doe 15 lb, ofte Z 1 lb an R, ende dat T doe 16 lb, ofte Z 1 lb an P, ende dat T doe 17 lb, ende soo oirdenlick voort by aldien den pilaer langher waer; so weten, verswaerde T alijt van 1 lb, voor elke langde als X V, daermen Z voordert an verschuyft. Waer uyt de * Ghedachten des Onfels ber

Qualitates.

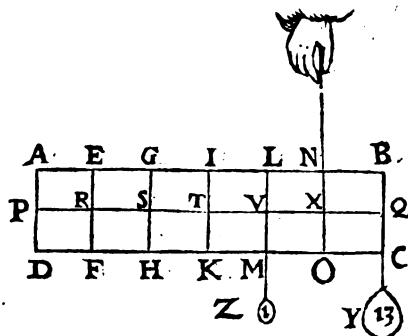
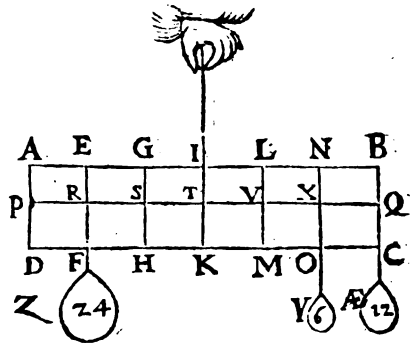
kent sijn, als inde Weegdaet breeder daer af sal ghehandelt worden.

I I. EYSCH.

I I I. VOORSTEL.

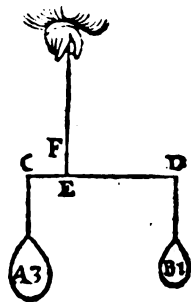
W E S E N D E ghegheuen twee euefstawichtighe swaerheden, d'een bekend dander onbekent, ende d'hanthaeft: Die onbekende bekend te maken.

I. VOOR-

I. VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet A ende B twee euestaltwichtige swaerheden sijn, welcker A hanghende an C weeght 3 lb, maer B hanghende an D is onbekent, ende E F sy d'handthaeft. TBEGHEERDE. Wy moeten tghewicht van B bekennt maken. TWERCK. Men sal ondersoecken wat reden den erm ED heeft, tot den erm EC, wort beuonden, neem ick, als van 3 tot 1, daerom seg ick, ED 3, gheeft EC 1, wat A 3 lb? comt voor B 1 lb.

II. VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet inde form des 2^{en} voorbeelts van het 2^e voorstel den pilaer ABCD voor d'een swaerheyt wegghen 6 lb, ende dander onbekende swaerheyt sy tghewicht daer an hanghende Y, ende d'handthaeft sy XN. TBEGHEERDE. Wy moeten tghewicht van Y bekennt maken. TWERCK. Anghesien TI swaerheydts middellini is des pilaers, ende QB van Y, so sal TQ balck sijn, diens cortsten erm XQ, ende langsten XT; Daerom salmen ondersoecken wat reden den erm XQ, heeft tot XT, wort beuonden neem ick, als van 1 tot 2. Ich seg dan, XQ 1, gheeft XT 2, wat den pilaer 6 lb? comt voor Y 12 lb. Der ghelijcke voorbeelden mochten wy hier stellen op dander formen der voorbeelden des 2^{en} voorstels, ten waer die door de voorgaende kennelick ghenouch sijn. TBEWYS. Laet B int eerste voorbeelt, foot smueghelick waer, swaerder sijn dan 1 lb, de swaerste swaerheydt dan en sal niet sulcken reden hebben tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten; twelck teghen het 1^e voorstel is; B dan en is niet swaerder dan 1 lb. Sghelijcx salmen oock bethoonen dat sy niet lichter en is, sy weeght dan effen 1 lb, twelck wy bewyfen moesten. TBESLVYT. Wesende dan ghegheuen twee euestaltwichtige swaerheden, d'een bekennt dander onbekent, ende d'handthaeft: Wy hebben die onbekende bekennt ghemaect, naer den eysch.

III. EYSCH.

IIII. VOORSTEL.

WESENDE ghegeuen twee bekende euestaltwichtige swaerheden met de langde van d'eenen erm: de langde des anderen erms te vinden.

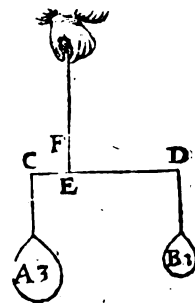
TGHEGHEVEN. Laet A ende B twee euestaltwichtige swaerheden sijn, welcker A hanghende an C weeght 3 lb, ende B hanghende an D 1 lb, ende de langde des erms DE sy 6 voeten. TBEGHEERDE.

C 2

Wy

Wy moeten de langde des anderen erms vinden. **TWERCK.** Men sal segghen A 3 lb, gheeft B 1 lb, wat DE 6 voeten? comt voor EC 2 voeten. Ende der ghelijcke voorbeelden mochten wy stellen op de formen der voorbeelden des 2^e voorstels, ten waer die duer tvoorgaende kenelick ghenouch sijn.

TBEWYS. Laet EC, foot mueghelick waer, langher sijn dan 2 voeten; den langsten erm sal dan minder reden hebben tot den corsten, dan de swaerste swaerheyt tot de lichtste, twelck teghen het eerste voorstel is, EC dan en is niet langher dan 2 voeten; Sghelijcx salmen se oock bewyfen niet corter te sijn, sy is dan effen van twee voeten, twelck wy bewyfen moesten.

TBESLVYT. Wefende dan ghegheuen twee eueftalwichtighe swaerheden met de langde van d'eenen erm, wy hebben de langde des anderen erms gheuonden, naer den eyfch.

III. EYCH.

V. VOORSTEL.

WESENDE ghegheuen een pilaer: te vinden een ghewicht in ghestelde reden tot des pilaers ghewicht.

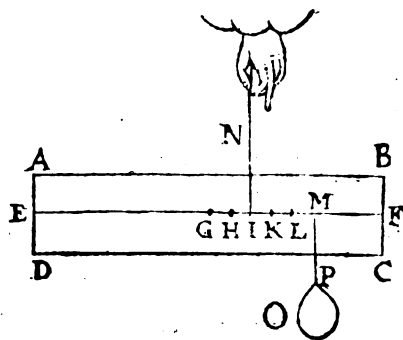
Centrum.

TGHEGHEVEN. Laet ABCD een pilaer wesen, diens as EF, ende haer * middelpunt G, ende de ghestelde reden sy van 2 tot 3.

TBEGHEERDE. Wy moeten een ghewicht vinden in sulcken reden tot den pilaer, als van 2 tot 3, dat is euen an sijn $\frac{2}{3}$. **MERCKT.** Ghelijck de * Meetconstighe ende Telconstighe voorstellen verscheyden

*Geometrica
& Arithmetica
proposi-
tiones.*

werckinghen hebben, alsoo oock de Weegconst, want men soude vanden pilaer een stuck. connen snien in sulcken reden tot den heelen pilaer, als van 2 tot 3, Oft andersins om den pilaer heel te laten, men mocht hem teghen ander stof weghen, daer af nemende de $\frac{2}{3}$, maer wy willent Weegconstlicker doen in deser voughen. **TWERCK.** Men sal van tmiddelpunt G af, naer

F, teekenen eenighe vijf punten (te weten 5 voor de somme der ghegheuen

ghegheuen palen 2. 3) als H, I, K, L, M, van malcanderen euewyt; Ende van het tweede punt I (van het tweede om dat 2 het ander der ghegeuen ghetalen is) salinen den pilaer ophangen byde swaerheysts, middellini I N; Daer naer salmen an twijfde punt M een ghewicht hanghen als O, euen so swaer dat alles in euefalfwichticheyt sy, twelck soo wesende, ick seg dat tghewicht van O, in sulcken reden is tot tghewicht des pilaers, als 2 tot 3, ofte dat O euen is ande $\frac{2}{3}$ des pilaers.

T B E W Y S. G is *swaerheydts middelpunt des pilaers A B C D, *Centrum grauitatis.* ende M P swaerheysts middellini van O, daerom ghelijck den erm I G tot den erm I M, alsoo O tot den pilaer door het 1^e voorstel, maer I G heeft sulcken reden tot I M, als 2 tot 3, daerom O heeft sulcken reden tot den pilaer, als 2 tot 3, twelck wy bewysen moesten. T B E S L V Y T.

Wesende dan ghegheuen een pilaer, wy hebben gheuonden een ghewicht in ghestelde reden tot des pilaers ghewicht, naer den eysch. M E R C K T. Wy souden oock mueghen voorbeelden stellen met Redenen van *onmetelicke palen, maer sulcx is openbaer ghenouch door *Incommensurabilium terminorum.* vooogaende; metgaders tghene wy vande onmetelicke grootheden elders ghescreuen hebben.

II VERTOCH.

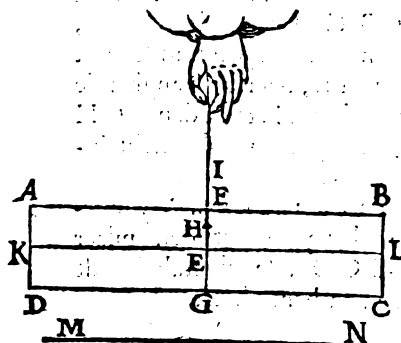
VI VOORSTEL.

W E S E N D E een hanghende pilaer ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt, met een plat euewydich vanden gront, en wesende tvastpunt in dat plat bouē het swaerheysts middelpunt: Den as des pilaers blijft euewydich vāden *sichteinder. *Horizon.*

T G H E G H E V E N. Laet A B C D een pilaer sijn, ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt met een plat F G, euewydich vanden grondt A D, ende laet H vastpunt inde swaerheydts middellini I G wesen, bouen het swaerheysts middelpunt E, ende K L sy as, ende M N sichteinder.

T B E G H E E R D E. Wy moeten bewysen dat den as K L euewydich blijft vanden sichteinder. M N.

T B E W Y S. Laet K L foot mueghelijck waer, onuewydich sijn vanden sichteinder M N, als in

C 3 dees

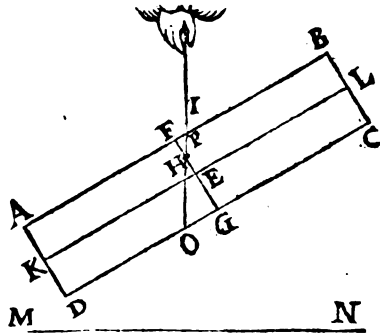

dees tweede form, ende laet IH voortghetrocken worden tot in O, sniende AB in P, ende laet het stuck des pilaers POCB alsoo euewichtich blijuen hanghen teghen PODA, maer dat is grooter ende swaerder dan dit (want FGDA, is euen an FGCB, ende minder is den driehouck FHI ghesneen van FGCB, dan de driehouck OHG ghesneen van FGDA, daerom, &c.) het swaerder dan sal euewichtich sijn an een lichter twelck ongheschied is, KL dan blijft euewydich vanden sichteinder MN, als in d'eerste form.

Tis oock te anmercken als voor ghemeenen Weegconstighen Reghel, dat

Alle swaerheyts middelpunt eens hanghenden lichaems is in sijn swaerheyds middellini.

Maer tswaerheyds middelpunt hier bouen E en is inde tweede form niet in sijn swaerheyds middellini IO, tis dan een onmueghelicke ghestalt. **T B E S L V Y T.** Wesende dan een pilaer ghesneen, &c.

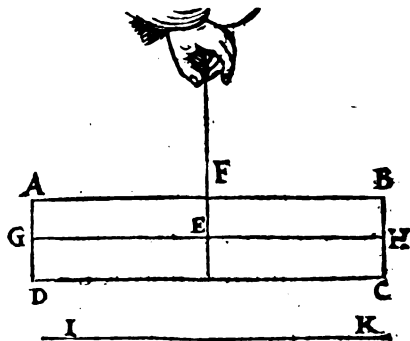
III VERTOOCN.

VII VOORSTEL.

W E S E N D E tvaftpunt het swaerheyds middelpunt des hanghenden pilaers, hy houdt alle ghestalt diemen hem gheeft.

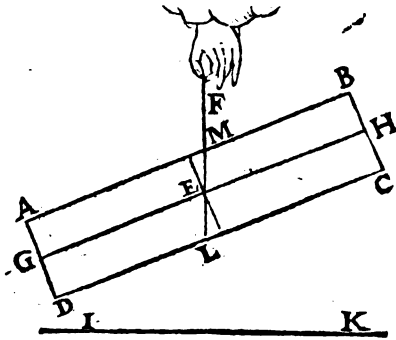
T G H E G H E V E N. Laet ABCD een pilaer wesen, diens swaerheyds middelpunt E vast sy, daer by hanghende ande lini EF, ende den as GH sy euewydich vanden sichteinder IK.

T B E G H E E R D E. Wy moeten bewysen dat den pilaer ABCD alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

T B E W Y S. Laet ons den ghegheuen pilaer (tpunt E vast blijuende) een ander ghestalt gheuen dan d'eersts, als in dees tweede form, ende

ende laet FE voortghetrocken worden tot in L, sniende AB in M, ende en laet den pilaer foot mueghelick waer niet in die ghestalt blijuen, dan het stick MLDA, ofte MLCB neervallen; Maer dees twee deelen sijn ghelijck euegroot, ende daerom oock euefwaer, het eene dan van euewichtighe sal swaerder sijn dan t'ander, twelc ongeschickt is: Den pilaer dan blijft in die ghestalt, en sgelijcx in allen anderen diemen hem soude mueghen gheuen. **T B E S L V Y T.** Wesende dan tvastpunt het swaerheydts middelpunt des pilaers, hy houdt alle ghestalt diemen hem gheeft, twelck wy bewyfen moesten.

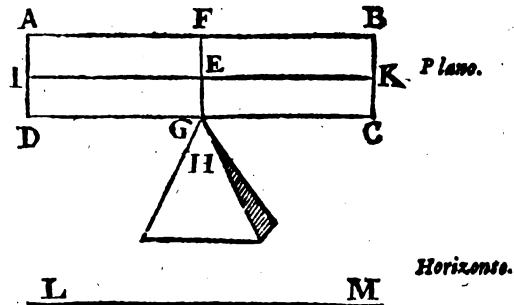

IIII VERTOCH.

VIII VOORSTEL.

W E S E N D E den pilaer ghesneen door sijn swaerheys middelpunt, met een plat euewydich vanden gront, ende wesende tvastpunt in dat plat beneden het swaerheydts middelpunt: Den pilaer (natuerlick verstaen) keert om tot dat sijn swaerheydts middelpunt is in sijn swaerheydts middellini.

T G H E G H E V E N. Laet ABCD een pilaer wesen, ghesneen door sijn swaerheys middelpunt E, met een *plat FG euewydich vanden gront AD, ende laet G vastpunt sijn, beneden tswaerheydts middelpunt E, met welck punt G den pilaer ligt ofte rust op tpunt des pins H, ende I K sy as, euewydich vanden * sichtsinder L M.

T B E G H E E R D E. Wy moeten bewyfen dat den pilaer omkeeren sal, tot dat sijn swaerheydts middelpunt is in sijn swaerheys middellini. **maer**

*Mathemati-
ce.*

maer dit natuerlick verstaen, want * Wisconstelick ghenomen soo can sy daer op rusten,

T B E W Y S .

- A. Al dat ligt moet grondt hebben daert op rust,
E. Dees pilaer en heeft gheen grondt daer hy op rust,
E. Dees pilaer dan en can soo niet ligghen.

Sylogismi.

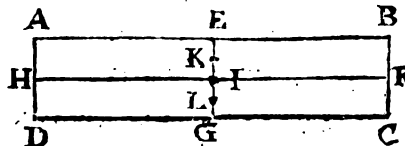
DES * Bewysfredens tweede voorstel is daer uyt openbaer, dat het punt gheen grootheyt en is, ende veruolghens gheen grondt: wel is waer dat wy dickmael nemen door tghestelde een lichaem alsoo te rusten, maer metter daet en connen wy dat niet te weeg brenghen. Inder voughen dat hoewel den as I K euewydich ghestelt is vanden sichteinder L M, (soo sal nochtans den pilaer (tpunt G vast blyuende) omkeeren ouer die sijde daer hy eerst beghint. Maer dat hy so lang keeren sal tot dat sijn swaerheydts middelpunt inde swaerheydts middellini si, is door het 6^e voorstel openbaer. T B E S L V Y T. Wefende dan den pilaer ghesneen, &c.

I^e M E R C K .

YEMANT mocht hier noch de verclaring begheeren des verschils tusschen hanghen en ligghen, waer op d'antwoort is dat wy een lichaem voor hanghende houden, als sijn swaerheys middelpunt is onder, oft int tghenaessel daers op rust; Maer is swaerheys middelpunt daer bouen sinde, aldan houden wy te voor ligghen, staen, oft siten; Ligghen, als de langste side des lichaems haer streck langs den sichteinder: Staen, als sy daer op rechthouckich is; daerom ist oock dat wy den teerlinck (ouermits sijn siden al euen lanck sijn) soo eyghentlick segghen te staen als te ligghen, ende te ligghen als te staen. Sitten is wat tusschen ligghen en staen.

IIe M E R C K .

SOO yemant thinbondt der voorgaende drie voorstellen door eenigbe eruarung wilde sien, hy mocht nemen een reghel van houdt ofte ander stof een vaerdigher dickte ende swaerheyt, als A B C D, teekenende de punten E, F, G, H, inde middelen der linien A B, B C, C D, D A, treckende E G, ende H F, malkander sniende in I, maeckende daer naer een seer cleen gaetken an I, ende daer bouen een gaetken als K, ende onder I een gaetken als L. Ende stekende een naelde door tgaetken K, die vrielick daer in dragen mach, d'eruarung sal behooren dat H F altydt euewydich sal bliuen vanden sichteinder. Maer de naelde in I stekende, de reghel sal daerop alle gheslats houden diemen haer gheeft. Ende de naelde in L ghesteken, alles sal omkeeren ouer

die

die sjde daert eerst beghint, tot dat I is in haer swaerheys middellini, waer af d'oirsaek inde voornoemde 6°, 7°, 8°, voorstellen * Wisconsillick blijkt. *Mathemati-
cè.*

V. VERTOOGH.

IX. VOORSTEL.

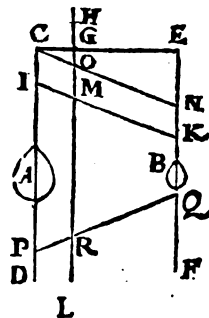
D'HANTHAEF oneindelick voortghetrocken, deelt alle balcken tweer swaerheden in haer ermen.

TGHEGHEVEN. Laet AB twee swaerheden sijn ende haer middellinien CD, EF, ende haer balck CE, ende d'hanthaef GH, inder voughen dat CG is tot GE, als de swaerheydt B tot A, Laet IK noch een balck wesen, oneuewydich van CE, ende laet GH oneindelick voortghetrocken worden naer L, sniende den balck IK in M.

TBEGHEERDE. Wy moeten bewyfen dat IM ende MK, oock de ermen sijn der swaerheden AB; dat is ghelijck B tot A, alsoo MI tot MK.

TBEREYTSSEL. Laet ghetroken worden CN, euewydich van IK, sniende HL in O. TBEWYS. Ghelijck CG tot GE, also CO tot ON, Maer CO is euen an IM, ende ON an MK, daerom ghelijck CG tot GE, alsoo IM tot MK, maer ghelijck B tot A, also CG tot GE, door tghегheuen, daerom ghelijck B tot A, also MI tot MK, tselfde sal also bewesen worden van allen balcken tusschen CD ende EF, als PQ, doorsneen in R, ende allen anderen diemen soude mueghen trecken.

TBESLVYT. D'handthaef dan oneindelick voortghetrocken, deelt alle balcken tweer swaerheden in haer ermen, welck wy bewyfen moesten.

2 v. 6 B. E.
34 v. 1 B. E.

I. V E R V O L G H.

HIER uyt blijkt datmen om te vinden de swaerheydts middellini tweer swaerheden, niet nootsaekelick en moet nemen een *euewydigh vanden *sichteinder, maer alsulcke als men wil, ende als best te pas comt. *Parallela
Horizonts.*

II V E R V O L G H.

ANGHESIEN alle swaerheydts middelpunt inde swaerheys middellini is, soo volght dat alle rechte lini begrepen tusschen twee swaerheydts middelpunten, oock dier swaerheden balck is, ende het onderscheydt der ermen diens balcx, oock het swaerheydts middelpunt te wesen der twee swaerheden.

D 5 EYSCH.

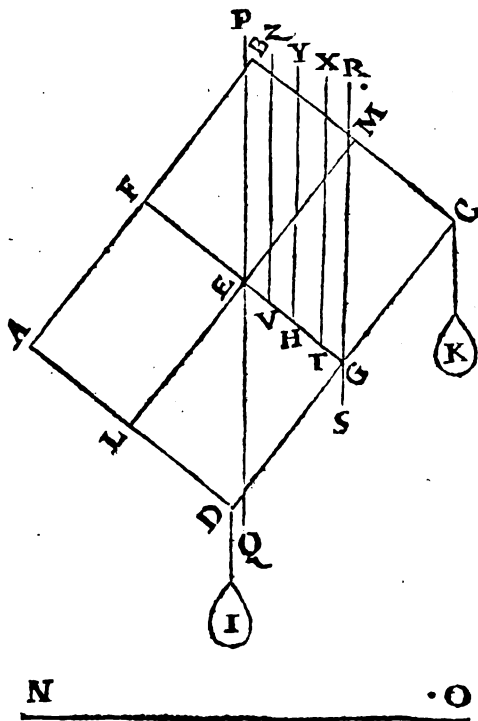
Horizonte.

W E S E N D E ghegheuen een vastpunt des bekenden pilaers, ende bekende eueftaltwichtige swaerheden an hem hangende: Te vinden of den as euewydich sal blijuen vanden * sichteinder, ofte alle ghestalt houden diemen hem gheeft, ofte omkeeren tot dat sijn swaerheydts' middelpunt is in sijn swaerheysts middellini.

T G H E G H E V E N. Laet $A B C D$ een pilaer sijn weghende 4 lb, ende ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt E , met een plat $F G$ euewydich vanden grondt $A D$, ende laet H vastpunt wesen beneden (middelpunt E int middel van $E G$); Ende anden pilaer twee ghewichten hanghen als I, K , elck weghende 4 lb, welcker middellini vastpunten sijn D, C , ende laet $L M$ den as, ende $N O$ sichteinder wesen.

T B E G H E E R D E. Wy moeten vinden of den as $L M$ euewydich sal connen blijuen vanden sichteinder $N O$; ofte alle ghestalt houden diemen haer gheeft; Ofte ommekeeré tot dat haer swaerheydts middelpunt E is inde swaerheysts middellini door H , welcke verscheydenheden vallen connen naer de reden der swaerheyt des pilaers, tot de ghewichten dieder anhangen.

T W E R C K. Men sal trecken door E de swaerheysts middellini $P Q$ des pilaers, daer naer door G de

G de swaerheysts middellini R S der ghewichten I, K, ende E G sal balck sijn, daer naer salmen sien door het 2^e voorstel waer tvaftpunt der hant-haef valt: want commet onder H, soo keert L M tot sy euewydich blijft vanden sichteinder N O; Maer commet in H, sy houdt alle ghestalt die men haer gheeft; Commet bouen H, alles keert om. Maer den pilaer weeght 4 lb, ende I, K, elck 4 lb tsamen 8 lb door tghheueu, daerom ghedeelt E G in T, alsoo dat E T, sulcken reden heb tot T G, als 8 tot 4: Ick seg dat L M keeren sal (ouermits T onder H comt) tot sy euewydich is vanden sichteinder. Laet nu den pilaer weghen 4 lb, ende I en K elck 2 lb, tsamen 4 lb, daerom ghedeelt E G in H (welcke H middel van E G is door tghheueu) alsoo dat E H sulcken reden heb tot H G, als 4 tot 4: ick seg dat L M (ouermits het in H viel) alle ghestalt sal houden diemen haer gheeft. Laet nu den pilaer weghen 4 lb, ende I, K, elck 1 lb, tsamen 2 lb, daerom ghedeelt E G in V, alsoo dat E V sulcken reden hebbe tot V G, als 2 tot 4, Ick seg dat den pilaer met al de rest omkeeren sal (ouermits V bouen H comt) tot dat H is in haer swaerheydts middellini. **T B E W Y S.** Ten eersten I en K elck 4 lb weghende, dat dan L M keert tot sy euewydich is vanden sichteinder, blijft aldus: De hanghende door T ghelijck T X, is swaerheysts middellini des heels, daerom die latende, ende hanghende tghheheel ande * hanghende door H, als H Y (welcke H ons ghegheuen vastpunt is) so sal de sijde naer B C K, swaerder sijn dan naer A D I, daerom oock sal de sijde B C K neerdalen, tot dat H inde swaerheydts middellini is des heels, ende dan sal L M euewydich sijn vanden sichteinder N O.

*Perpendicu-
larem.*

Ten tweeden I, K, elck 2 lb weghende, dat dan L M alle ghestalt houdt, wordt aldus bethoont: Laet ons achten dat I ende K opgheschorst sijn, alsoo dat D tswaerheydts middelpunt sy van I, ende C van K, ende door de 3^e begheerte sy en sullen anden pilaer gheen oirsaeck van verandering der swaerheydt wesen; Twelck soo sijnde, H is tswaerheysts middelpunt van foodanighen lichaem vergaert uyt den pilaer ende de twee ghewichten I K, ende door de 4 bepaling tsal daer op alle ghestalt houden diemen hem gheeft, tselfde sal also bewesen worden in alle ghestalten daermen L M in soude connen stellen.

Ten laetsten I, K, elck 1 lb weghende, dat dan alles omkeert, wort aldus bethoont: De hanghende door V ghelijck V Z, is swaerheysts middellini des heels, daerom die latende, ende hanghende tghheheel ande hanghende H Y door H ghegheuen vastpunt, so sal de sijde naer A D I, swaerder sijn dan naer B C K, daerom oock sal de sijde A D I neerdalen, tot dat H inde swaerheysts middellini is des heels, ende ofmen schoon L M (alles op tvaftpunt H draeyende) euewydich stelde vanden sichteinder N O, sy en can so niet blyuen door het 8 voorstel, maer alles sal omkeeren, twelck wy bewyfen moesten:

T B E S L V Y T. Wesende dan ghegheuen een vastpunt des bekenden pilaers, &c.

Uyt het voorgaende is ghenouch blijckelick den ghemeenen voortganck in allen anderen, als van pilaren welcker vastpunt is buyten de lini als F G, ende der ghewichten vastpunten op ander plaetsen dan D C; Maer ouermits wy hier voornamelick trachten de oirsaecken vande gedaenten des waegs grondelick te openbaren (daer af inde Weeghdaet breeder sal gheseyt worden) so en gheuen wy van sulcke onghesichte ghestaltheden gheen besonder voorbeelden.

6. EYSCH.

II. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een bekende pilaer, ende bekende swaerheden daer an hanghende: Te vinden het vastpunt daer op hy alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

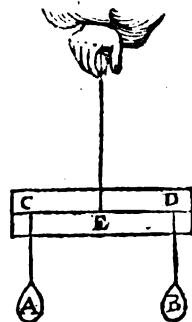
I^e M E R C K.

So o twee euewichten als A, B, vastpunten C; D, waren in des pilaers as, euewyt van middelpunt E, als in dees form, is kennelick door het tweede deel des bewys van het 10^e voorstel, dat E ibegheerde punt soude sijn, maer wy sullen voorbeelt van onghesichter ghestalt gheuen.

IIe M E R C K.

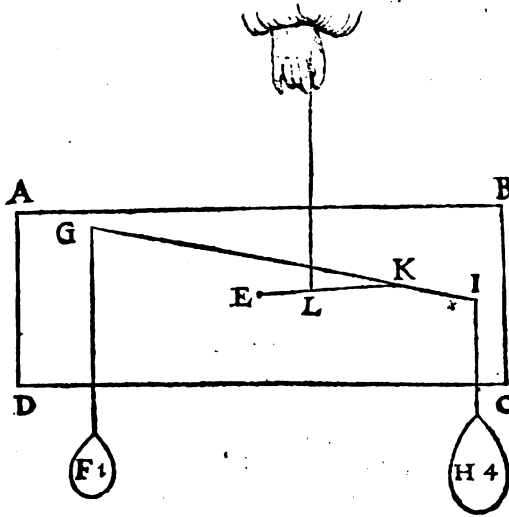
Tis openbaer dat wesende de twee vastpunten der ghewichten als CD, ende vastpunt des handshaefs als E, alle drie in een rechte lini als hier bouen, ende an CD euen ghewichten ghehanghen, soo groot ofte cleen alst valt: E sal alst vastpunt bliuen, daer sy alle ghestalt op houden diemen haer gheeft. Maer soo die drie punten als C E D in een rechte lini wesende C ende D niet euewyt en waren van E, ende datmen an haer ghewichten hinghe * euerednich met de ermen, dat E noch alst vastpunt sal bliuen daer sy alle ghestalt op houden diemen haer gheeft.

Proportionalis.

T G H E G H E V E N. Laet A B C D een pilaer sijn, weghende 10 lb, diens swaerheyds middelpunt E, ende laet de ghewichten daer an hanghende wesen F 1 lb, diens vastpunt G, ende H 4 lb, wiens vastpunt I. **T B E G H E E R D E.** Wy moeten het vastpunt vinden daerop sy alle ghestalt houden diemen haer gheeft. **T W E R C K.** Men sal trekken

trecken G I balck der gewichten F H, daer naer salmen vinden haer ermen door het 2^e voorstel, dat is ghelijck F 1 lb, tot H 4 lb, also den erm K I, tot K G, daer naer salmen trecken E K balck des pilaers ter eender, ende der ghewichten F H ter ander sijden, de selue E K ghedeelt in L, also dat den erm E L sulcken reden hebbe tot L K, als 5 lb van F H, tot 10 lb des pilaers, L sal tbegheerde punt sijn op twelck sy alle ghestalt sullen houden diemen haer gheeft, waer af tbewys openbaer is door het 7^e voorstel.

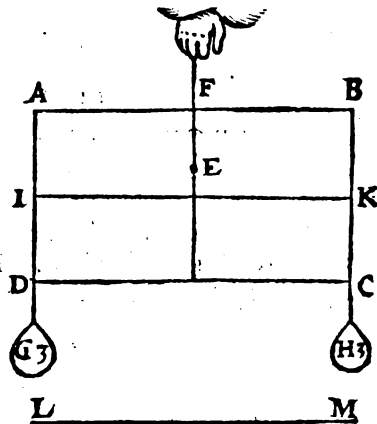
VII. EYSCH.

XII. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een bekende pilaer, met sijn vastpunt ende bekende ghewichten daer an hanghende die den as euewydich houden vanden sichteinder: Te vinden een ghewicht hanghende ter begheerder plaets des pilaers, dat den as in ghegheuen ghestalt houde. *Horizonta.*

I. VOORBEELT.

T G H E G H E V E N. Laet ABCD een pilaer sijn weghende 6 lb, diens vastpunt E, ende handthaeft E F, ende twee ghewichten G, H, elck 3 lb weghende, welcker vastpunten C, D; en I K, sy as, euewydich vanden sichteinder L M, ende D sy tpunt voor de begheer-

D 3 de plaets.

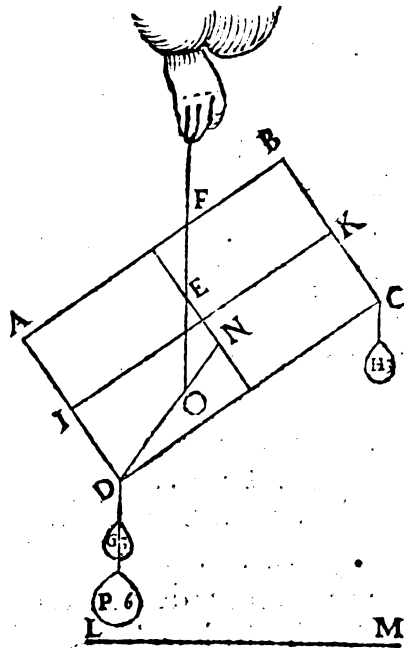

de plaats. Daer naer wort den as I K (alles draeyende op E) verheuen als inder tweede form. **T B E G H E E R D E.** Wy moeten een ghewicht an D vinden, dat den as I K in die ghestalt houde. **T W E R C K.** Men sal vinden door het 11^e voorstel, vastpunt daer op den as alle ghestalt houde diemen haer gheeft twelck N sy: Daer naer salmen trekken D N,

*Perpendicu-
larem.*

ende de *hanghende E O, inende N D in O, daer naer salmen sien wat reden N O heeft tot O D, ick neme als van 1 tot 2, daerom hanghe ick an D een ghewicht P van 6 lb, te weten in sulcken reden tot den pilaer met de twee ghewichten G, I, al tsamen 12 lb, als van 1 tot 2; Ick seg P 6 lb, te wesen het begheerde ghewicht.

T B E W Y S. Tswaerste ghewicht 12 lb des erms O N, heeft sulcken reden tot het lichtste 6 lb des erms O D, ghelijck den langsten erm O D, tot den cortsten O N; Daerom hanghet al eueftalt-wichtich ande handthaeft E F door het 1^e voorstel. Ende veruolghens den as I K blijft in haer ghegheuen ghestalt.

II. VOORBEELT.

L A E T ABCD een pilaer sijn weghende 6 lb, diens vastpunt E, ende handthaeft EF, ende G een ghewicht van 2 lb, diens vastpunt H, ende I een ghewicht van 1 lb, diens vastpunt K, ende den as L M sy euewidich vanden *sichteinder N O, ende P sy een punt inden pilaer voor de begheerde plaats. Daer naer werdt den as L M (alles draeyende op E) verheuen, als inde tweede form.

Horizonts.

T B E G H E R D E.

Wy moeten een ghewicht an P vinden, dat den as L M in die ghestalt houde.

T W E R C K.

TWERCK.

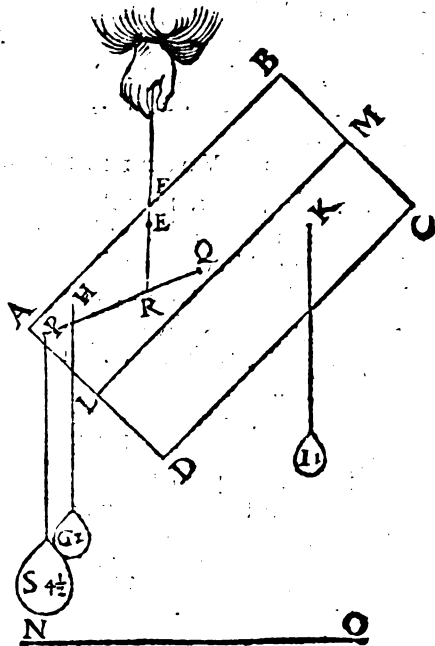
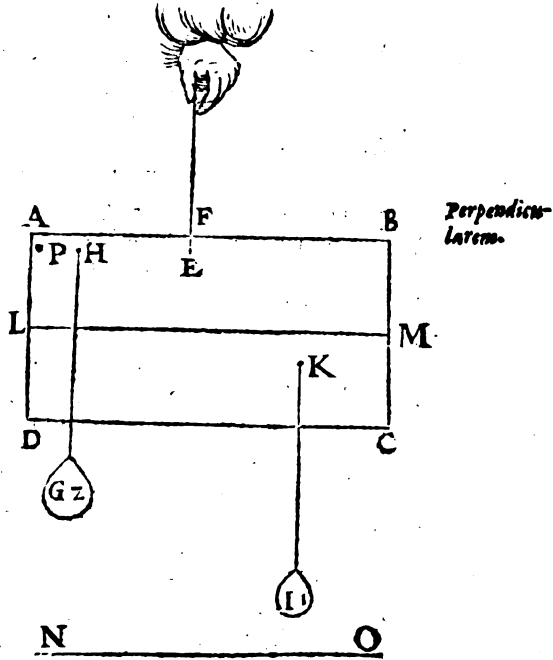
Men sal vinden door het 11^e voorstel tvastpunt daerop tgegheuen alle ghestalt houdt diemen hem gheeft, twelck *Q* sy, daer naer salmen trekken *PQ*, ende de * hanghende. *E R*, sniende *PQ* in *R*: siende daer naer wat reden *RQ* heeft tot *RP*, ick neem als van 1 tot 2, so hang ick an *P* een ghewicht *S* van $4\frac{1}{2}$ lb, te weten in sulcken reden tot den pilaer met de twee ghewichten *G*, *I*, al tamen 9 lb, als van 1 tot 2; Ick seg $S 4\frac{1}{2}$ lb te wesen het begheerde ghewicht.

TBEWYS.

Tswaertste ghewicht 9 lb des erms *RQ*, heeft sulcken reden tot het lichtste ghewicht $4\frac{1}{2}$ lb des erms *RP*, ghelijck den langsten erm *RP*, tot den cortsten *RQ*, daerom hanghet al eueftalwichtich ande handthac *EF* door het 1^e voorstel, en veruolghens den as *LM* blijft in haer ghegheuen ghestalt, twelck wy bewysen moesten.

TBESLVT.

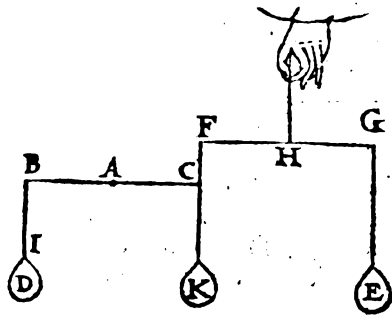
Wesende dan ghegheuen een bekende pilaer met sijn vastpunt, &c.

EEN daelwicht ende een heflicht an hem euen, doen met euen houcken an euen ermen euen ghewelden.

I^e. VOORBEELT met rechtwichten.

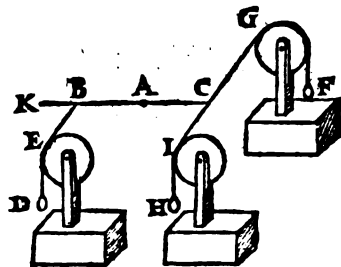
TGHEGHEVEN. Laet A des balcx BC vastpunt, ende AB met AC twee euen ermen sijn, ende an B hanghe het rechtreckwicht D, ende an C sy het rechthefwicht E, euewichtich an D, ende sijn balck sy FG, diens vastpunt H, ende euen ermen HF, HG, ende den houck ABI, sy euen anden houck ACF. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het rechtdaelwicht D, ende rechthefwicht E, ande euen ermen AB, AC, euen ghewelden doen. TBEREYTSSEL. Laet an C een ghewicht K hanghen, euen an D. TBEWYS. Laet ons weeren E, en is blijckelijck dat de macht van D is de ermen AB, AC, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an K, ende AB an AC. Laet nu D weeren, ende E wederom anhanghen, ende de macht van E is oock de ermen AB, AC, in die ghegheuen ghestalt tehouden, want K is euen an E, ende HF an HG, daerom E ende D doen an, euen ermen AB, AC, euen ghewelden.

IIe VOORBEELT met schiefwichten.

TGHEGHEVEN. Laet A des handthaefs vastpunt, ende AB met AC twee euen ermen sijn, ende an B hanghe t'schiefdaelwicht D, diens schiefdaelini BE, ende an C sy t'schiefheflicht F, euen an D, en sijn schiefhefline sy CG, ende den houck ABE, sy euen anden houck ACG.

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het schiefdaelwicht D, ende t'schiefheflicht F, ande euen ermen AB, AC, euen ghewelden doen. TBEREYTSSEL. Laet an C een schiefdaelwicht H

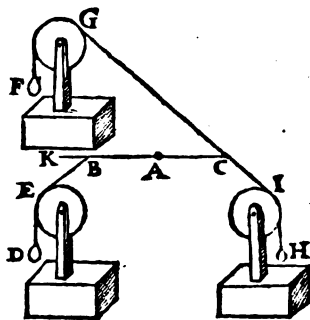
hanghen

hanghen euen an D, diens schieffheflini CI,* euewydich sy van BE, *Parallela.* ende C B sy wat voortghetrocken tot in K. TBEWYS. Laet ons weeren F, ende is kennelick dat de macht van D teghen H, is de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an H, ende den erm A B, an A C, ende den houck A C I, anden houck K B E. Laet nu D weeren, ende F wederom anhanghen, ende de macht van F is oock de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, ouermids H euen is an F.

III VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet A des handthaefts vastpunt, en A B met A C twee euen ermen sijn, ende an B hanghe het schieffdaelwicht D, diens schieffdaellini B E, ende an C sy het schieffhefwicht F, euen an D, diens schieffheflini sy C G, ende den houck K C G, sy euen anden houck K B E. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het schieffdaelwicht D, ende het schieffhefwicht F, ande euen ermen A B, A C, euen ghewelden doen. TBEREYTSSEL.

Laet an C een schieffdaelwicht H hanghen euen an D, diens schieffdaellini C I, also dat den houck A C I, euen sy anden houck A B E. TBEWYS. Laet ons weeren F, ende is kennelick dat de macht van D is de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an H, ende den erm A B an A C, ende den houck A C I, anden houck A B E. Laet nu D weeren, ende F wederom anhanghen, ende de macht van F is oock de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, ouermits H euen is an F.

TBESLVYT. Een daelwicht dan ende een hefwicht an hem euen, doen met euen houcken an euen ermen euen ghewelden, twelck wy bewysen moesten.

VIII. EYSCH.

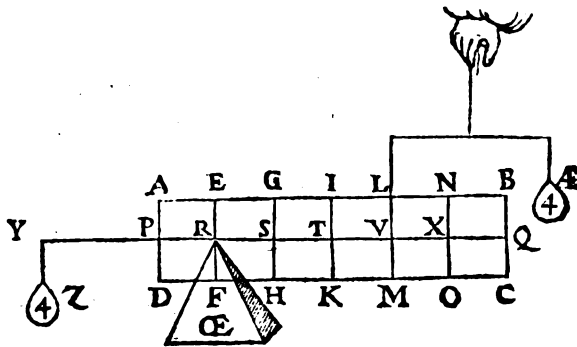
XIII. VOORSTEL.

WESENDE ghegheuen een pilaer, ende twee punten inden as, t'een vast rander int langste deel verroerlick: Te vinden een rechthefwicht an tverroerlick, dat den pilaer in sijn ghegheuen standt houde

TGHEGHEVEN. Laet ABCD een pilaer sijn, weghende 6 lb, E ende

ende die ghedeelt als int beghin des 1^e voorstels, ende vastpunt sy R, ende roerlick V, int langste deel des as R Q, want int cortste R P ist onmueghelick dat eenich rechthefwicht den as in haer ghegheuen stant houde. **T B E G H E E R D E.** Wy moeten een rechthefwicht an V vinden, dat den pilaer in die standt houde. **T W E R C K.** Men sal de lini

Q R voortrecken tot in Y, also dat R Y euen sy an R V: Daer naer salmen vinden tghewicht Z an Y, euestaltwichtich met de pilaer, tselue (gedenckede dat R vastpunt is) sal van 4 lb wesen door het 3^e voorstel; Ick seg daerom dat het begheerde rechthefwicht twelck Æ sy, van 4 lb sal wesen.

T B E W Y S. Ouermidts den erm R V des rechthefwichts Æ, euen is anden erm R Y des ghewichts Z, ende Æ euen an Z, soo is de ghewelt Æ euen an de ghewelt van Z door het 1^e voorstel. Maer de ghewelt van Z is (Æ gheweert sijnde) den pilaer in die standt te houden, de ghewelt dan van Æ (Z gheweert sijnde) is oock den pilaer in die standt te houden, twelck wy bewysen moesten. **T B E S L V Y T.** Wesende dan ghegheuen een pilaer, ende twee punten inden as, t'een vast, t'ander int langste deel verroerlick: Wy hebben gheuonden een rechthefwicht an verroerlick, dat den pilaer in sijn ghegheuen standt houdt naer den eysch.

M E R C K T.

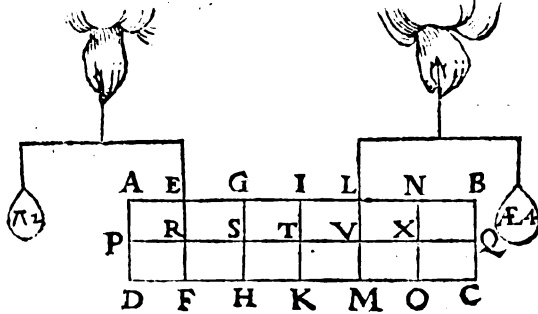
M E N soude oock mueghen segghen metten cortsten V R 3, gheeft R T 2, Wat den pilaer 6 lb? comt voor Æ 4 lb als vooren, waer af de reden int volghende 15 voorstel bliken sal.

I^e V E R V O L G H.

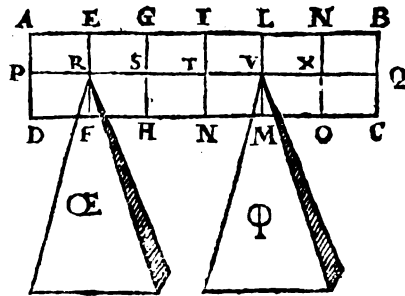
A N G H E S I E N den heelen pilaer door tghestelde 6 lb weeght, waer af Æ de 4 lb verheft, so volgt nootfaeckelick datter opt punt R, dat is op t'op des keghels O E, 2 lb rusten.

O F T S

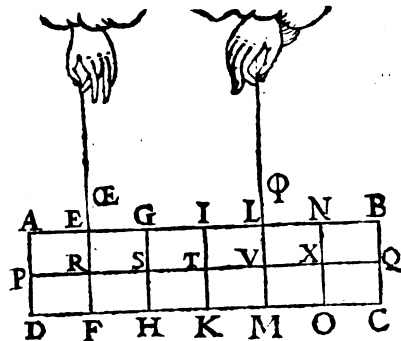
O FTE soomen an R een rechthefwicht Π vougde, inde plaets des keghels OE , als hier neuen, dat Π sal weghen 2 lb.

O FTE soomen an V een keghel Φ vougde, inde plaets des rechthefwichts AE , als hier neuen, dat op den keghel OE rusten sal 2 lb, ende op den keghel Φ 4 lb.

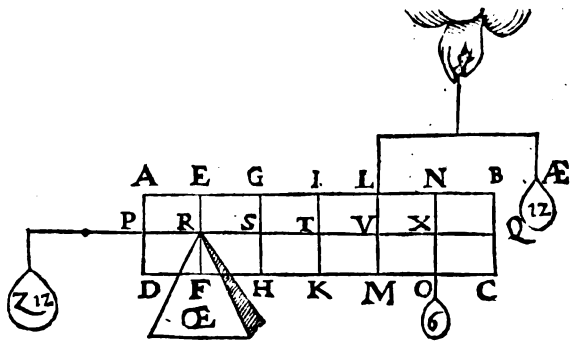

O FTE soomen den pilae ophinghe an twee *euewidighe linie OE R , ende ΦV , als hier neuen, dat ande lini OE R hanghen sal 2 lb, ende ande lini ΦV 4 lb.

Parallels.

SO anden pi-
laer (tpunt R
vast sijnde als
vooren) eenich
gewicht ofte ge-
wichten hingen,
trechthefwicht
fal oock bekend
worden. Laet by
voorbeelt an X
hanghen 6 lb, so
fal Z moete we-
ghen 12 lb door het 3^e voorstel, ende vervolghens Æ 12 lb.

VII VERTOCH.

XV VOORSTEL.

WESENDE twee punten inden as des pilaers, t'een vast t'ander verroerlick: Trechthefwicht an t'verroerlic met den pilaer eueftaltwichtich, heeft sulcken reden tot den pilaer als het asttick tusschen het swaerheysts middelpunt des pilaers, ende het vastpunt, tot het asttick tusschen t'vastpunt ende t'verroerlick punt.

VERCLARING.

*Mathemati-
ed.*

LAET ons nemen de formen des 14 voorstels, al waer blijft dat ghelijck Æ 4 lb, tot t'ghewicht des pilaers 6 lb, alsoo TR tot R V. Maer om d'oirsaeck hier af * Wisconstelick te verclaren, soo is te weten dat ghelijck t'ghewicht Z, tottet ghewicht des pilaers, alsoo R T tot R Y door het 1^e voorstel; Maer Æ is euen an Z, ende R V is euen an R Y door t'geheuen, ghelijck dan Æ tot den pilaer, alsoo TR tot R V.

TBESLVYT. Wefende dan twee punten inden as des pilaers t'een vast t'ander verroerlick, &c.

VIII VERTOCH.

XVI VOORSTEL.

WEfende twee punten inden as des pilaers t'een vast t'ander verroerlick: Trechthefwicht an t'verroerlick dat den pilaer in een ghestalt houdt, sal hem in alle ghestalten houden.

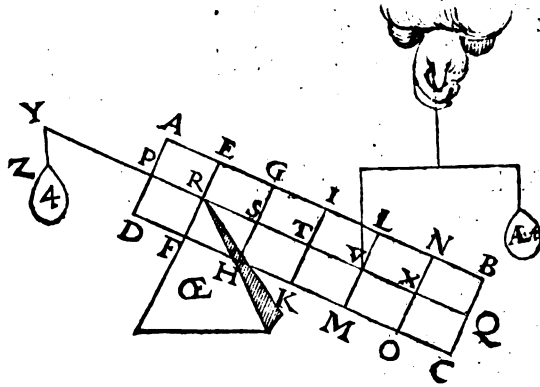
TGHE-

TGHEGHEVEN. Laet ons den pilaer met sijn ghewichten des 14e voorstels wat verkeeren op tvaftpunt R, ende dat $\mathcal{A}$ 4 lb noch sy rechthefwicht, alsoo dat dan alles van gestalt sy als hier neuen.

TBEGHEERDE. Wy mocté bewyfen dattet rechthefwicht $\mathcal{A}$ den pilaer oock in die ghegheuen ghestalt houdt.

TBEWYS. Laet ons weeren $\mathcal{A}$ ende anhanghen Z 4 lb, ende

door het 10e voorstel den pilaer sal in die ghestalt bliuen: Maer $\mathcal{A}$ doet by V soo grooten ghewelt anden pilaer als Z by Y door het 13^e voorstel, daerom gheweert Z, ende $\mathcal{A}$ anghelanghen, soo sal $\mathcal{A}$ den pilaer oock in die ghestalt houden. **TBESLYT.** Wefende dan twee punten in den as des pilaers t'een vast tander verroerlick, trechthefwicht an tverroerlick, dat den pilaer in een ghestalt houdt, sal hem in alle ghestalten houden, twelck wy bewyfen moesten.

IX VERTOCH.

XVII VOORSTEL.

RVSTENDE een pilaer op twee punten inden as: Ghelijck het asttick tusschen t'swaerheys middelpunt ende t'slinckerpunt, tottet asttick tusschen t'swaerheys middelpunt ende trechterpunt, alsoo tghewicht des pilaers rustende op trechterpunt, tottet ghewicht rustende op t'slinckerpunt.

TGHEGHEVEN. Laet ABCD een pilaer sijn weghende 6 lb, ghedeelt als int 1^e voorstel, rustende met de twee punten R, V, op de punten van OE, $\mathcal{A}$. **TBEGHEERDE.** Wy moeten bewyfen dat ghelijck het asttick TR, tottet asttick TV, also tghewicht rustende metter punt V op tpunt van $\mathcal{A}$, tottet tghewicht rustende metter tpunt R op tpunt van OE. **TBEWYS.** TR is dobbel an TV door tghestelde,

F 3 ende

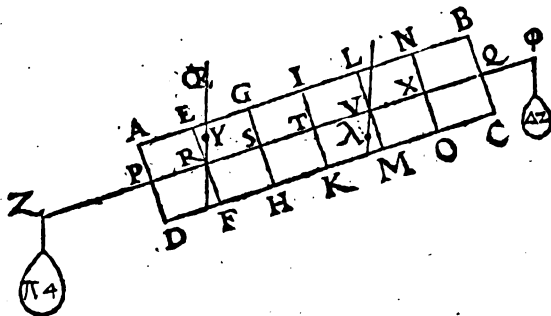
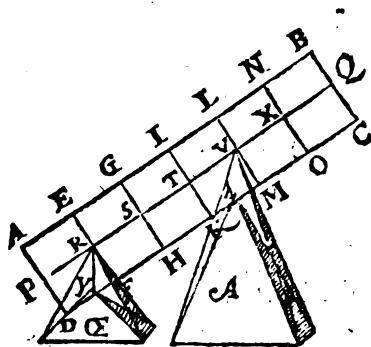

ende opt tpunt van Æ rust 4 lb, ende van CE 2 lb door 1° veruolg des 14^{en} voorstels, maer 4 lb is tot 2 lb oock dobbel, ghelijck dan TR tot TV , alsoo tghewicht rustende op tpunt van Æ , tot tghewicht rustende op tpunt van CE .

Maer om tghemeen noot-saeckelick veruolgh in allen te bewyfen, laet ons voorttrecken VR tot in Z , also dar RZ euen

fy an RV ; aensien-
siende daer naer
 R voor vastpūt,
so sal an Z moe-
ten hanghen Π
4 lb, om de pi-
laer in die ghe-
stalt te houden
door het 3° voor-
stel. Maer tghene
an V den pi-
laer in die ghe-
stalt houdt als
 Æ , doet daer an
alsulcken ghe-
weldt als Π , door

het 1° voorstel; An Æ dan rust een ghewicht euen an Π . Laet ons insghelicx voorttrecken, RV tot in ϕ , also dar $\text{V}\phi$ euen fy an VR , aensien-
siende daer naer V voor vastpunt, soo sal an ϕ moeten hanghen Δ 2 lb,
om den pilaer in die ghestalt te houden door het 3° voorstel, maer tghene
an R den pilaer in die ghestalt houdt als OE , doet daeran alsulcke ge-
welt als Δ doot het 1° voorstel, An OE dan rust een ghewicht euen an Δ .
Nu anghesien Π euefaltwichtich is teghen den pilaer op tghemeen vast-
punt R , so heeft den erm TR , sulcken reden tot den erm RZ , als Π tot
den pilaer door 1° voorstel. Inghelijcx nemende V voor vastpunt, soo
heeft den erm TV sulcken reden tot den erm $\text{V}\phi$, als Δ tot den pilaer,
maer RZ is altyt euen an $\text{V}\phi$: Wy hebben hier dan twee * eueredenhe-
den elck van vier * palen, welcker tweede palen an malcanderen euen
sijn, ende welcker laeste palen an malcanderen oock euen sijn. Maer alle
twee eueredenheden elck van vier palen, welcker tweede palen an mal-
cander

*Proportiones.
Terminus.*

cander euen sijn, ende welcker laetste palen an malcander oock euen sijn, die hebben dander palen oock euerednich, daerom ghelijck TR tot TV, alsoo Π tot Δ ; maer Π is euen an tghewicht des pilaers rustende met tpunt V op tpunt van $\mathcal{E}$, en tghewicht Δ is euen an tghewicht des pilaers rustende met tpunt R op tpunt van $\mathcal{C}\mathcal{E}$, daerom ghelijck TR tot TV, also tghewicht rustende mettet tpunt V op tpunt van $\mathcal{E}$, tottet ghewicht rustende mettet punt R op tpunt van $\mathcal{C}\mathcal{E}$. **T B E S L V Y T.** Rustende dan een pilaer op twee punten inden as, &c.

VERVOLGH.

So o de twee punten daer den pilaer op rust, waren inde * hanghende linien door R en V, de selue ghewichten die hier vooren op elck rustende punt waren, soudender nu oock op sijn. Laet by voorbeelt door de punten R, V, hanghende linien ghetrocken worden, ende punten inde selue ghestelt als Y λ , Genomen nu dat Y ende λ de punten sijn daer den pilaer op rust, tis kennelick dat op Y rusten sal 2 lb, ende op λ 4 lb, waer uyt alsulcken vertooch openbaer is.

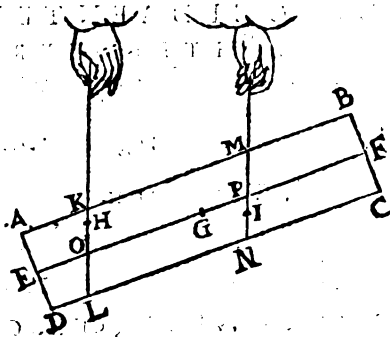
Perpendicularibus.

IO. VERTOCH.

XVIII. VOORSTEL.

R V S T E N D E een pilaer op eenighe twee punten, ghelijck het astick tusschen t'swaerheyts middelpunt ende de hanghende door t'slinckerpunt, tottet astick tusschen t'swaerheydts middelpunt ende de hanghende door trechterpunt, also tghewicht des pilaers rustende op trechterpunt, tottet ghewicht rustende op t'slinckerpunt.

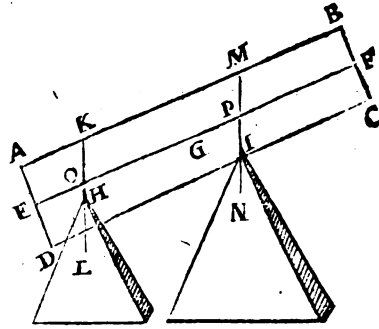
T G H E G H E V E N. Laet A B C D een pilaer wesen; diens as E F, ende swaerheydts middelpunt G, ende de twee puntē daer d'een pilaer op rust HI, waer duerghetrocken sijn de hanghende linien K L, M N, sniende den as in O, P; Ick seg dat ghelijck G O tot G P, alsoo de swaerheydt rustende op tpunt I, tot de swaerheydt rustende op H, waer af bewys openbaer is door tvervolgh des voorgaenden 17^{en} voorstels,

nochtans

nochtans om alhier wat breeder vande nootſakelicheyt te ſegghen, ſo laet ons achten al of H ter plaets van O waer, twelck ſoo ghenomen tghewicht alſdan op H ruſtende, heeft ſulcken reden totter ghewicht op P ruſtende, ghelijck GP, tot GO, duer het 17° voorſtel; Laet ons voort nemen dattet tpunt H vaſt blijuende, den pilaer in haer ghegheuen gheſtalt neergetrocken worde, ſoo verre als van H tot O, ende duer de 3^e begheerte, de ſwaerheydt an H ruſtende blijft de ſelue. Sghelijcx ſalmen bethoonen de ſwaerheyt dieder op P ruſt, oock te ruſten op I, daerom ghelijck GO tot GP, alſo de ſwaerheyt ruſtende op I, tot de ſwaerheyt ruſtende op H.

T B E S L V Y T. Ruſtende dan een pilaer op eenighe twee punten, &c.

VERVOLGH.

T B E I J C T uyt het voorgaende dat ſoomen begheerde te weten de reden van tghewicht ruſtende op I, totter tghewicht ruſtende op H, datmen trecken ſoude de hanghende linien KL, MN, ſniende den as EF in O, P, ende de reden van GO tot GP ſoude de begheerde ſijn waer uyt oock openbaer is, dat des pilaers ſwaerheyt bekend wefende, ſoo is oock tghewicht bekend ruſtende op yder punt als H ende I.

T O T H I E R T O E S I I N D E G H E D A E N T E N D E R R E C H T -

W I C H T E N V E R C L A E R T : I N T

*volghende ſullen de eyghenſchappen der ſcheefwichten
beſcreuen worden, wiens ghemeene gronds die
volghende vertooch begrijpt.*

XI. VERTOCH.

XIX. VOORSTEL.

Planum.

Horizontem.

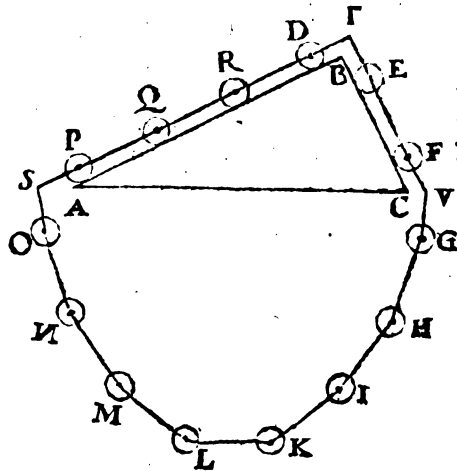
W E S E N D E een driehouc wiens * plat recht-
houckich op den * ſichteinder is, met ſijn grondt
daer af euewidich, ende op elek der ander ſijden
een rollende cloot met malcanderen euewichtich:

Ghelijck

Ghelijck des driehoucx rechter sijde tot de slincker, also r'staltwicht des cloots op de slincker sijde, tottet staltwicht des cloots op de rechter sijde.

TGHEGHEVEN. Laet ABC een driehouck wesen diens plat sy rechthouckich op den sichteinder, ende den grondt AC euewydich vanden sichteinder, ende op de sijde AB, die dobbel sy an BC, ligge een cloot D, ende op de sijde BC een cloot E, euewichtich ende euegroot met den cloot D. **T'BEGHEERDE.** Wy moeten bewyfen dat ghelijck de sijde AB 2, tot BC 1, alsoo r'staltwicht des cloots E, tottet staltwicht des cloots D.

T'BEREYTSSEL. Laet ons maecken rondtom den driehouck ABC eenen crans van veerthien clooten, euegroot, euewichtich, ende euewijt van malcanderen; als E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, D, al ghesnoert an een lini, streckende door haer * middelpunten, also dat sy op die middelpunten drayen mueghen; Datter

Centra.

Parallela.

oock twee clooten passen op de sijde BC, ende vier op BA, dat is ghelijck lini tot lini, also clooten tot clooten; laet oock an S, T, V, drie vastpunten staen, ouer welke de lini ofte r'snoer der clooten slieren mach, also dat de twee deelen des snoers die bouen den driehouck staen, * euewydich sijn vande sijden AB, BC; Inder voughen dat als men den crans an d'een ofte d'ander sijde neertrect, soo rollen de clooten op de linien AB, BC. **T'BEWYS.** Soo r'staltwicht der vier clooten D, R, Q, P, niet euen en waer met het staltwicht der twee clooten E, F, t'een of t'ander sal swaerder sijn, later wesen (soot mueghelick waer) der vier D, R, Q, P; Maer de vier clooten O, N, M, L, sijn euewichtich met de vier clooten G, H, I, K, de sijde dan der acht clooten D, R, Q, P, O, N, M, L, is swaerder na de ghestalt dan de sijde der ses clooten E, F, G, H, I, K: maer want het swaerste altydt het lichtste ouerweeght, de acht clooten sullen neerwaert rollen, ende d'ander ses rijfen: Latet soo wesen, ende D

F sy ghe-

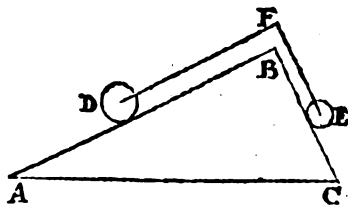
fy gheuallen daer nu O is, ende E, F, G, H, sullen sijn daer nu P, Q, R, D, ende I, K, daer nu E, F, sijn. Maer dit soo wesende, den crans der clooten sal alfulcken ghestalt hebben als fy te vooren dede, ende sullen om de selue redenen de acht clooten ter sincker sijde wederom staltwichtigher sijn dan de ses clooten ter rechter, waer duer de acht clooten wederom neer sullen rollen, ende d'ander ses rijzen, weleke valling ter eender, ende rijfing ter ander, om dat de reden altijd de selue is, altijd ghedueren sal, ende de clooten sullen uyt haer seluen een eeuwich roersel maken, t'welck valsch is. Het deel dan des crans D, R, Q, P, O, N, M, L, is euestaltwichtich met het deel E, F, G, H, I, K: Maer van sulcke euewichtighe ghetrocken euewichtighe, de resten sijn euewichtich, laet ons dan van dat deel trecken de vier clooten O, N, M, L, ende van dit de vier clooten G, H, I, K, (welcke euen sijn ande voornoemde O, N, M, L,) de resten D, R, Q, P, ende E, F, sullen euestaltwichtich sijn, Maer wesende dese twee euestaltwichtich met die vier, E sal tweemaal staltwaerder sijn als D. Ghelijck dan de lini B A 2, tot de lini B C 1, also t'staltwicht des cloots E, tottet staltwicht des cloots D.

T B E S L V Y T. Wesende dan een driehouck wiens plat, &c.

I. V E R V O L G H.

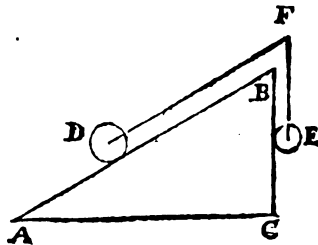
Centro.

LAET ABC een driehouck sijn als vooren, wiens sijde A B dobbel sy an B C, ende laet op A B ligghen een cloot D, ende op de sijde B C een cloot E euewichtich anden helft van D, ende an F sy een vastpunt daer ouer de lini D F E. (te weten uyt het *middelpunt des cloots D ouer F tot int middelpunt des cloots E) slieren mach, alsoo dat D F euewydich blijue van A B, ende F E van B C. Dit also sijnde, anghesien de vier clooten P, Q, R, D, hier vooren, euestaltwichtich waren met de twee clooten E, F, so sal desen cloot D, euestaltwichtich sijn teghen den cloot E: want ghelijck die P, Q, R, D, tot E, F, also dese D tot E: Daerom ghelijck de lini A B, tot B C, alsoo den cloot D tot den cloot E.

II V E R V O L G H.

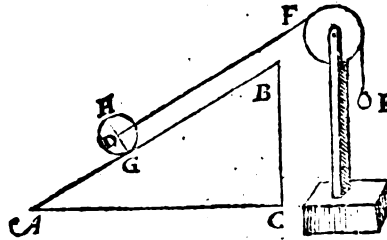
LAET ons nu d'een sijde des driehouckx als B C (ande welcke A B dobbel is) rechthouckich stellen op A C als hier neuw; Ende den cloot D die dobbel is an E, sal noch met E euestaltwichtich sijn, want ghelijck A B tot B C, also den cloot D tot den cloot E.

III V E R -

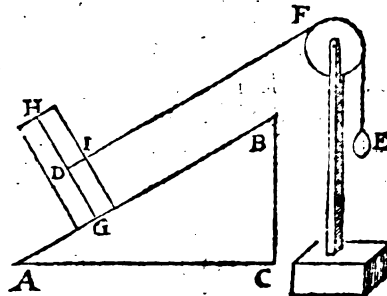
III. VERVOLGH.

LAET ons nu inde plaets van t'punt F, stellen een caterol als hier neuen, also dat de scheefheflini van D naer F euewydich blijue van A B, ende inde plaets vanden cloot E sy eenich wicht van form soot valt, maer euewichtich anden cloot E: t'selue is noch eueftaltwichtich met D, Daerom ghelijck A B tot B C, alsoo noch den cloot D tottet ghewicht E.

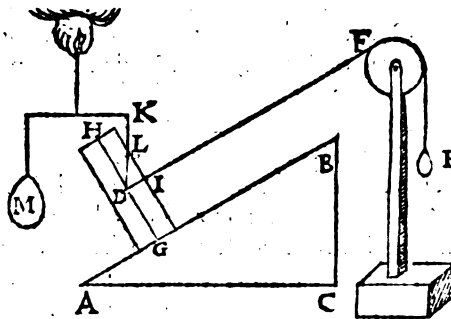
IIII VERVOLGH.

ANGHESIEN den cloot des 3^{en} veruolgs naect de lini A B, in t'punt G, als vastpunt, soosal den as GH rechthouckich sijn op A B; Daerom laet ons wren den cloot, ende stellen in die plaets den pilaer D euewichtich met den cloot, alsoo dat den as GH (diés vastpunt G) rechthouckich sy op A B, en de scheefheflini tusschen D F noch euewydich van A B, ende sniende de sijde des pilaers in I, Als hier neuens. Ende is openbaer dat ghelijck A B tot B C, (dat is dobbel als vooren) also den pilaer D tottet t'ghewicht E.

V. VERVOLGH.

LAET ons trecken de hanghende lini uyt het * middelpunt des pilaers D als D K, sniende de sijde des pilaers in L, t'welck soo sijnde, den driehouck L D I is ghelijck an den driehouck A B C, want de houcken A C B ende L I D sijn recht, ende LD is euewydich van B C ende DI van A B: Daerom ghelijck A B tot B C, alsoo

Centro.

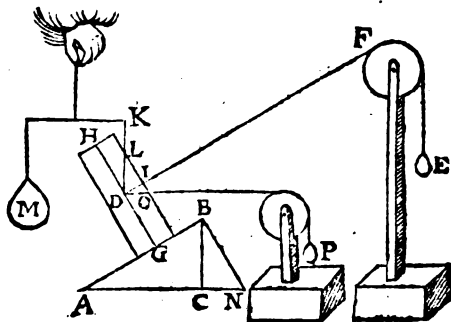
F 2

LD tot

L D tot D I; Maer ghelijck A B tot B C, alsoo den Pilaer tot t'ghewicht E door het 4^e veruolg, daerom ghelijck L D tot D I, also den pilaer tot E. Laet ons nu ande lini K D voughen trechtghewicht M met den pilaer euefaltwichtich, t'selue ghewicht M sal met den pilaer euewichtich sijn door het 1^e voorstel: Daerom ghelijck L D tot D I, also M tot E.

VI. VERVOLGH.

L AET ons trecken B N, sniende de voortghetrocken A C in N: Inghelijcx D O, sniende de voortghetrocken L I dat is de sijde des pilaers in O, ende also dat den houck I D O, euen sy anden houck C B N. Laet ons oock voughen an D O t'scheefghewicht P, dat den pilaer (de ghewichten M, E gheweert sijnde) in die standthaude. Nu anghesien D L, des driehouckx D L I, * lijkstandighe is met B A des driehouckx B A C, ende D I met B C, men besluyt daer uyt aldus: Ghelijck B A tot B C, alsoo t'staltwicht van B A tottet staltwicht van B C (door het 2^e vervolg) En oock ghelijck D L tot D I also t'staltwicht van D L tot t'staltwicht van D I, dat is alsoo M tot E.

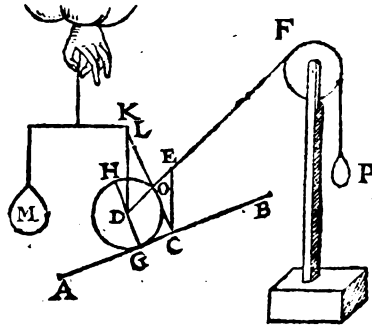
Maer de lijkstandighe linien van dese ghelijcke driehoucken A B N, L D O, sijn B A met D L, ende B N met D O, Daerom segghen wy als vooren, Ghelijck B A tot B N, alsoo het staltwicht van B A tot het staltwicht van B N (door het 1^e vervolg) Ende oock ghelijck D L tot D O, alsoo het staltwicht van D L tot het staltwicht van D O, dat is alsoo M tot P. Maer by aldien de lini B N, ghetrocken waer van B af ouer d'ander sijde van B C, so soude de lini D O, dan oock vallen van D ouer d'ander sijde van D I, dat is, daer D O nu valt onder D I, sy souder dan bouen vallen, ende t'voorgaende bewys soude oock dienen tot sulcke ghestalt, te weten, dat wy noch segghen souden, ghelijck B A tot B N, alsoo t'staltwicht van B A, tottet staltwicht van B N; Ende ghelijck D L tot D O, alsoo t'staltwicht van D L, tottet staltwicht van D O, dat is, alsoo M tot P. Inder voughen dat dese * eueredenheydt niet alleen en bestaet inde voorbeelden, alwaer de heffini als D I rechthoukich is op den as, maer op allen houcken.

T'VOORGAENDE mach oock verstaen worden van een cloot liggende op een lini A B als hier neuens, alwaer wy segghen als vooren, ghelijck L D tot D O, alsoo M tot P (welverstaende dat C L recht-

Homologa.

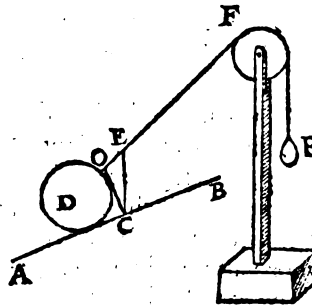
Proportio.

rechthouklich ghetrocken is op AB, dat is euewydich met den as G H des cloots D) maer t'ghewicht M is euen an den cloot D, daerom segghen wy ghelijck L D tot D O, also t'ghewicht des cloots, tot P. Maer want LD ende D O binnen t'lichaem des cloots metter daet niet bequamelick en connen beschreuen worden, so laet ons strecken de hanghende C E, ende sullen dan hebben buyten t'lichaem een driehouck C E O, ghelijck anden driehouck L D O, welker * lijkstandighe sijden sijn LD met CE, ende DO met E O, daerom ghelijck LD tot D O, alsoo CE tot E O, ende veruolghens ghelijck CE tot E O, alsoo t'ghewicht des cloots, tot P.

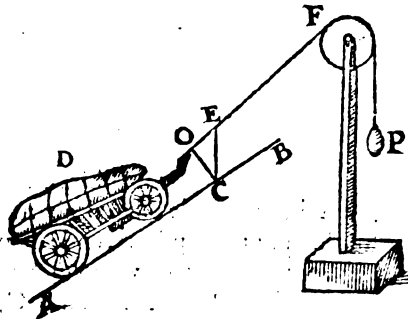
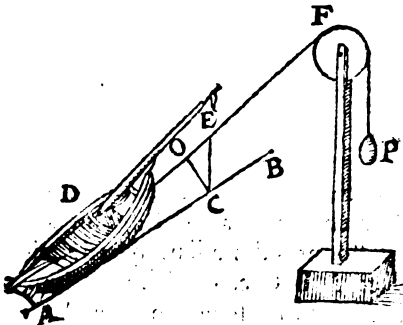

Homologa.

LAET ons nu tot meerder claerheydt dit alleen stellen sonder d'ander linien als hier neuen, alwaer wy segghen ghelijck C E tot E O, also t'ghewicht des cloots D tot P.

ENDE dit niet alleen van clooten maer van ander lichamen slierende, ofte rollende, op puntē ofte linien als hier onder (daerwy eyghentlicker

af handelen sullen inde Weegdaet) alwaer wy noch segghen ghelijck C E tot E O, also t'ghewicht des lichaems D tottet ghewicht P.

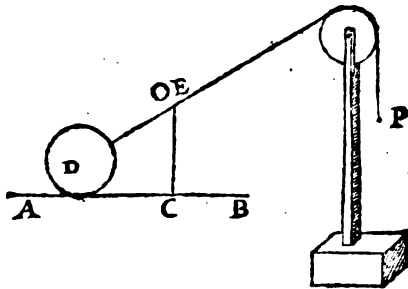
F 3

WAER

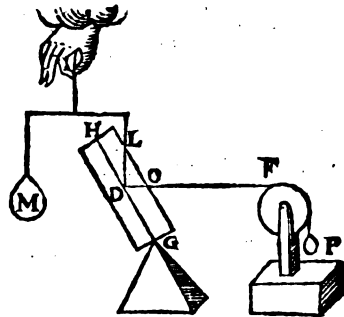

Horizonte.

WAER uyt oock blijktt, dat wesende de lini A B euewydich vanden *sichteinder als hier neuens, dat C E ende C O dan in een selfde lini sullen vallen, waer duer tusschen E en O gheen langde en sal sijn, ende veruolghens C E en sal tot E O gheen reden hebben, daermen by verstaen sal dat een swaerheydt inde plaets van P hoe cleen sy mocht wesen, en sal niet euestaltwichtich connen sijn teghen t'lichaem D, maer salt (* wifconstelick verstaende) voorttrecken hoe swaer het sy: Waer uyt volghet, dat alle swaerheden voortghetrocken langs den sichteinder, als schepen int water, waghens langs t'platte landt, &c. en behouuen gheen vlieghesterctens macht tot haer verroetsel, meer dan de omstaende verhindernissen en veroirsaecken, als Water, Locht, Naessel der assen, teghen de buffen, naessel der rayers teghen de straet, ende dieghelijcke.

*Mathematicè.**Proportionē.*

MAER anghesien den driehouck A B N int 6° veruolgt, tot dese *eueredenheydt niet en gheeft noch en neemt, laet ons hem weeren, ansiende G voor vastpunt des pilaers rustede op een pin als hier neuens, ende sullen noch segghen ghelijck L D tot D O, also M tot P.

VII. VERVOLGH.

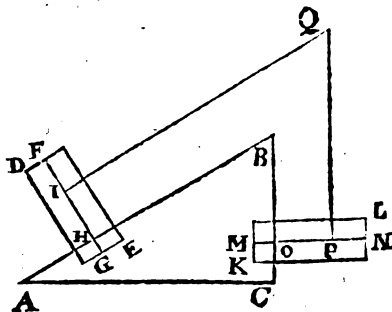
Proportionē.

MAER op dat nu blijcke dese *eueredenheydt niet alleen also te bestaen inde pilaren alwaer de rechtheflini als D L, comt uyt t'middelpunt des pilaers, ende diens vastpunt is des assens uysterste, als hier vooren G int 6° vervolg; Soo laet A B C een driehouck sijn, wiens sijde A B dobbel is an B-C, ende B C sy *hanghende op A C: Ende laet D E een pilaer sijn diens as F G rechthouckich op A B, ende sniende A B in t'punt H, ende I sy eenich ander punt inden seluen as;

Perpendicularis.

Lact

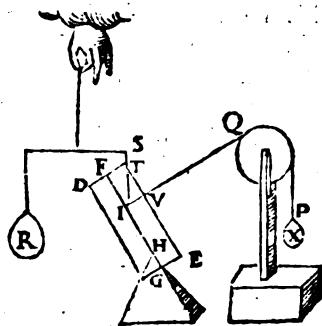
Laet oock KL een ander pilaer sijn, euen ende ghelijck anden pilaer DE , wiens as MN , ende O een punt des as naeckende BC , ende van ghelijcke gestalt in sijn pilaer, als H inden pilaer DE ; Laet oock P een ander punt sijn van sulcker ghestalt inden pilaer KL , als I inden pilaer DE ; Ende laet Q een vastpunt sijn daer ouer de lini

IQP slieren mach, alsoo dat de lini IQ *euewydich sy van AB , ende QP euewydich van BC . Ende om de redenen die int 19^e voorstel vande 14 clooten verclaert sijn (twelck wy hier deur foodanighe veel slierende pilaren oock souden connen bewysen, maer want sulcx uyt t'voorgaende kennelick is, wy slaent ouer) het staltwicht des pilaers KL , sal dobbel sijn an t'staltwicht des pilaers DE .

VIII. VERVOLGH.

LAET ons nu an I des 7^e veruolgvougen trechthefwicht R eue-staltwichtich met den pilaer, diens rechtheflini sy IS , sniende de sijde des pilaers in T , ende IQ snie de sijde des pilaers in V , ende laet an de lini PQ hanghen een ghewicht X , inde plaets vanden pilaer KL ; twelck euen sy anden helft van t'staltwicht des selfden pilaers KL . Laet ons oock weeren den driehouck ABC , ende den pilaer DE doen rusten op t'punt H als hier neuen. Ende om de redenen als vooren, ghelijck TI tot IV , alsoo R tot X . Ende dit niet alleen als IV rechthouckich is op d'e as FG , maer cromhouckich soot valt, waeramen besondet bethoock soude mueghen doen, maer tis openbaer ghenouch door het 6^e veruolgh.

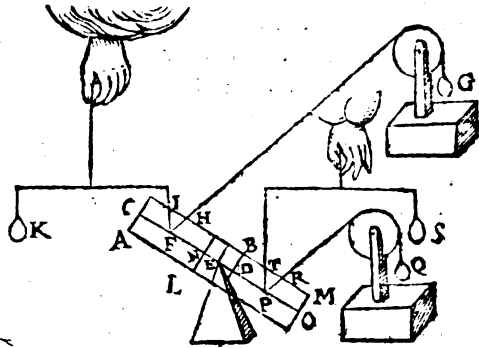

IX. VERVOLGH.

WY hebben int 8^e veruolgh dese *eueredenheyt verclaert, alwaer *Proportioend.* t'roerende punt I , hoogher was dan t'vastpunt H , ende alwaer de scheefhefline IV helde naer de sijde des vastpunts H ; Wy moeten nu betooghen

bethoogen de selue eueredenheyt oock so te bestaen in d'ander ghestalten, ende eerst alwaer troerende punt leegher sy dan t'vastpunt, ende alwaer de scheefhefline afwyct vande sijde des vastpunts in deser voughen:

Laet A B een pilaer sijn, diens as C D, ende vastpunt E, ende t'verroerlick punt F, ende t'scheefhefwicht dat hē in die ghestalt houdt sy G, diens scheefhefline F H, ende F I sy rechtheffline, diens rechthefwicht K. Laet L M oock een pilaer sijn, euen ende ghelijck an den pilaer A B, wiens as sy N O, ende vastpunt E, ende verroerlick punt P, also dat E N euen sy an E D, ende E F an E P, ende t'scheefhefwicht Q sy euen an G, ende sijn scheefhefline sy P R, *euewydich van F H, ende rechthefwicht S sy euen an K, ende sijn rechtheffline sy P T. Dit soo sijnde laet ons vergaren de twee pilaeren A B ende L M, ansiende A M voor een heel pilaer, wiens *swaerheys middelpunt ende vastpunt sal E sijn door t'ghestelde. Laet ons nu weeren de ghewichten K, G, S, Q, ende den pilaer A M sal op E alle ghestalt houden diemen hem gheeft door het 7^e voorstel, hy sal dan soo blijuen, ende den pilaer A B sal alsoo euewichtich blijuen teghen den pilaer L M. Laet ons nu de ghewichten Q G weder andoen, hanghende euewichtighe van ghelijcke ghestalt, an euewichtighe, ende door het 13^e voorstel, Q sal anden pilaer A M euen sulcken macht doen als G: Ende veruolghens Q doet sulcken macht an huer pilaer L M, als G an huer pilaer A B; maer de macht van G is A B in die ghestalt te houden door het 6 vervolg, de macht dan van Q is oock L M in die ghestalt te houden. Inghelijcx soo is oock de macht van K, den pilaer A B in die ghestalt te houden, daerom oock is de macht van S den pilaer L M in die ghestalt te houden; Nu ghelijck I F tot F H, also K tot G door het 8^e veruolg, Maer T P. is euen an I F, ende P R an F H, ende S an K, ende Q an G, ghelijck dan T P tot P R, alsoo S tot Q. Dese eueredenheyt dan, als wy gheseyt hebben, is so wel inde voorbeelden alwaer t'roerende punt P leegher is dan t'vastpunt E, ende alwaer de scheefhefline P R afwyct vande sijde des vastpunts E, als daert hoogher is, ende daer de scheefhefline helde naer t'vastpunt.

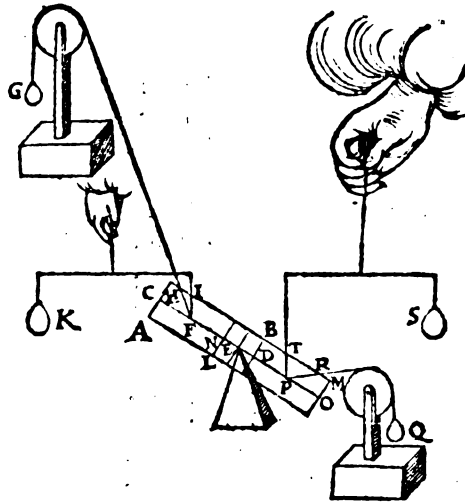
Parallela.

*Centrum
gravitatis.*

X. V E R-

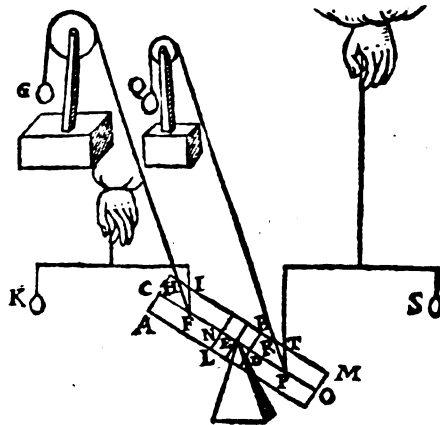
X. VEROVOLGH.

LAET ons stellen een form ghelijck an die des 9 veruolghs, alleen daer in verschillende dat dese FH wyct ouer d'ander sijde van FI, ende dat den houck HFC, euen sy anden houck RPO, waer duer G anden pilaer AM euen soo grooten ghewelt doet als Q, ende om de redenen des 9 veruolghs (die wy om cortheyt ouerflaen) G doet euen sulcken ghewelt anden pilaer AB, als Q anden pilaer LM; Nu ghelijck TP tot PR, alsoo S tot Q door het 9^e veruolgh, maer IF is euen an TP, ende FH an PR, ende K an S, ende G an Q, daerom ghelijck IF tot FH, also K tot G.

XI VEROVOLGH.

LAET ons stellen een form ghelijck an die des 10 veruolghs, alleen daer in verschillende dat dese PR wyckt ouer d'ander sijde van PT, ende dat PR euewydich sy met FH, waer deur Q anden pilaer AM, euen soo grooten ghewelt doet als G, ende om de redenen des 9^e veruolghs, Q doet euen sulcken gheweldt anden pilaer LM, als G anden pilaer AB; Nu ghelijck IF tot FH, also K tot G door het 6^e veruolgh: Maer TP is euen an IF, ende PR an FH, ende S an K, ende Q an G, daerom ghelijck TP tot PR, also S tot Q. Ende inder seluer voughen salmen vanden anderen gheftalten door haer contrarien alijt dese eueredenheyt bewyfen.

G

XII. VER-

XII. VERVOLGH.

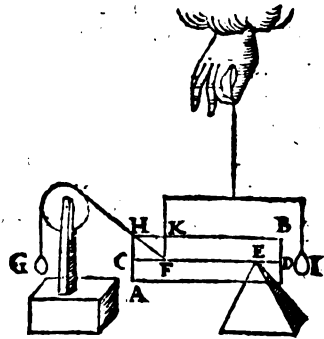
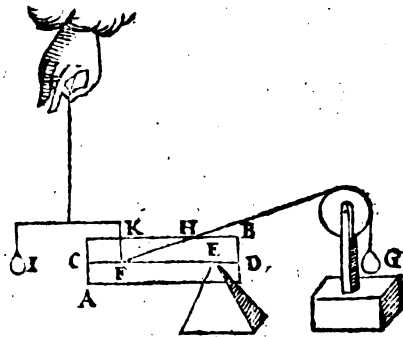
*Proportio.
Horizonte.*

Parallels.

MAER dat dese * eueredenheydt oock bestaet inde ghestalt daer den as euewydich is vanden * sichteinder, wort aldus berhoont:

Laet A B een pilaer sijn, diens as C D * euewydich sy vanden sichteinder, ende t'vastpunt daer in E, ende t'roerlick punt F; ende G t'scheefhefwicht dat den pilaer in die gestalt houdt, wiens scheefheslini F H, ende I t'rechthefwicht dat den pilaer oock in die ghestalt houdt, wiens rechtheflini F K; Twelck soo sijnde, Laet K F tot F H een ander reden hebben (soot mueghelick waer) dan I tot G, By voorbeelt K F sy tot F H, als 1 tot 2, maer I tot G, als 3 tot 7. Dit so ghenomen, laet ons den pilaer der eerste form neerduwen, ofte der tweeder form oplichten, tot dat K F sulcken reden hebbe tot F H, als 3 tot 7, ende alsdan sal G oock euefswichtich sijn teghen den pilaer door de voorgaende vervolghen; Inder voughen dat den pilaer hoogher ende leegher verheuen, sal teghen G euefswichtich blijuen, t'welck openbaer onmueghelick is, als oock * wisconstlick sal blijcken door t'volghende 22 voorstel. K F dan en heeft tot F H gheen ander reden dan I tot G.

*Mathemati-
cè.*

U Y T dese voorgaende beschrijuen wy een vertooch soodanich.

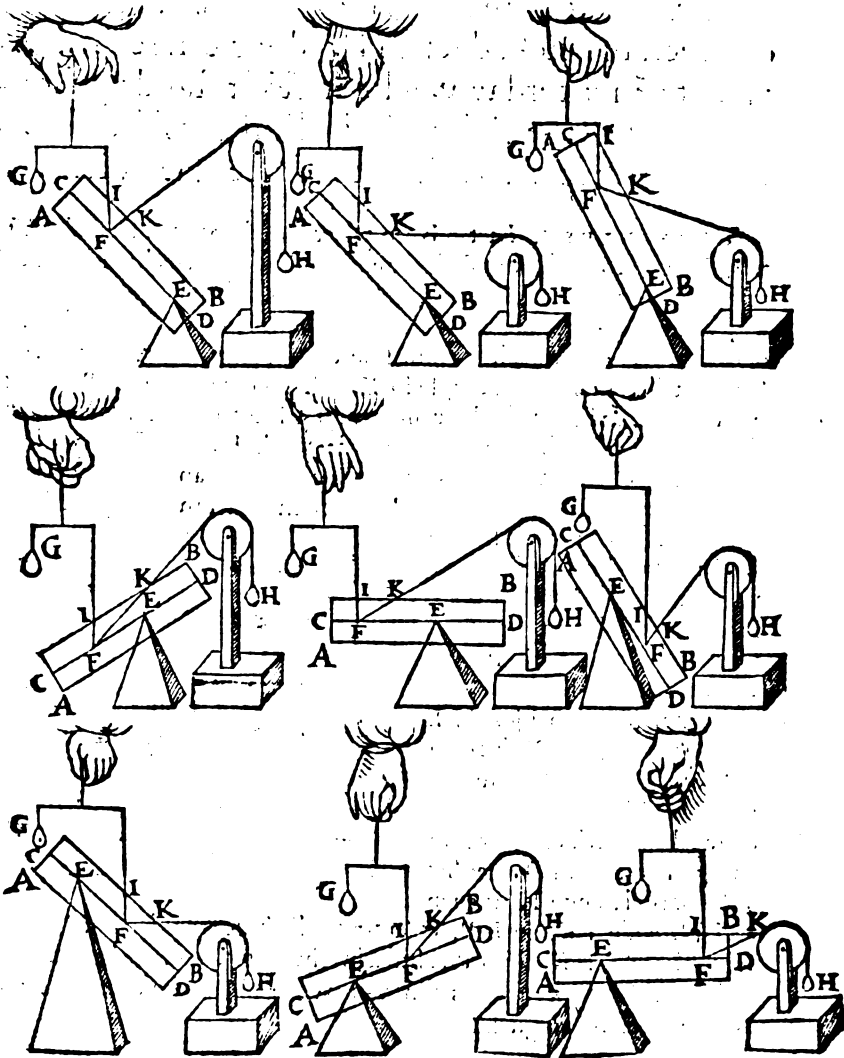
XII. VERTOOGH.

XX. VOORSTEL.

WE S E N D E inden as des pilaers een vastpunt, ende een roerlick, daer an hy door een rechthefwicht ende scheefhefwicht in seker standt ghehouden wort: Ghelijck rechtheflini tot scheefheslini, also rechthefwicht tot scheefhefwicht.

T G H E G H E V E N. Laet A B een pilaer sijn diens as C D, ende t'vastpunt

punt E, ende roerlick punt F, daeran den pilaer door t'rechthefwicht G in die ghestalt ghehouden wort, daer an oock den pilaer door t'scheefhewicht H (welverstaende G gheweert sijnde) in die ghestalt ghehouden wort, ende de rechtheflini snie de sijde des pilaers in I, maer de scheefhewlini snie de selue sijde in K: Ick seg dat ghelijck de rechtheflini I F. tot de scheefhewlini F K, alsoo trechthefwicht G, tot het scheefhewicht H. waer af t'bewys, uyt de voorgaende openbaer is.

G 2 TRESLYVE

T' BESLVYT. Wesende dan inden as des pilaers een vastpunt, &c.
MERCKT. Soo eenighe der linien als IF, FK, de sijde des pilaers niet en sneen, men sal die sijde voorder trecken tot dat sy ghesneen wort, als inde voorgaende laetste form.

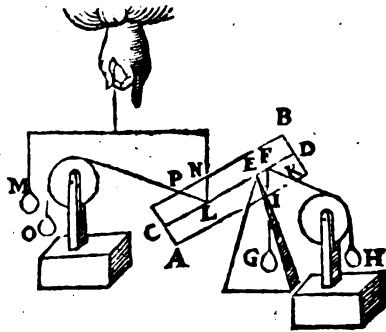
XIII. VERTOOC.

XXI. VOORSTEL.

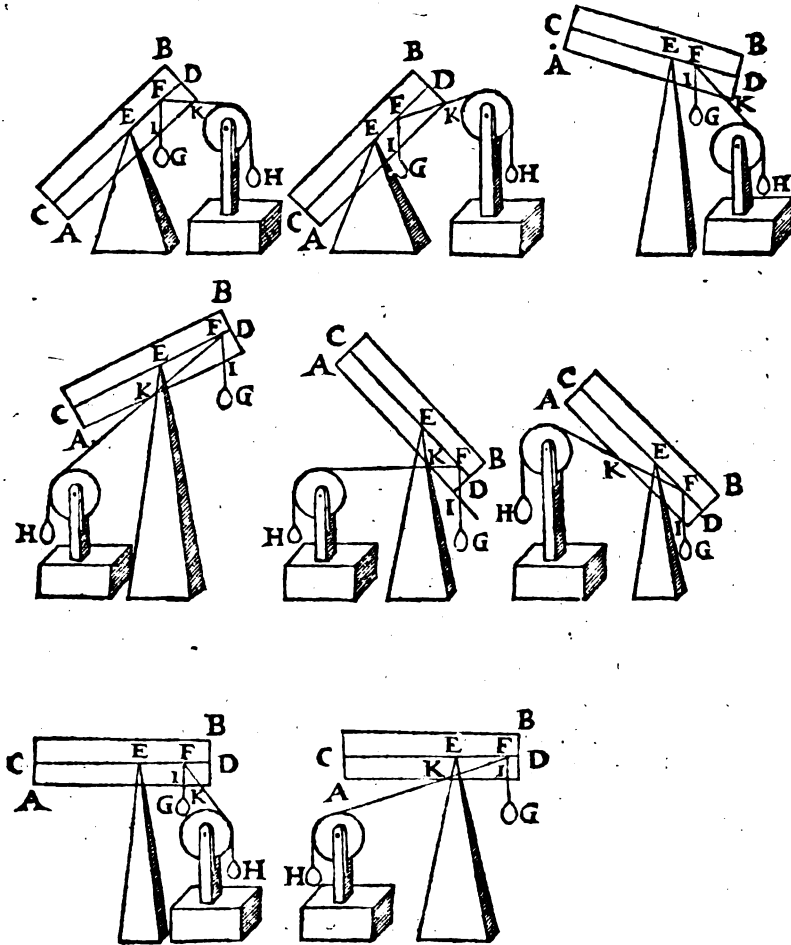
W E S E N D E inden as des pilaers een vastpunt, ende een roerlick, daer an hy door een rechtdaelwicht en schiefdaelwicht in seker standt gehouden wort: Ghelijck rechtdaellini tot schiefdaelini, also rechtdaelwicht tot schiefdaelwicht.

T'GHEGHEVEN. Laet AB een pilaer sijn, diens as CD, ende vastpunt E, ende roerlick punt F, daer an den pilaer door rechtdaelwicht G in die ghestalt ghehouden wort, daer an oock den pilaer door t'schiefdaelwicht H (welverstaende G gheweert sijnde) in die ghestalt ghehouden wordt, ende de rechtdaellini snie de sijde des pilaers in I, maer de schiefdaelini snie de selue sijde in K. **T'BEGHEERDE.** Wy moeten bewysen dat ghelijck de rechtdaellini IF tot de schiefdaelini FK, alsoo t'rechtdaelwicht G tot het schiefdaelwicht H. **T'BEREYTSSEL.** Laet ons teekenen t'punt L, alsoo dat EL euen sy an EF, ende voughen an t'punt L t'rechthefwicht M, dat den pilaer in die ghestalt can houden, diens rechthefini LN: Inghelijcx t'schiefhefwicht O, dat den pilaer oock in die ghestalt can houden, wiens schiefhefni LP euewydich sy met FK.

T'BEWYS. Ghelijck NL tot LP, also M tot O, duer het 20^e voorstel maer de macht van G is anden pilaer euen met de macht van M, en de macht van H met die van O duer het 13^e voorstel, ende IF is euen an LN, ende FK, an LP; Daerom ghelijck de rechtdaellini IF tot de schiefdaelini FK, alsoo t'rechtdaelwicht G totter schiefdaelwicht H, Sghelijcx sal oock t'bewys sijn van alle d'ander ghestalten als inde formen hier na volghende.

T' BESLVYT

T B E S L V E T. Wefende dan inden as des pilaers een vastpunt ende een roerlick, &c.

IX. EYSCH.

XXII. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een bekenden pilaer, mer een vastpunt inden as, ende een roerlick punt, an t'welck eenich onbekent treckwicht den pilaer in ghegheuen ghestalt houdt: Dat treckwicht bekennt te maken.

G 3

T G H E

T'GHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een pilaer sijn weghende 6 lb, ende ghedeelt als in 1° voorstel, ende t'vastpunt sy X , ende het roerende punt S , an t'welck gheuoecht sy een onbekent scheefhewicht Y , met den pilaer eueftaltwichtich, ende sijn scheefhesini snie de sijde des pilaers AB in OE . **T'BEGHEERDE.** Wy moeten dat onbekende scheefhewicht Y bekent maken.

T'WERCK. Men sal sien wat rechthefwicht an S den pilaer in die ghestalt soude houden, wort beuonden

door 14° voorstel, van 4 lb, daer naer salmé onderfoucken wat reden eenighe * hangende lini als ZAE , heeft tot ZOE , ick neme als van 2 tot 1, daer uyt seg ick 2 gheeft 1, wat t'rechthefwicht van 4 lb? comt voor Y 2 lb, t'welck ick seg sijn waer ghewicht te sijne. **T'BEREYTSSEL.** Laet ons

trecken de hanghende door S welke sy AS . **T'BEWYS.** Ghelijck AS tot SOE , also t'rechthefwicht tottet scheefhewicht Y door het 20° voorstel, maer den driehouck $CEZB$, is ghelijck anden driehouck $OE SA$, welcker * lijckstandighe linien sijn OEZ met OS , ende ZAE met SA :

Daerom ghelijck AS tot SOE , alsoo AZ tot ZOE , ende vervolghens ghelijck AZ 2, tot ZOE 1, also t'rechthefwicht 4 lb tot Y , daerom Y weghende 2 lb is bekent ghemaect, t'welck wy bewysen moesten. Ende ghelijcx sal den voortganck sijn in allen anderen voorbeelden.

T'BESLVYT. Welende dan ghegheuen een bekenden pilaer met een vastpunt inden as, &c.

I^o M E R C K.

WY souden inde wercking hebben mueghen segghen, AS 2, gheeft SOE 1, wat t'rechthefwicht 4 lb? comt voor Y 2 lb, maer op dat sy lijck formigher soude sijn an t'ghene inde daet gheschiet (want men can binnen int lichaem qualick de linien AS , SOE trecken) wy hebben de hangbende lini ZAE int voorbeeldt uytwendich gheuenen.

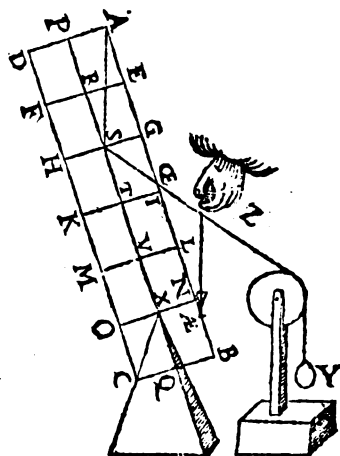
II° M E R C K.

TIS openbaer door de * verkeerde ende overanderde Eueredenbeydt, hoe dat elck van d'ander onbekende* palen als Rechthefwicht, Rechtheflini, Scheefheslini, Pilaer, door drie bekende palen altyds bekent sullen worden, welcker beschriuing wy om de cortbeyt achterlaten.

XIII. VER-

Perpendicularis.

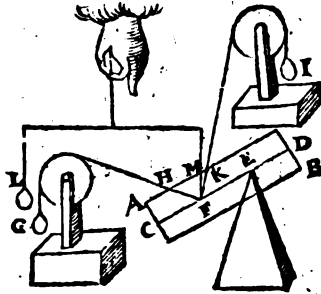
Homologa.

Innersam & alsernā proportionem. Terminusorum

EVEN ghewichten der trecklinien van een selfde punt des as, ende op verscheyden sijden met den as euen houcken makende, doen anden pilaer euen ghewelden.

T G H E. Laet AB een pilaer sijn diens as CD , ende vastpunt daer in E , en t'roerlick punt F , an t'welck een scheefhewicht G sy, dat den pilaer in die ghestalt houde, ende diens scheefheslini FH . Laet oock an t'elue punt F gheuouche wesen een scheefhewicht I , ouer d'ander sijde, ende met G euewichtich, ende diens scheefheslini FK , den houck KFD euen make anden houck HFC .

T B E G H E E R D E. Wy moeten bewysen dat I anden pilaer euen sulcken ghewelt doet als G , te weten dat I (G gheweert sijnde) den pilaer oock in die ghestalt sal houden.

T B E R E Y T S E L. Laet an t'punt F gheuoucht worden t'rechthefwicht L dat den pilaer oock in die ghestalt can houden, ende sijn rechtheslini sy FM .

T B E W Y S. Want de linien FH , FK , sijn tusschen de ** euewydighe Parallels* HK , CD , ende dat den houck HFC , euen is (door t'ghegheuen) an den houck KFD , so sijn FH ende FK euen. waer uyt volght dat ghelijck MF tot FH , alsoo MF tot FK , Maer ghelijck MF tot FH , alsoo L tot G , daerom oock ghelijck MF tot FK , also L tot G ; maer I is euen an G door t'ghefelde, ghelijck dan MF tot FK , alsoo L tot I . T'welck so sijnde, I houdt den pilaer in die ghestalt door het 20 voorstel. Sghelijcx sal oock t'bewijs sijn in alle anderen voorbeelden.

T B E S L V Y T. Euen ghewichten dan der trecklinien van een selfde punt des as, ende op verscheyden sijden met den as euen houcken makende; doen anden pilaer euen ghewelden, t'welck wy bewysen moesten.

A L S des ghewichts trecklini rechthouckich op den as is; Soo doetet anden pilaer ghegeuener ghestalt de grootste ghewelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn diens as C D, ende vastpunt E, ende roerlick punt F, waer an gheuocht is t'scheefhewicht G, dat den pilaer in die ghestalt houdt, ende also dat sijn scheefhefline H F rechthouckich op den as C D is; Laet oock an F gheuocht worden t'scheefhewicht I, euen an G, ende sijn scheefhefline sy K F.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat G meerder ghewelt doet anden pilaer, dan I, oock gheen meerder ghewelt daer an doen en can.

T'BEREYTSEL. Laet ons an F voughen t'rechthefwicht L dat den pilaer in die ghestalt houden can, diens rechthefline F M. T'BEWYS.

A. *Alle hewicht dat minder reden heeft tot L, dan sijn hefline tot F M, is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden, duer bet 20^e voorstel:*

I. *I is hewicht dat minder reden heeft tot L, dan sijn hefline K F tot F M:*

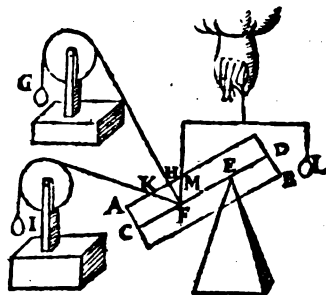
I. *T'hewicht I dan is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden.*

Syllogismi.

47. v. r. b. E.

DES *bewysredens tweede voorstel wort aldus behoont, T'ghewicht G (t'welck den pilaer in die ghestalt houdt) heeft sulcken reden tot L, als H F tot F M, maer I is euen an G, ende K F is meerder dan F H, daerom I heeft minder reden tot L, dan K F tot F M, waer duer soo wy bouen gheseyt hebbé, t'gewicht I is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden; maer G cander hem in houden, G dan doet anden pilaer meerder ghewelt dan I. Maer dat G daer an gheen meerder doen en can, is daer uyt openbaer, dat van F op de sijde des pilaers gheen cortter lini en can ghetrocken worden dan F H, anghesien sy daer op rechthouckich is.

T'BESLUYT. Als dan des ghewichts treckline rechthouckich op den as is, soo doedet an den pilaer ghegheuer ghestalt de grootste ghewelt, t'welck wy bewysen moesten.

VERVOLGH.

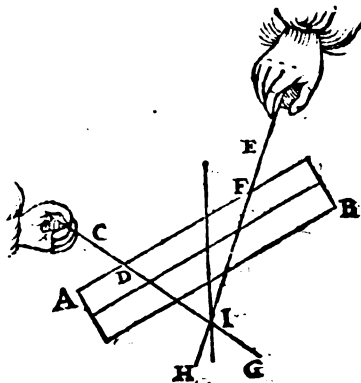
HET blijft dat hoe de houcken der trecklinien vande ghewichten, op den as den rechthouck naerder sijn, hoe de ghewichten meerder ghewelt doen; Ende ter contrarie hoe sy vanden rechthouck meer verschillen, hoe de ghewichten minder ghewelt doen.

XVI. VER-

Mathemati-
ed.

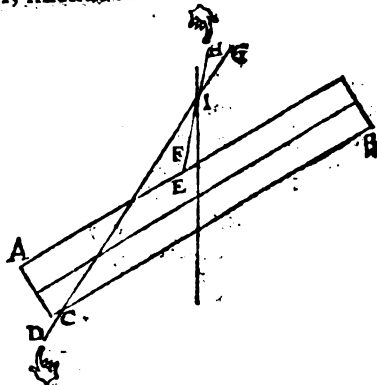
houdt daer op sijn ghegheuen standt. Laet ons nemen I, ghemeen uysterse punt van d'een en d'ander lini; den pilaer dan houdt daer op (* Wisconftlick verstaende) sijn ghegheuen standt, maer rustende den pilaer op t'punt I, soo is de hanghende door I des pilaers swaerheydts middellini, inde welke I is.

III. VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet AB een pilaer sijn welke in die standt ghehouden wort door de scheefdaellini C D, ende scheefheflini E F, de selue sijn voortghetrocken tot G, H, sniende malcanderen in I.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewyfen dat I inde swaerheydts middellini is des pilaers A B. **T'BEWYS.** Laet ons G C ansien voor styl, ofte stijue lini, ende nemen dat de macht die an D int neertrecken was, nu neerstekende sy in yder punt tusschen C en G daermen haer stelt, ende den pilaer A B; sal alsoo op allen punten diemen tusschen C, G en E, H voor uystersten neent, sijn ghegheuen standt houden. Laet ons nemen I ghemeen uysterse van d'een en d'ander lini, den pilaer dan houdt daer an sijn ghegheuen standt; maer hanghende den pilaer an t'punt I, de hanghende door I is des pilaers swaerheyts middellini, inde welke I is.

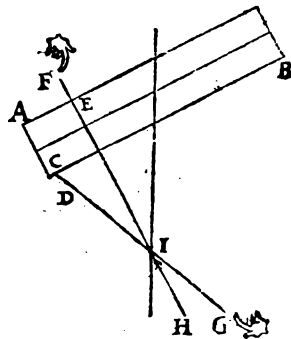

IIII. VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet AB een pilaer sijn, welke in die standt ghehouden wort door de scheefdaellini C D, ende de scheefheflini E F, de selue sijn voortghetrocken tot G H, sniende malcanderen in I.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewyfen dat I inde swaerheyts middellini

dellini is des pilaers A.B. TBEWYS. Laet ons HE an sien voor stijl, ofte stiue lini, ende nemen dat de macht die an E int opheffen was, nu opstekende sy in yder punt tusschen E en H, daermen haer stelt, ende den pilaer A B sal also op allen punten diemen tusschen C G ende E H voor uystersten neemt, sijn ghegheuen standt houden. Laet ons nu nemen I ghemeen uysterste punt van d'een en dander lini, den pilaer dan houdt daer op sijn ghegheuen standt, maer rustende den pilaer op t'punt I, soo is de hanghende door I des pilaers swaerheydts middellini, inde welke I is.

TBESLVT. Twee oneuydighe linien dan, daer een pilaer an hangt beyde oneyndelick voortghetrocken, snien malcanderen inde swaerheydts middellini des pilaers, twelck wy bewyfen moecten.

XXVI. VERTOOCHE.

XXVI. VOORSTEL.

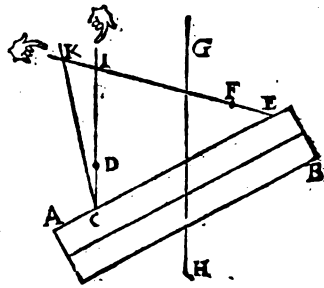
So o d'een der twee linien daer een pilaer an hangt rechthouckich op den * sichteinder is, d'ander salder oock rechthouckich op sijn: Ende sooder d'een scheefhouckich op is, dander salder oock scheefhouckich op wesen: Ende soo dese naer die neigt, die sal naer dese neighen: Maer so dese van die wyckt, die sal oock van dese wycken.

Horizonten.

TGHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn hanghende an twee linien, d'een C D rechthouckich op den sichteinder, d'ander E F (soot mueghelick waer) scheefhouckich, ende G H sy des pilaers swaerheydts middellini. TBEGHEERDE. Wy moeten bewyfen t'inhoudt des voortels. TBEREYTSSEL. Laet C D ende E F voortghetrocken worden, sniende malcander in I. TBEWYS. Soo den pilaer in die ghestalt blijft hanghende an de linien C D, E F, sy sal op alle vastpunten in die voortghetrocken linien de selue ghestalt houden, ouermidts de houcken I C E, ende I E C, niet en veranderen: Daerom ghenomen I

H 2 ghemeen

ghemeen vastpunt dier twee linien, den pilaer sal daer an in sijn ghegheuen standt blijuen hanghende, ende I C sal swaerheyds middellini sijn: maer dat is onmueghelick, wantter G H haer euewydeghe is. T'selue sal oock alsoo bethoont worden als delini E F ouer dander sijde neigt. Wefende dan I C rechthouckich op den sichteinder, d'ander lini als E F en cander niet scheefhouckich op sijn; nootfaecklick dan rechthouckich: Ende veruolghens fooder E F scheefhouckich op is, dander moeter oock scheefhouckich op sijn.

VOORDER, anghesien E F neigt naer de sijde van A, soo sal de lini die den pilaer in die ghestalt houdt moeten neighen naer E F. Want laetse (soot mueghelick waer) daer van wycken, als C K, sniende de voortghetrocken E I in K, inder voughen dat de hanghende lini door K, sal om de redenen als bouen swaerheyds middellini wesen des pilaers, t'welck noch ongheschieder is dan doen wy die seyden door I te vallens: D'ander lini dan die den pilaer in de ghestalt can houden, en wyckt van E F niet, sy en is met haer oock gheen euewydighe als bouen bethoont is, ende ter sijden uyt te wijcken is openbaer onmueghelick, sy neigt dan nootfaecklick naer E F. Ende soo E F ouer d'ander sijde neigde, men sal inghelijcx bethoonen dat d'ander lini van haer wycken sal.

T'BSLVT, Soo d'eene dan der twee linien, &c.

XVIII. VERTOCH.

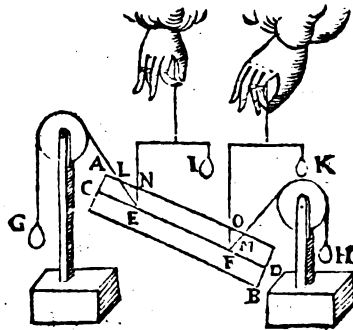
XXVII. VOORSTEL.

HANGHENDE een pilaer euestalrwich-
teghen twee scheefhefwichten: Ghelijck scheef-
heflini tot rechtheffini, alsoo elck scheefhefwicht
tot sijn rechthefwicht.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn wiens as C D, ende twee-
punten daer in E, F, welcker scheefhefwichten die hern in die standt
houden sijn G, H, ende rechthefwichten I, K, ende scheefheffinien E L,
F M, ende rechtheffinien E N, F O. T'BEGHEERDE. Wy moeten
bewysen dat ghelijck L E tot E N, alsoo G tot I, ende ghelijck M F tot
F O, alsoo H tot K. T'BEWYS. Laet ons F ansien voor vastpunt,
ende E voor troerlick, daerom (door het 20^e voorstel) ghelijck L E
tot E N,

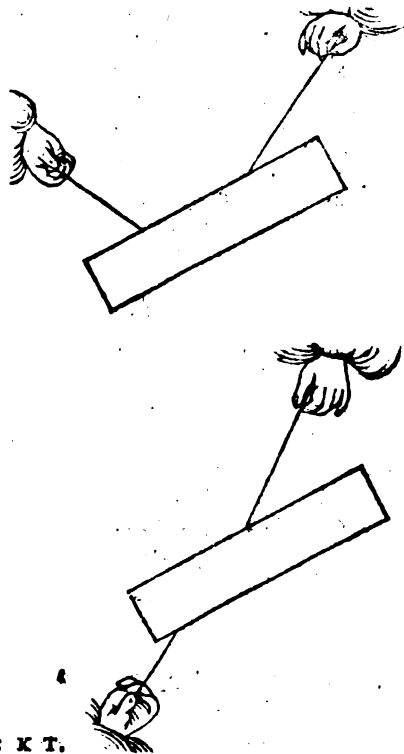
tot EN, alsoo G tot I. Laet ons ten tweeden E an sien voor vastpunt, ende F voor roerlick; Daerom (door t'voornemde 20^e voorstel) ghelijck MF tot FO, alsoo H tot K.

T B E S L V Y T. Hanghende dan een pilaer eueftaltwichtich teghen twee scheefhefwichten: Ghelijc scheefhef lini tot rechtheffini, alsoo elck scheefhefwicht tot sijn rechthefficht, welck wy bewysen moesten.

V E R V O L G H.

HANGHENDE een bekende pilaer an twee oneuewydighe linien als hier neuen; Tblyckt dat bekend sal worden hoe veel ghewichts an yder lini hangt, ofte hoe veel ghewelts yder lini doet.

M E R C K T.

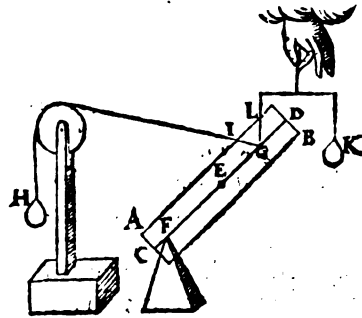
W Y hebben tot veel voorbeelden der voorstellen deses boucx, ghenomen den pilaer, als bequaemste form tot de verclaring des voornemens oock vastpunt ende voerlickpunt ghestelt inden as. Wy sullen nu door dit laetste voorstel, beschoonen de reghelen van dien ghemeen te wesen ouer alle vormen der lichamen bodanich sy sijn met vastpunt ende roerlickpunt daert valt.

*Proportio-
nes.*

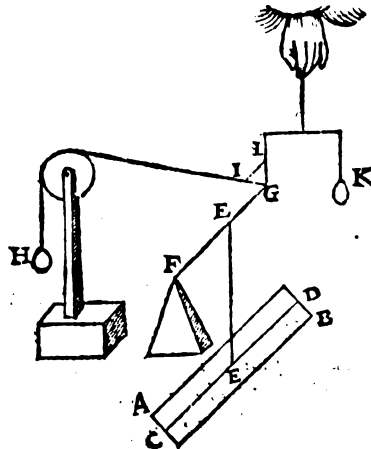
ALLE de *eueredenheden, welke hier vooren beschreuen sijn vanden pilaer tot de ghewichten an hem hanghende, ende dier ghewichten linien: De selue te wesen van yder lichaem tot de ghewichten an hem alsoo hanghende, ende dier ghewichten linien.

T'GHEGHEVEN. Laet ons t'voorbeelt nemen der eueredenheydt des 20e voortfels aldus: Het sy een pilaer A B, diens as C D, ende swaerheys middelpunt E, ende vastpunt daer in F, ende roerlick punt G, an t'welc gheuoucht sy een scheefhefwicht H, dat den pilaer in die ghestalt houde, diés scheefhefsini G I. Daer naer trecht hefwicht K, dat den pilaer oock in die ghestalt houde, diens rechthefsini G L, alwaer wy segghen, ghelijck I G tot G L, also H tot K. **T'BEGHEERDE.** Wy moeten bewysen dat dese eueredenheydt niet alleenlick also en bestaect in t'lichaem A B een pilaer sijnde, maer van sulcke form alst valt.

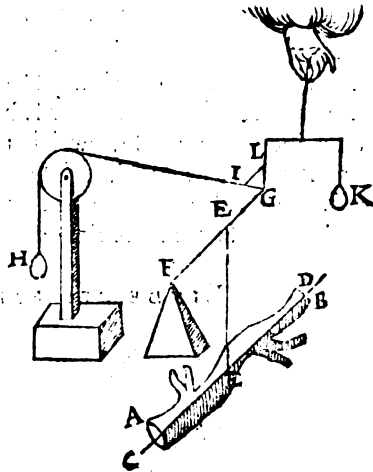
T'BWYS. Laet ons den pilaer A B (blijuende de linien F G ende I L op haer plaetsen) neertrecken, alsoo dat hy bliue hanghende an sijn *swaerheys middelpunt E, wiens ghestalt dan sy als hier neuens. Ende door de 3^e begheerte den pilaer en veroirsact op de punten F, G, gheen ander swaerheydt dan d'eerste; ende alles blijft noch eueftaltwichtich, ende ghelijck I G tot G L, alsoo noch H tot K.

*Centrum
gravitatis.*

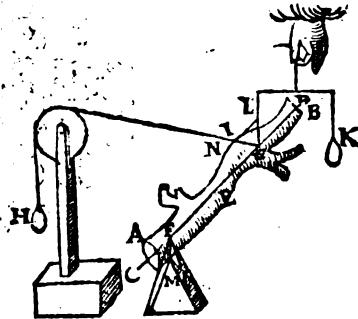
LAET

LAET nu de form des pilaers (al de stoff bliuende) verandert worden in eenighe ander ongheschickte form, als AB hier neuens, diens swaerheyds middelpunt E sy, ende een rechte lini daer deur CD (welcke vinding des swaerheyts middelpunts ende rechter linien inde Wegghdaet, verclaert sal worden,* werckelick, niet Wisconstelick) ende alles blijft noch euestaltwichtich, ende ghelijck I G tot G L, also noch H tot K.

*Mechanicè
non Mathematicè.*

LAET nu 'lichaem AB opghetrocken worden, tot dat FG is inde lini CD, wiens ghestalt dan sy als hier neuens, ende alles blijft noch euestaltwichtich: want het lichaem AB hoogher ofte leegher hanghende, blijft van een selfde ghewicht door de 3e begheerte, ende veruolghens ghelijck I G tot G L, alsoo noch H tot K. De eueredenheydt dan des 20^e

voorstels en is niet alleenlick alsoo met den pilaer, maer met yder lichaem: Ende der ghelijcke salmen oock alsoo bethoonen van al 'gheue hier vooren in alle d'ander voorstellen vanden pilaer gheseyt is.

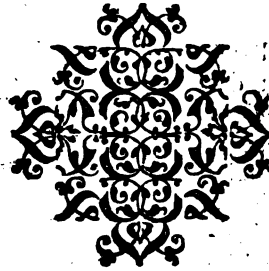
T B E S L V Y T. Alle de eueredenheden dan, welcke hier vooren bescreuen sijn vanden pilaer tot de ghewichten an hem hanghende, ende dier ghewichten linien; de selue sijn van yder lichaem tot de ghewichten an hem alsoo hanghende, ende dier ghewichten linien, 'welck wy bewyfen moesten.

VERVOLGH.

*Perpendicu-
lars.*

Tis oock openbaer dat de ghegheuen punten als F, G, nietnoor-
faeckelick en moeten inde lini CD sijn, maer daert valt. by voorbeeld
ande uystersten des lichaems M, N, Want voortghetrocken de lini
I N tot inde rechte CD, t'welck ick neem te vallen in G; ghelijck
ghetrocken door M de * hanghende tot inde lini CD, welke ick neem
te vallen in F, de voornoemde eueredenheydt, te weten ghelijck I G
tot G L, alsoo H tot K, blijft noch staende.

EINDE DES EERSTEN BOVCK.

HET TWEEDE BOVCK

VANDE *BEGHINSELEN *Elementis.*

DER WEEGHCONST, DWELCK IS

VANDE VINDING DER SWAER-

HEYDTS MIDDELPVNTEN,

Beschreuen door Simon Steuin.

WY hebben in t'eerste bouck tot het beschriuen der wichtige ghedaenten, ghenomen een pilaer (voldoende aldaer het voornemen) diens swaerheys middelpunt door ghemeene wetenschap bekend is, maer in veel ander lichamen en ghebueret niet also; wel is waer dattet door een corte ghemeene reghel in allen werckelick te vinden is, so door t'eerste voorstel der *Weeghdaet blijken sal, maer met de *Wifconstighe vinding ist anders ghestelt; Daer af heeft eerst gheschreuen Archimedes in platten, ende naer hem Frederic Commandin in lichamen : Wy sullen tottet een en t'ander (ouermits het een* afcoemst van beghinselen is, byde voorgaende wel dienende, ende tottet volghende, so wel WATERWICHT, als WEEGHDAET, seer noodich) het onse voughen, ende alles naer onse oirden verspreyden, daer af beschrijuen- de der Beghinselen tweede bouck.

Praxis. Mathematica.

Species.

Wat de *bepalinghen belangt vande Meetconstighe formen, die bygheualle hier yemandt begheeren mocht, wy nemen die * door t'ghestelde voor bekend uyt de * Meetconst; Alleenelick dit daer af segghende, dat wy t'woort *Parabola*, ofte *Rectanguli conii sectio*, beteeken en met *Brantsne*: Ende *Conoidale Rectangulum*, met *Brauder*; Reden, dat dier formen * daet voornamelixt bestaet int ontfteken ofte branden.

Definitiones. Per hypotesin. Geometria.

Effectus.

EERST VANDE VINDING DER

SWAERHEYS MIDDELPVNTEN

VANDE *PLATTEN.

Planis.

BY aldien de platten eenich ghegewicht hadden, ende datmen toeliete die te wesen inde reden haerder grootheden, wy souden eyghentlick mueghen spreken van haer Swaerheydt, Swaerheys middelpunt, Swaerheys middellini, &c. Maer

I *anghesien*

Metaphorisch.

anghesien in 't plat gheen ghewicht en is, soo en isser eyghentlick sprekende gheen swaerheydt, swaerheydts middelpunt, noch swaerheyts middellini in; Daerom moetmen dit alles lijkspreucklick verstaen, ende nemen als door 't ghestelde, dat der platten ghewichten inde reden haerder grootheden sijn, want 't valsche wort toeghelaten, op datmen t'waerachtighe daer duer leere.

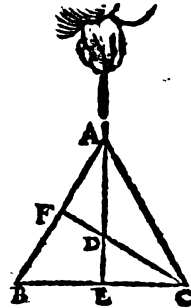
I. VERTOOC.

I. VOORSTEL.

YDER plats middelpunt der form, is oock sijn swaerheyts middelpunt.

I^o VOORBEELT.

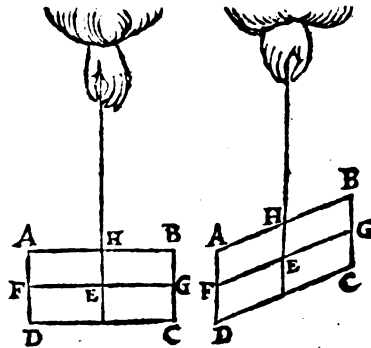
TGHEGHEVEN. Laet ABC een euezijdich driehouck wesen, diens formens middelpunt sy D . TBEGHEERDE. Wy moeten bewyzen dat D oock het swaerheyts middelpunt is des driehouck ABC . TBEREYTSSEL. Laet ghetrocken worden van A tot int middel van BC , de lini AE , ghelijck van C tot int middel van AB , de lini CF . TBEWYS. Wefende de driehouck ABC opghehanghen byde lini AE , het deel AEC sal euewichtich hanghen teghen AEB , want sy sijn euen groot, ghelijck, ende van ghelijcker ghestalt; AE dan is swaerheyts middellini des driehouck ABC , Ende om de selue reden sal FC oock des driehouck swaerheyts middellini sijn, maer dese snien malcanderen in des formens middelpunt D , ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyts middelpunt, tis dan D .

II° VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een euewydich vierhouck sijn, diens formens middelpunt E . TBEGHEERDE. Wy moeten bewyzen dat E oock het swaerheyts middelpunt is. TBEREYTSSEL. Laet ghetrocken worden FG , tusschen de middelpunten van AD ende BC , in ghelijck HI , tusschen de middelpunten van AB ende DC .

TBEWYS. Wefende den vierhouck opghehanghen byde lini HI . Het deel $HIDA$ sal euewichtich hanghen teghen $HICB$, want sy sijn euegroot ghelijck ende van ghelijcker ghestalt; HI dan is swaerheyts

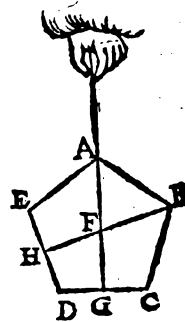
heyls middellini des vierhoucx A B C D, Ende om de selue reden sal F G oock des vierhoucx swaerheyls middellini sijn, maer dese doorsnien malcanderen in E, ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyls middelpunt, tis dan E.

IIIe VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een gheschickt ofte inschrinlick vijfhoucx wesen, diens formens middelpunt F sy. T'BEWYSEN. Wy moeten bewyfen dat F oock het swaerheyls middelpunt is.

T'BEREYTSSEL. Laet ghetrocken worden van A tot int middel van D C, de lini A G; sghelijcx van B tot int middel van E D, de lini B H. T'BEWYS. Weicnde den vijfhoucx opghehanghen byde lini A G, het deel A G D E sal euewichtich hanghen teghen het deel A G C B, want sy sijn euegroot, ghelijck, ende van ghelijcker ghestalt: A G dan is swaerheyls middellini des vijfhoucx, ende om de selue reden sal B H oock des selfden vijfhoucx swaerheyls middellini wesen; maer dese doorsnien malcanderen in des formens middelpunt F, ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyls middelpunt, tis dan F. Sghelijcx sal oock t'bewys sijn in allen anderen hebbende een formens middelpunt als Seshoucken, Ronden, Scheefronden, &c.

T'BEGLUYT. Yder plats middelpunt der form dan, is oock sijn swaerheyls middelpunt, t'welck wy bewyfen moesten.

II. VERTOOCK.

II. VOORSTEL.

YDER driehoucx swaerheyls middelpunt, is inde lini ghetrocken vanden houcx tot int middel der sijde.

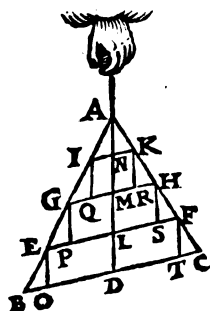
T'GHEGHEVEN. Laet A B C een driehoucx sijn van forma soot valt

valt, waer in vanden houck A tot in D middel vande sijde B C, ghetrocken is de lini AD. **T B E G H E E R D E.** Wy moeten bewyfen dat des driehoucx swaerheys middelpunt inde lini AD is. **T B E R E Y T S E L.** Laet ons trecken EF, GH, IK, euewydighe van B C, sniende AD in L, M, N, daer naer E O, G P, I Q, K R, H S, F T, euewydighe met A D.

T B E W Y S. Ouermits E F euewydighe is van B C, ende E O, F T met L D, soo sal E F T O, euewydich vierhouck sijn, wiens E L euen is met L F, oock met O D ende D T, waer deur het swaerheys middelpunt des vierhoucx E F T O in D L is, door het 1^e voorstel deses boucx. Ende om de selue reden sal het swaerheys middelpunt des euewydichs vierhoucx G H S P wesen in L M, ende van I K R Q in M N, ende vervolghens het swaerheys middelpunt der form I K R H S F T O E P G Q ghemaect vande voornoemde drie vierhoucken, sal wesen inde lini N D, ofte A D. Nu ghelijck hier in betchreuen sijn drie vierhoucken, also can mender oneindelicke sulcke vierhoucken in beschrijuen, ende des binneschreuens formens swaerheys middelpunt, sal altijt sijn (om de redenen als vooren) inde lini A D. Maer hoe datter sulcke vierhoucken meer sijn, hoe dat den driehouck A B C min verschilt vande binneschreuen form der vierhoucken; want treckende linien euewydich van B C door de middelen van A N, N M, M L, L D, t'verschil des laetsten ghestalts, sal esfen den helft sijn van t'verschil des voorgaenden ghestalts. Wy connen dan door dat oneindelick naerderen sulck een form binnen den driehouck stellen, dattet verschil tusschen haer ende den driehouck, minder sal wesen dan eenich ghegheuen plat hoe cleen het sy: Waer uyt volghet, dat stellende A D als swaerheyds middellini, so sal t'staltwicht des deels A D C, min verschillen van t'staltwicht des deels A D B, dan eenich plat datmen soude connen gheuen hoe cleen het sy, waer uyt ick aldus stie.

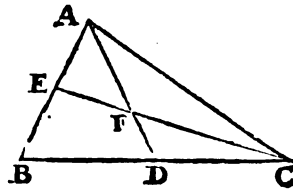
- A. Neuen alle verschillende staltswaerbeden, can een swaerheyds ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Neuen dese staltswaerbeden A D C ende A D B, en can gheen swaerheyds ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Dese staltswaerbeden dan A D C ende A D B en verschillen niet.

Daerom A D is swaerheys middellini, ende vervolghens t'waerheys middelpunt des driehoucx A B C is in haer. **T B E S L V Y T.** Yder driehoucx swaerheyds middelpunt dan is inde lini ghetrocken vanden houck tot int middel der sijde, t'welck wy bewyfen moesten.

W E S E N D E ghegheuen een driehouck: Sijn swaerheys middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet ABC een driehouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheytds middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal van A tot int middel van BC, trecken de lini AD, ghelijcx van C tot int middel van AB, de lini CE, sniende AD in F: Ick seg dat F r'begheerde swaerheytds middelpunt is. T'BEWYS. T'swaerheys middelpunt des driehoucx ABC, is inde lini AD, ende oock in CE, duer het 2^e voorstel, tis dan F, r'welck wy bewysen moesten. T'BESLVYT. Wefende dan ghegheuen een driehouck: Wy hebben sijn swaerheytds middelpunt gheuonden naer den eysch.

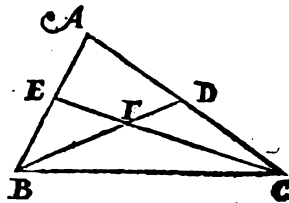

III. VERTOOC.

IIII. VOORSTEL.

H E T swaerheys middelpunt eens driehoucx deelt de lini vanden houck tot int middel der sijde alsoo, dattet stick naer den houck, dobbel is an r'ander.

T'GHEGHEVEN. Laet ABC een driehouck sijn, ende vanden houck B een lini ghetrocken worden tot D int middel van AC, ghelijcx van C een lini tot E int middel van AB, sniende BD in F voor swaerheys middelpunt des driehoucx ABC. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat CF dobbel is an FE. T'BEWYS. Ghetrocken de reden EB 1 tot BA 2, vande reden CD 1 tot DA 1 (dat is Reden $\frac{1}{2}$ van Reden $\frac{1}{1}$) * daer rest de reden van CF tot FE, maer trekkende Reden $\frac{1}{2}$ van Reden $\frac{1}{1}$ daer blijft Reden $\frac{2}{1}$. CF dan is tot FE, als van 2 tot 1.

Door r'verkeerde des 12 cap. 1 lib. Aimag. Prolem.

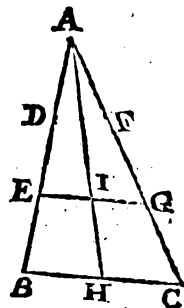
T'BESLVYT. Het swaerheys middelpunt dan eens driehoucx deelt de lini vanden houck tot int middel der sijde alsoo, dattet stick naer den houck dobbel is an r'ander, r'welck wy bewysen moesten.

W E S E N D E twee sijden eens driehoucx elck ghedeelt in drie euen deelen: De lini tusschen de twee punten der deeling naest de derde sijde, streckt door des driehoucx swaerheys middelpunt.

T'GHEGHEVEN. Laet $A B C$ een driehouck wesen, van t'welck yder sijde $A B$ ende $B C$ ghedeelt sy in drie euen deelen, met de punten D, E, F, G , ende tusschen de punten E, G , naest de derde sijde $B C$, sy ghetrocken de lini $E G$. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewyfen dat $E G$ duer des driehoucx $A B C$ swaerheys middelpunt streckt.

T'BEREYTSSEL. Laet ons trecken van A tot int middel van $B C$, de lini $A H$, sniende $E G$ in I . T'BEWYS. Oermits $A E$ sulcken reden heeft tot $E B$, als $A G$ tot $G C$, soo is $E G$ euewydighe met $B C$, ende veruolghens $E I$ is euewydighe met $B H$, daerom ghelijck $A E$ tot $E B$, alsoo $A I$ tot $I H$, maer $A E$ is dobbel tot $E B$ door t'ghegheuen, daerom $A I$ is dobbel tot $I H$, maer wefende $A I$ dobbel tot $I H$, soo is I t'swaerheys middelpunt des driehoucx $A B C$ door het 4^e voorstel, daerom $E G$ streckt door des ghegheuen driehoucx swaerheys middelpunt. T'BSLVT. Wefende dan twee sijden eens driehoucx elck ghedeelt in drie euen deelen, de lini tusschen de twee punten der deeling naest de derde syde, streckt door des driehoucx swaerheys middelpunt, t'welck wy bewyfen moesten.

2. v. 6. B. E.

PLAATS VAN
BILNEMEN.

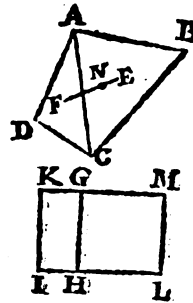
W E S E N D E ghegheuen een *rechtlinich plat: Sijn swaerheys middelpunt te vinden.

I^e VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet $A B C D$ een ongheschieft vierhouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheys middelpunt vinden.

T'WERCK. Men sal den vierhouck deelen in twee driehoucken met de lini $A C$, ende vinden het swaerheys middelpunt van elck driehouck, duer het 3^e voorstel, dat van $A C B$ sy E , ende van $A C D$ sy F ,
ende

ende de lini EF sal balck wesen. Daer naer salmen maken twee euewydige vierhoucken van een selfde hoogte, als GHIK, euen anden driehouck ACD, ende GHLM, euen anden driehouck ACB, daer naer deelende den balck FE in N, alsoo dat den erm NE, sulcken reden hebbe tot den erm NF, als HI tot HL; Ick seg dat N r'begheerde swaerheys middelpunt is.

Doorheft.
v. l. B. E.

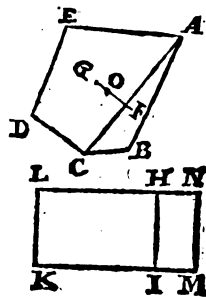
Daer het 20.
v. G. B. E.

II° VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet ABCDE een ongheschickt vijfhouck sijn.

TBEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheys middelpunt vinden.

TWERCK. Men sal trekken AC, ende vinden r'swaerheys middelpunt des driehouck ACB door het 3° voorstel, r'welck F sy, en vande vierhouck ACDE duer r'voorgaende 1° voorbeelt, r'welck G sy, ende de lini FG sal balck wesen, daer naer salmen maken twee euewydige vierhoucken van een selfde hoochde, als HIKL euen anden vierhouck ACDE, ende HIMN euen anden driehouck ACB, deelende den balck GF in O, alsoo dat den erm OF, sulcken reden hebbe tot den erm OG, als IK tot IM; Ick seg dat O r'begheerde swaerheys middelpunt is.

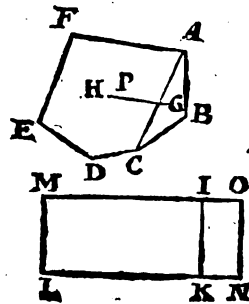

III° VOORBEELT.

TGHEGHEVEN. Laet ABCDEF een ongheschickt seshouck sijn.

TBEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheys middelpunt vinden.

TWERCK. Men sal trekken AC, ende vinden r'swaerheyds middelpunt des driehouck ACB duer het 3° voorstel, r'welck G sy, ende vanden vijfhouck ACDEF, duer het voorgaende 2° voorbeelt, r'welck H sy, ende de lini GH sal balck wesen. Daer naer salmen maken twee euewydige vierhoucken van een selfde hoochde, als IKLM, euen anden vijfhouck ACDEF, ende IKNO

euen

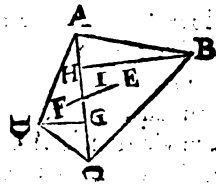
euen anden driehouck ACB , deelende den balck HG in P , alsoo dat den erm PG , sulcken reden hebbe tot den erm PH , als de lini KM tot KN ; Ick seg dat P t'begheerde swaerheydts middelpunt is. Welcke maniere van wercking in allen anderen veelsijdeghe platten ghelijck sal sijn ande voorgaende.

M E R C K T.

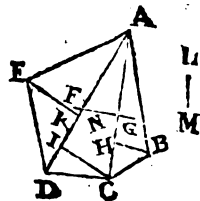
Wy hebben hier bouen voorbeelden beschreuen alwaer t'ghegheuen plat verkeert wort in euenhooghe ende euewydighe vierhoucken, wy connen t'selfde oock doen sonder foodanighe verkeering, daer af wy verscheyden voorbeelden beschrijven sullen als volght.

IIIIe VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een ongheschickt vierhouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheydts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal den vierhouck deelen in twee driehoucken, met de lini AC , ende vinden t'swaerheydts middelpunt van elcken driehouck door het 3^e voorstel, dat van ACB sy E , ende vanden driehouck ACD sy F , de lini dan EF is balck. Daer naer salmen trekken DG ende BH , beyde rechthouckich op AC , deylende den balck FE en I , alsoo dat den erm IE , sulcken reden hebbe tot den erm IF , als DG tot BH ; Ick seg dat I t'begheerde swaerheydts middelpunt is.

Ve VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet $ABCDE$ een ongheschickt vijfhouck sijn. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheys middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal den vijfhouck deelen in drie driehoucken, met eenighe linien als AD , AC , vindende daer naer het swaerheys middelpunt des vierhoucx $ACDE$ duer het 4^e voorbeelt, t'welck F sy, ende des driehoucx ACB duer het 3^e voorstel, t'welck G sy, ende de lini FG , is balck, Daer naer ghetrocken BH rechthouckich op AC ; Ende CI met EK rechthouckich op AD , men sal der drie linien AD , AC , HB , vinden de vierde * euerednighe, welcke sy LM , deelende * den balck FG in N , alsoo dat den erm NG sulcken reden hebbe tot den erm NF , ghelijck CI met EK , tot LM ; Ick seg dat N het begheerde swaerheydts middelpunt is.

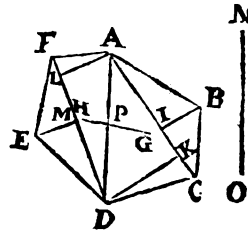

Proportionalis.
Door het 1. 2.
v. 6. B. E.

VI VOOR-

VI. VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet $AB C D E F$ een ongheschiedt seshouck
 sijn. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyds middelpunt
 vinden. T'WERCK. Men sal den seshouck deelen in vier driehou-
 ken, met eenighe linien als AC, AD, FD ,
 vindende daer naer het swaerheys middelpunt
 des vierhoux $A D C B$ door het 4^e
 voorbeelt, twelck G sy, ende des vierhoux
 $A D E F$, twelck H sy, ende de lini $H G$ is
 balck. Daernaer ghetrocken $B I$ ende $D K$
 rechthouckich op $A C$, insghelijcx $A L$ ende
 $E M$ beyde rechthouckich op $F D$, men
 sal der drie linien welcker eerste $F D$, de
 tweede $A C$, de derde $B I$ met $K D$, vinden

de vierde euerednighe, welke $N O$ sy, deelende den balck $H G$ in P , also
 dat den erm $P G$, sulcken reden hebbe tot den erm PH , ghelijck $A L$ met
 $E M$, tot $N O$; Ick seg dat P het begheerde swaerheys middelpunt is.
 En soo salmen voort mueghen varen met ander veelhouckeghe platten.

T'BEWYS. Ghelijck int eerste voorbeelt $H I$ tot $H L$, alsoo den erm
 $N E$ tot den erm $N F$, maer ghelijck $H I$ tot $H L$, alsoo den vierhouck
 $G H I K$, tot den vierhouck $G H L M$, ghelijck dan $G H I K$ tot $G H$
 $L M$, also $N E$ tot $N F$, maer $G H I K$ is euen an den driehouck $A C D$,
 ende $G H L M$ anden driehouck $A C B$ door t'werck, ghelijck dan den
 driehouck $A C D$ tot $A C B$, alsoo den erm $N E$ tot $N F$. Het punt dan
 N is (door het 1^e voorstel des 1^{en} boucx) des vierhoux swaerheys mid-
 delpunt. Sghelijcx sal oock bewys sijn des 2^e ende 3^{en} voorbeelts.

T'vierde voorbeelt is openbaer als wy bewesen hebben dat ghelijck
 $D G$, tot $H B$, alsoo den driehouck $A C D$, tot $A C B$ in deser voughen:
 Nemende $A C$ voor hoochde, ende $D G$ ende $H B$ voor gronden, soo
 heeft den rechthouck begrepen onder $A C$ ende $D G$, sulcken reden tot
 den rechthouck onder $A C$ ende $H B$, ghelijck $D G$ tot $H B$; Maer ghe-
 lijck dien rechthouck tot desen, alsoo de driehouck $A C D$ tot $A C B$,
 want elck driehouck is sijn rechthoucx helft, ghelijck dan $D G$ tot
 $H B$, alsoo den driehouck $A C D$ tot $A C B$.

Des 5^{en} voorbeelts bewys sal oock claer sijn als wy bewesen
 hebben, dat ghelijck $E K$ met $I C$ tot $L M$, alsoo den vierhouck
 $A C D E$ tot den driehouck $A C B$, aldus: Anghesien $L M$ vier-
 de euerednighe is der drie $A D$, $A C$, $H B$, de rechthouck begre-
 pen onder $A D$ ende $L M$, sal euen sijn an den rechthouck begrepen
 onder $A C$ ende $H B$, Laet ons nu $E K$, $I C$, $L M$, ansien voor
 gronden, wiens ghemeene hoochde $A D$; Maer ghelijck die gronden
 tot mal-

K

I. V. G. B. E.

tot malcanderen, alſoo de rechthoucken begrepen onder haer ende hare ghemeeene hoochde, daerom oock ghelijck de twee gronden $E K, I C$, tot den grond $L M$, alſoo dier gronden rechthoucken tot deses gronds rechthouck; maer die twee rechthoucken ſijn elck het dobbel haers driehouck; Ghelijck dan $E K$ met $I C$ tot $L M$, alſo het dobbel vanden vierhouck $A C D E$ tot den rechthouck begrepen onder $A D$ ende $L M$: Maer defen is euen an den rechthouck begrepen onder $A C$ ende $H B$ als vooren betoocht is, ende de ſelue rechthouck begrepen onder $A C$ ende $H B$ is het dobbel des driehouck $A C B$, daerom ghelijck $E K$ met $I C$ tot $L M$, alſoo het dobbel des vierhouck $A C D E$ tot het dobbel des driehouck $A C B$, ende veruolghens ghelijck $E K$ met $I C$ tot $L M$, alſoo den vierhouck $A C D E$ tot den driehouck $A C B$, waer uyt de reſte openbaer is. T'bewys van het 6^e voorbeelt is duer dit oock kennelick ghenouch. T'BE S L V Y T. Wefende dan ghegheuen een rechthouckich plat: Wy hebben ſijn ſwaerheydts middelpunt gheuonden naer den eyſch.

M E R C K T.

Commentarius in quadraturam parabolis.

MY is onder het drucken ter handt ghecomen, Fredric Commandins *verclaring ouer de viercanting der Brantsne van Archimedes, alwaer hy onder het 6^e voorſtel de manier beſchrijft, om t'ſwaerheys middelpunt te vinden van yder rechlinich plas, ende dat op een ander wiſje als de twee voorgaende. So ymant tottet ouer ſien der ſelue begheerich waer, falſe daer vinden.

V. VERTOCH.

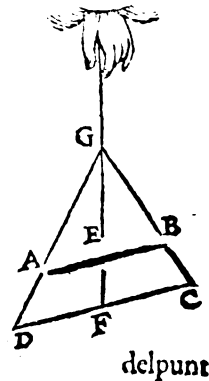
VII. VOORSTEL.

Parallelis.

HET ſwaerheys middelpunt des vierhouck met twee *euewydighe ſijden, is inde lini tuffchen dier ſijden middelpunten.

T'GHEGHEVEN. Laet $A B C D$ een vierhouck ſijn, diens twee euewydighe ſijden $A B$ ende $D C$, ende de lini uyt E middel van $A B$, tot F middel van $D C$, ſy $E F$.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewyſen dat t'ſwaerheys middelpunt des vierhouck $A B C D$ inde lini $E F$ is. T'BEREYTSSEL. Laet de drie linien $D A, F E, C B$, voortghetrocken worden, welcke om de *eueredenheyt der linien $A E, E B, D F, F C$, vergaren ſullen in een ſelfde punt t'welck G ſy. T'BEWYS. Laet ons den driehouck $G D C$ ophanghen by de lini $G F$, ende het deel $G F C$ ſal eueſtaltwichtich ſijn, teghen $G F D$ door het 2^e voorſtel, waer deur oock t'ſwaerheys mid-

delpunt

delpunt des driehoucx GDC inde lini GF is. Maer den driehouc GEB, is oock euefaltwichtich teghen den driehouck GEA, daerom van euefaltwichtighe ghetrocken euefaltwichtighe, de resten als de vierhoucken EFDA, EFCB, sullen noch euefaltwichtich blijuen, ende haer swaerheys middelpunt noch inde lini GF, maer niet uyt de form in EG; Noorfaecklick dan in EF. **T' B E S L V Y T.** Het swaerheydts middelpunt dan des vierhoucx met twee euewydighe sijden, is inde lini tusschen dier sijden middelpunten, t'welck wy bewysen moesten.

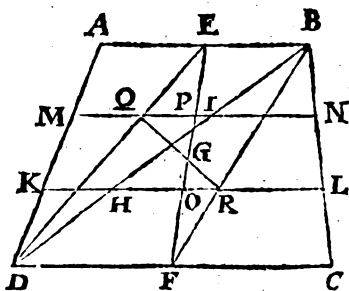
VI. VERTOCH.

VIII. VOORSTEL.

H E T swaerheys middelpunt des vierhoucx met twee euewydighe sijden, deelt de lini tusschen dier euewydighens middelpunten also, dat het stick naer de minste sijde, tot het ander, sulcken reden heeft, als tweemaal de meeste sijde met eenmaal de minste, tot tweemaal de minste met eenmaal de meeste.

T' G H E G H E V E N. Laet ABCD een vierhouck wesen met twee euewydighe sijden AB, DC, ende de lini tusschen haer middelpunten sy EF, ende t' swaerheydts middelpunt sy G. **T' B E G H E E R D E.** Wy moeten bewysen dat ghelijck tweemaal DC met eenmaal AB, tot tweemaal AB met eenmaal DC, also GE tot GF. **T' B E R E Y T S E L.** Laet ghetrocken worden DB, ende ghedeelt in drie euen deelen met de punten H, I, ende door de selue ghetrocken worden KL, ende MN, euewydich van DC, sniende EF in O en P. Daer naer de lini DE, sniende MI in Q, Ende BF sniende KL in R, Ende ten laetsten RQ.

T' B E W Y S. Anghesien het swaerheydts middelpunt des driehoucx BDC, is in BF, duer het 2^e voorstel, ende oock in HL duer het 5^e voorstel, soo is R, sijn swaerheys middelpunt, en om de selue reden is Q swaerheys middelpunt des driehoucx ABD, ende QR is dier driehoucken balck, inden welcken haer beyder, dat is des vierhoucx ABCD, swaerheys

K 2 middelp.

1. 2. 6. B. E. middelpunt is, t' selue is oock in EF duer het 7^e voorstel, daerom G is t' swaerheys middelpunt des vierhoucx $ABCD$. Maer want de twee driehoucken CDB ende ABD sijn tusschen twee euewydighe AB ende DC , so sijn sy inde reden van haer gronden, dat is ghelijck den driehouck CDB tot ABD , alsoo DC tot AB : Maer ghelijck den driehouck CDB tot ADB , also den erm GQ tot GR duer het 1^e voorstel des 1^{en} boucx, ghelijck dan DC tot AB , altoo GQ tot GR ; maer ghelijck GQ tot GR , alsoo PG tot GO (want sy tusschen de euewydeghe MN , KL sijn) ghelijck dan DC tot AB , alsoo GP tot PO , daerom oock ghelijck tweemaal DC met eenmael AB , tot tweemaal AB met eenmael DC , also tweemaal GP met eenmael GO , tot tweemaal GO met eenmael GP . Maer GE is euen an tweemaal GP met eenmael GO , ende GF is euen an tweemaal GO met eenmael GP , daerom ghelijck tweemaal DC met eenmael AB , tot tweemaal AB met eenmael DC , alsoo GE tot GF . **T' B E S L V Y T.** Het swaerheys middelpunt dan des vierhoucx met twee, &c.

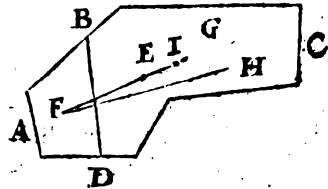
III. EYSCH.

IX. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen t' swaerheys middelpunt eens plats ende sijns deels, wiens reden an t' ander deel kennelick is: Het swaerheys middelpunt van t' ander deel te vinden.

I. VOORBEELT.

T' G H E G H E V E N. Laet $ABCD$ een rechlinich plat wesen, diens swaerheys middelpunt E , ende BDA deel des plats, wiens swaerheys middelpunt F . **T' B E G H E E R D E.** Wy moeten t' swaerheys middelpunt vinden des ander deels BDC . **T' W E R C K.** Men sal trecken FE tot in G , alsoo dat FE sulken reden hebbe tot EG , als t' stick BDC tot t' stick BDA : Ick seg dat G t' begheerde swaerheys middelpunt is des ander deels BDC . **T' B E W Y S.** Anghesien t' swaerheys middelpunt van BDA is F , ende des deels $ABCD$ is E , soo moet t' swaerheys middelpunt des ander deels BDC sijn in de rechte FE oneindelick voortghetrocken. Want soot mueghelick wæer, laet daer buyten wesen als H , ende laet ons trecken FH , het swaerheys middelpunt dan des heels sal in FH sijn, maer dat is teghen * t' ghestelde, want E is; Ten is dan niet buyten FE oneindelick voortghetrocken maer daerin. Latet nu wesen

Hypothese.

(soot

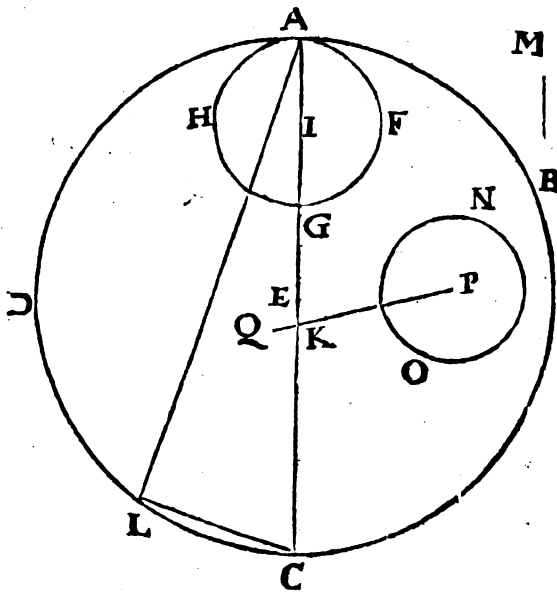
(foot mueghelick waer) tusschen de punten E G als I; Maer den langsten erm E F sal dan meerder reden hebben tot den cortsten E I, dan de swaerste swaerheyt B D C tot de lichtste B D A, twelck teghen het 1° voorstel des 1° boucx waer. Ten is dan tusschen E G niet: Sghelijcx salmen oock bethoonen dattet bouen G niet en is. Tis dan nootfaecklick G; t'welck wy bewysen moesten.

II VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een rondt wesen diens *half- *Semidiameter.*
 middellini E A, ende swaerheys middelpunt E sy, ende trondt A F G H, *ter.*
 deel des rondts A B C D, ende sijn swaerheys middelpunt I, ende *mid- *Diameter.*
 dellini A G. T'BECHERDE. Wy moeten het swaerheys middel-
 punt vinden des ander deels, dat is der maen A B C D H G F.

T'WERCK. Men sal I E voorttrecken tot in K, also dat I E sulcken reden hebbe tot E K, als de maen A B C D H G F tot het rondt A F G H, ende K sal t'be-

gheerde swaerheydts middelpunt wesen, Daer af t'bewys g'helijck sal sijn an t'voorgaende. Maer om de reden dier maen tot dat rondt te vinden, men sal treckē C L euen met A G, dier naer A L, vindende de derde everednighe welcker eerste A L, de tweede L C, ende de derde sy M, Ende A L tot M,

II. V. 6. B. E.

sal de reden sijn der maen tot het rondt A F G H. Want ouermits A L C rechthouck is (reden dat sy int half rondt staet) het ront diens middellini A L, sal euen sijn ande maen, ende A L tot M is de *ghedobbelde re- *31. v. 3. B. E. Duplicata ratio.*
 den van A L tot L C, dat is van A L tot A G, daerom &c.

Sghelijcx soudemen voortvaren dat int rondt A B C D meer ronden ghebraken; by voorbeelt het rondt N O, wiens middelpunt P. Want
 K 3   P K

PK voortghetrocken tot in Q, alsoo dat PK sulcken reden hadde tot K Q, als het restende tot het rondt N O, so soude Q t'begheerde swaerheys middelpunt sijn. Ende alsoo met allen anderen formen welcker deelen reden kennelick is. **T'BSLVYT.** Wesende dan ghegheuen de swaerheys middelpunten eens plats ende sijns deels, wicus reden an t'ander deel kennelick is: wy hebben het swaerheys middelpunt gheuonden des ander deels naer den eysch.

VII. VERTOOC.

X. VOORSTEL.

Parabola.

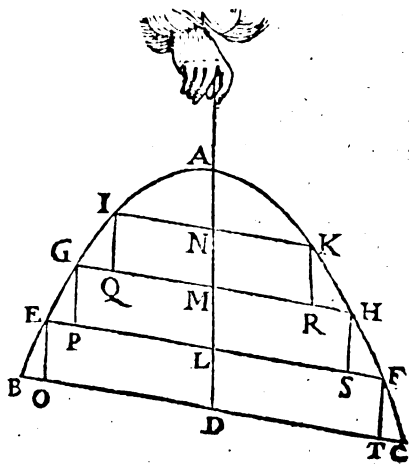
Y DER * brandtsnees swaerheys middelpunt is in haer middellini.

T'GHEGHEVEN. Laet ABCD een brandtsne sijn diens middellini AD. **T'BEGHEERDE.** Wy moeten bewysen dat t'swaerheys middelpunt inde lini AD is. **T'BEREYTSSEL.** Laet ons trekken de linien EF, GH, IK, euewydighe van BC, ende sijnende AD in L, M, N, daer naer EO, GP, IQ, KR, HS, FT, euewydighe van AD.

T'BEWYS. Ouermidts EF euewydighe is van BC, ende EO, FT, van LD, so sal EFTO euewydich vierhouck sijn, wiens EL euen is met LF, oock met OD ende DT, waer duer t'swaerheys middelpunt van EFTO, in DL is duer het 1^e voorstel, Ende om de selue reden sal t'swaerheys middelpunt des euewydich vierhoucx GHSP in LM wesen, ende van IKRQ in MN, ende veruolghens t'swaerheys middelpunt der form IKRHSFTO

EPGQ, ghemacckt vande voornoemde drie vierhoucken sal inde lini ND oft AD sijn. Maer hoe datter sulcke vierhoucken meer gheschreuen worden, hoe dattet verschil des brandtsnees ABC, ende der binnenschreuen form van die vierhoucken vergaert, minder is, wy connen dan door dat on-eindelick naerderen sulck een form binnen de brandtsne stellen, dattet verschil tusschen haer en de brandtsne, mindet sy dan eenich ghegheuen plat hoe cleen het sy, waer uyt volght,

dat stellende AD als swaerheys middellini, so sal t'staltwicht des deels ADC, min verschillen van t'staltwicht des deel ADB, dan eenich plat datmer

datmen soude connen gheuen, hoe cleen het sy, waer uytick aldus strije:

- A. Neuen alle verschillende statswaerheden, can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Neuen dese statswaerheden ADC ende ADB, en can gheen swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Dese statswaerheden dan ADC ende ADB en verschillen niet.

Daerom AD is swaerheys middellini, ende veruolghens het swaerheys middelpunt des branders ABC is in haer. T'BSLVYT. Yder brandtsnees swaerheys middelpunt dan, is in haer middellini, 'welck wy bewysen moesten.

VIII. VERTOCH.

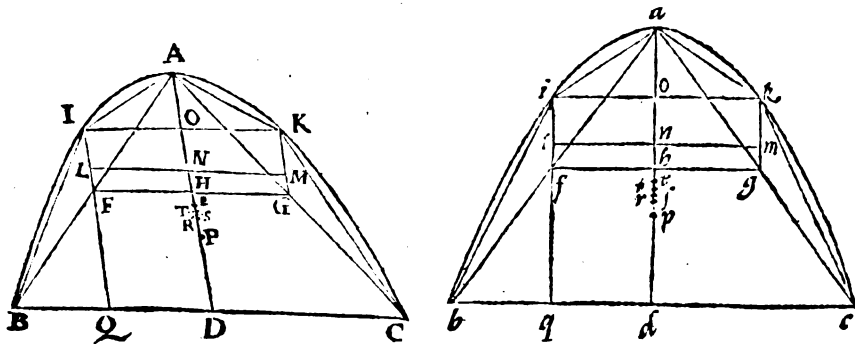
XI. VOORSTEL.

ALLER brantsneens middellinien worden van het swaerheys middelpunt * eueredelick ghedeelt.

Proportiona-
liter.

T'GHEGHEVEN. Laet ABCD ende *abcd* twee onghelijcke brantsneen sijn, diens middellinien AD, ende *ad*, ende swaerheys middelpunten E, ende *e*. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck AE tot ED, alsoo *ae* tot *ed*.

T'BEREYSEL. Laet ons trecken de linien AB, AC, die deellende in haer middelen F, G, ende trecken FG sniende AD in H, daer naer FI ende GK euewydighe van AD, ende daer naer IA, IB, KA, KC, ende laet ons stellen L in IF, alsoo dat IL dobbel sy an LF, (ghelijcx M, alsoo dat KM dobbel sy an MG, ende laet ons trecken LM, sniende AD in N, ende IK, sniende AD in O, ende laet ons stellen P, alsoo dat AP dobbel sy an PD, ende laet ons IF voorttrecken tot

Qinden grondt BC. Nu anghesien AP dobbel is an PD, so is P t' swaerheys middelpunt des drihoucx ABC, ende omme de selue reden L, M, swaerheys

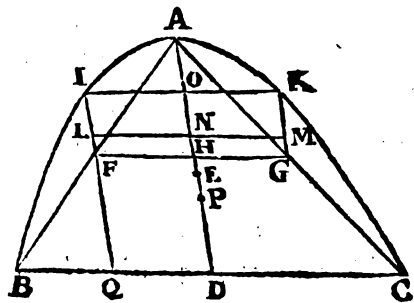
swaerheys middelpunten der twee driehoucken $AB I$, ende $AC K$, en veruolghens, want sy euen sijn, soo is N haer beyde swaerheys middelpunt. NP dan is balck, de selue ghedeelt in R , alsoo dat den erm NR sy tot RP , als den driehouck ABC tot de twee driehoucken $AB I$, $AC K$, dat is, als 4 tot 1 (want alle brantsne is tot den driehouck als ABC ghelijck 4 tot 3, duer het 24 voorstel der viercanting des brantsnees van Archim. daerom, &c.) Laet ons nu derghelijcke linien ende punten oock beschrijuen inde brantsne abc . **T B E W Y S.** Ghelijck AD tot AO , also het viercant van DB tottet viercant van $O I$; Maer DQ is euen an $O I$, ende DQ is den helft van DB (want F is t'middel van $A B$, ende FQ is euewydich van AD) daerom het viercant van DB , is viervoudich an t'viercant van DQ , ofte van $O I$, ende veruolghens AD is viervoudich tot AO , daerom AO is $\frac{1}{4}$ van AD , ende OH oock $\frac{1}{4}$ (want AH is den helft van AD , ouermits FG ghetrocken is uyt de middelen van AB , AC) daerom doet NH $\frac{1}{2}$ van AD , daer toe ghedaen HD $\frac{1}{2}$, comt voor ND $\frac{7}{2}$, daer af ghetrocken PD $\frac{1}{3}$, rest voor PN $\frac{1}{4}$: Maer NR is viervoudich tot RP , daerom RP doet $\frac{1}{3}$, daer toe PD $\frac{2}{3}$, doet voor RD $\frac{3}{3}$, daerom RA de reste der lini, doet $\frac{3}{6}$, Ghelijck dan 37 tot 23, also AR tot RD , ende met de selue reden is bethoont dat ar tot rd , oock is als 37 tot 23. Dese twee rechtsideghe formen dan ghelijckelick beschreuen in verscheyden brandtsneen, hebben het swaerheys middelpunt in haer middellinien, also dat de deelen onder malcanderen * euerednich sijn. Ende so wy inde brandtsnekens BI , IA , AK , KC , driehoucken beschreuen, soo ghedaen is inde brandtsneen $AB I$, $AC K$, vindende daer naer t'swaerheys middelpunt des heels binnescreuen rechtlinich plats, t'welck ick neem dat hier S soude wesen, ende daer s , wy souden inder seluer voughen als vooren bethoopen, dat ghelijck AS tot SR , also a tot $s r$. Maer wy connen duer sulck oneindelick inschriuen der rechtlinighe formen oneindelick naerderen nae E , ende e , ende ghelijckideghe platten sullen al tijt der middelliniens AD twee sticken euerednich ghedeelt hebben duer haer swaerheys middelpunt, ende veruolghens de heele brandtsneen ABC , abc , sullen die deelen euerednich hebben. Want laet (soot mueghelick waer) T t'swaerheys middelpunt sijn des brandtsnees ABC , ende e van abc , ende laet ons teekenen t , dat ghelijck ET tot TS , alsoo es tot ts . Nu als men duer t'inschriuen veelsideghe formen in abc , sal ghecommen sijn tot t , men sal met ghelijcke veelsideghe formen in ABC , ghecommen sijn tot T , daerom T sal t'swaerheys middelpunt sijn der binneschreuen form, ende oock des heelen brandtsneens ABC , t'welck ongeschickt is. **T B E S L V Y T.** Aller brandtsneens middellinien dan, worden van het swaerheys middelpunt eueredelick ghedeelt, t'welck wy bewyfen moesten.

20. v. I. B.
Appol.

Proportionalis.

W E S E N D E ghegheuen een * brantsne: Huer *Parabola.* swaerheys middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet ABC een brandtsne sijn, diens middellini AD. T'BEGHEERDE. Wy moeten haer swaerheys middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal de middellini AD, deelen in E, alsoo dat AE tot ED de reden hebbe van 3 tot 2: Ick seg dat E t'begheerde swaerheys middelpunt is. T'BEREYTSSEL. Laet ghetrocken worden de rechte linien AB, ende AC, ende de selue ghedeelt in haer middelen F, G, ende ghetrocken worden FG sniende AD in H, daer naer FI ende GK euewydighe van AD, ende laet ghestelt worden t'punt L in IF, inder voughen dat IL sy tot LF, als AE tot ED: Laet oock ghestelt worden t'punt M in KG, alsoo dat MG euen sy an LF, ende laet ghetrocken worden LM sniende AD in N, ende IK sniende AD in O, ende laet IF voortghetrokken worden tot Q, inden grondt BC, ende laet ghestelt worden t'punt P, alsoo dat AP dobbel sy an PD, ende P sal swaerheys middelpunt sijn des driehoucx ABC, ende want L, M, als swaerheys middelpunten ghestelt sijn der brantsnekens ABI, ende ACK, soo sal N swaerheys middelpunt sijn dier twee brantsnekens, daerom ghedeelt den balck PN, alsoo dat d'een erm sulcken reden hebbe tot d'ander, als den driehouck ABC tot die twee brantsnekens, wy sullen t'begheerde hebben; maer de heele brantsne heeft sulcken reden tot den driehouck ABC als 4 tot 3 (duer het 24 voorstel vande viercanting der brantsne van Archimed.) daerom den driehouck ABC heeft sulcken reden tot de twee brantsnekens, als 3 tot 2; Ghedeelt dan PN alsoo dat het opperste stick, drievoudich sy tot het onderste, wy sullen t'swaerheys middelpunt des heels hebben. Ist dan dat wy bethoonen t'selue, te vallen in E (welcke E duer t'werck soo staet dat AE is tot ED inde reden van 3 tot 2) so is E het ware swaerheys middelpunt.

T'BEWYS. AO en OH soo wy verclaert hebben int 11^e voorstel, sijn elck $\frac{1}{4}$ van AD, Maer ghelijck 3 tot 2, alsoo AE tot ED, ende IL tot LF, ende ON tot NH, daerom ghedeelt OH $\frac{1}{4}$, in sulcken reden als 3

als 3 tot 2, so sal t'stick N H doen $\frac{1}{10}$ van A D, daer toeghedaen $\frac{2}{3}$ voor H D, doet voor N D $\frac{2}{3}$, daer af ghetrocken P D $\frac{1}{3}$ rest voor N P $\frac{4}{3}$, de selue is duer t'bereytsel ghedeelt in E, alsoodat N E is tot E P, als 3 tot 1, daerom E P doet $\frac{1}{3}$, daer toe ghedaen P D $\frac{1}{3}$, comt voor E D $\frac{2}{3}$ van A D: Maer wefende E D $\frac{2}{3}$, so sal E A doen $\frac{1}{3}$, daerom A E heeft sulcken reden tot E D, als 3 tot 2, ende veruolghens E is t'waerheys middelpunt des brantsnees A B C, t'welck wy bewyfen moesten.

T'BE S L V Y T. Wefende dan ghegheuen een brantsne: Wy hebben huer swaerheys middelpunt gheuonden naer den eysch.

M E R C K T.

HET schijnt dat Archimedes ter kennis deses voorstels ghecommen is, duer een deser twee manieren: D'eerste dat hy lichamelicke brantsneen makende, tot het formen sunder brandspieghels, ofte om andersins hem daer in te oefnen, beuandt duer de daet, dit deel tot dat te wesen, als 3 tot 2, souckende daer naer de sekerheyt van dien in deser voughen: Anghesien B A I ende B A C beyde brandsneen sijn, soo worden haer middellinien I F ende A D* euerdelick ghe-
Proportionalis. deelt van haer swaerheys middelpunten (soo int 11^e voorstel bewesen is) daerom moet I L tot L F sijn, als A E tot E D, maer O N is euen an I L, ende N H an L F, daerom moet O N sulcken reden hebben tot N H, als A E tot E D. Maer als N swaerheys middelpunt waer der twee brantsneken, ende P des driehouckx A B C, so moet (ouermits desen driehouckx drievoudich is tot die twee brantsneken) den erm N E drievoudich sijn anden erm E P, waer uyt sulcken voorstel rijst: Te vinden twee punten als N, E, alsoo dat de lini O N sulcken reden hebbe tot N H, als A E tot E D. Stellende daer naer A E te doen $\frac{1}{3}$ van A D; ende E D de $\frac{2}{3}$ ende versouckende alsoo watter uyt volghen soude, heeft beuonden naer de maniere als bouen, sulcx waerachtelick te ouercommen mette begheerde. Ofte soo hy dit aldus niet ghesocht en heeft al tastende, duer de voornoemde reden van 3 tot 2, maer duer lauter cracht der const, soo schijnet dat hy hem t'voornoemde in ghetalen voorghestelt heeft in deser voughen: Het sijn twee ghetalen O H $\frac{1}{4}$ ende H P $\frac{1}{6}$; deelt elck alsoo, dat het minste van O H, met het meeste van H P, drievoudich sy an t'minste van H P, ende dat t'meeeste van O H sulcken reden hebbe tot sijn minste, als t'meeeste van H P + $\frac{1}{2}$ tot t'minste van H P + $\frac{1}{3}$.

V. EYSCH.

XIII. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een ghecorte brantsne: Huer swaerheys middelpunt te vinden.

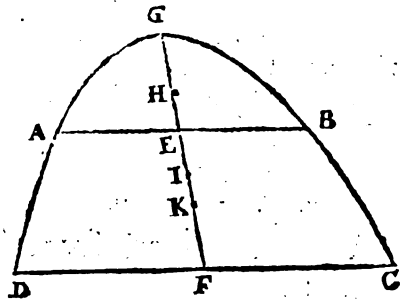
T'G H E G H E V E N. Laet A B C D een ghecorte brantsne sijn (welverstaende dat A B euewydighē sy met D C) wiens middellini E F.

T'BE G H E E R D E. Wy moeten haer swaerheys middelpunt vinden.

T'W E R C K

TWERCK. Men sal de ghecorte brantsne volmaken, daer an stellende t'ghebrekende ABG , daer naer salmen teekenen H , alsoo dat GH sy tot HE , als 3 tot 2: Inghelijcx I , alsoo dat GI sy tot IF , als 3 tot 2, daer naer K , alsoo dat IH sulcken reden hebbe tot IK , ghelijck de ghecorte brandtsne $ABCD$,

tot de brantsne ABG ; Ick seg dat K t'begheerde swaerheys middelpunt is. **TBEWYS.** I is swaerheys middelpunt des heels, ende H des deels, ende ghelijck t'ander deel tot dit, alsoo HI tot IK , daerom K , duer het 9° voorstel, is t'begheerde swaerheys middelpunt, t'welck wy bewyfen moesten. **TBESLVYT.** Wesfende dan ghegheuen een ghecorte brantsne, wy hebben haer swaerheys middelpunt gheuonden naer den cysch.

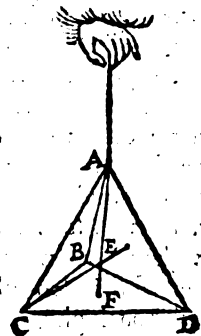
**N V V A N D E V I N D I N G D E R
S W A E R H E Y T S M I D D E L P V N T E N
V A N D E L I C H A M E N .**

IX. VERTOOC.

XIII. VOORSTEL.

YDER lichaems formens middelpunt, is oock sijn swaerheys middelpunt.

TGHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een viergrondich wesen, diens formens middelpunt E sy, ende den as van A duer E , tot in F , middelpunt des driehoucx BCD , sy AF . **TBEGHEERDE.** Wy moeten bewyfen dat E oock is sijn swaerheys middelpunt. **TBEWYS.** Laet ons t'lichaem ophanghen byde lini AF , maer het viergrondich bestaet uyt vier cuenende ghelijcke naelden een selfder ghestalt, wiens ghemeene sopp E , daerom AF is des lichaems swaerheys middellini, ende om de selue reden sal de lini CE oock des swaerheys middellini sijn: E dan is oock het swaerheys

Tetraedron.

L 2

middelpunt

middelpunt. Sghelijcx sal oock r'bewys sijn van allen lichamen hebbende middelpunten der form, soo wel vermeerde ende ghecorte ghesichte lichamen, als ghesichte, want soomense ophangt byde middellinien deur eenighen lichamelicken houck, ofte duer het middelpunt haerder gronden ende des formens middelpunt, soo hebben at de naelden (wiens ghemeene s'op het formens middelpunt, ende gronden de platten des lichaems sijn) tot allen sijden ghelijcke ghestalt, daerom oock duer ghemeene wetenschap, ende duer de 1^e begheerte des 1^{en} boucx, alles hangt an die lini euewichtich, ende veruolghens de sne sulcker twee swaerheys middellinien malcander sniende in des formens middelpunt, is oock het swaerheys middelpunt. **T B E S L V Y T.** Yder lichaems formens middelpunt dan, is oock sijn swaerheys middelpunt.

X. VERTOOGH.

XV. VOORSTEL.

Y D E R pilaers swaerheys middelpunt is int middel vanden as.

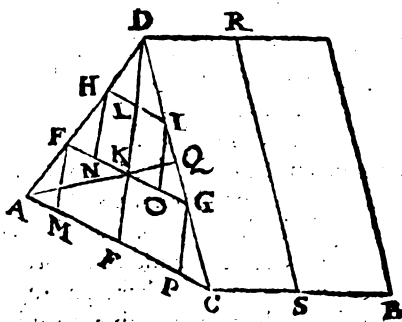
1^e VOORBEELT.

T G H E G H E. Laet *AB* een driehouckich pilaer sijn diens grondt *ACD*. **T B E G H E E R D E.** Wy moeten bewysen dat sijn swaerheys middelpunt int middel vanden as is. **T B E R E Y T S E L.** Laet ons trecken van *D* tot *E* int middel van *AC* de lini *DE*: Daer naer *FG* ende *HI* euewydighe van *AC*, sniende *DE* inde punten *K*, *L*, daer naer de linien *FM*, *HN*, *IO*, *GP*, euewydighe met *DE*, daer naer van *A* tot *Q* int middel der s'ijde *DC*, de lini *AQ*: Laet sghelijcx oock beschreuen worden het deefsel, ende laet ons den pilaer doorsnien met een *plat *RS* euewidich met den grondt *ADC*, ende *S* sy int middel van *CB*.

Plano.

Homologam.

T B E W Y S. T'plat ghetrocken duer *DE*, ende duer haer *lijckstandighe int deefsel, deelt den binneschreuen pilaer uyt die twee vierhouckighe pilaren vergaert, in twee euen ende ghelijcke deelen, ende van ghelijcke ghestalt; het doorsnijt dan dier binneschreuen pilaers swaerheyts middelpunt. Maer hoe datter sulcke vierhouckighe pilaren meer beschreuen sijn inden ghegheuen driehouckighen, hoe dat dese min verschilt van die; wy connen dan duer dat oneindelick naerderen

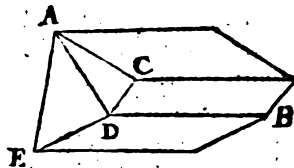
naerden sulck een form binnen den ghegheuen pilaer beschrijuen, dat haer verschil vande binnescreuen minder sal wesen dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy, waer uyt volgt dat het staltwicht des deels D E C B ouer d'een sijde des plats, min verschillen sal van t'staltwicht des deels ouer d'ander sijde des plats, dan eenich lichaem datmen soude onnen gheuen hoe cleen het sy, waer uyt ick aldus strie:

- A. Neuen alle verschillende staltswaerheden can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Neuen dese staltswaerheden en can gheen swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;
- O. Dese staltswaerheden dan en verschillen niet.

Daerom t'plat duer D E ende haer * lickstandighe int decksel, lijt duer *Homologam.* t'swaerheys middelpunt des ghegheuen pilaers, ofte het swaerheys middelpunt is in dat plat. Ende om de selue reden ist oock int plat duer A Q, ende haer lijkstandighe int decksel. Maer deser twee platten ghemeene sne is de rechte lini tusschen de swaerheys middelpunten des grondts ende decksels, welcke lini den as is des ghegeuen pilaers, t'swaerheys middelpunt dan is inden as, het is oock int plat duer R S, want t'selue deelt den pilaer in twee euen, ghelijcke, ende lijkstandighe deelen; Maer dat plat doorsnijt den as in sijn middel, het swaerheys middelpunt dan is in des as middel.

11^e VOORBEELT.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een vierhouckich pilaer wesen, diens grondt ACDE. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat sijn swaerheys middelpunt int middel vanden as is. T'BERYTSSEL. Laet ons trecken een plat duer A D, ende haer lijkstandighe int decksel, deelde also den ghegheuen pilaer in twee driehouckighe pilaren, welcker yder het swaerheys middelpunt int middel vanden as heeft duer her 1^e voorbeelt, daerom ghetrocken den balck tusschen die twee punten, ende den seluen ghedeelt in sijn ermen, het onderscheydt der ermen sal het swaerheys middelpunt sijn des ghegheuen pilaers, welck punt valt in t'swaerheys middelpunt des plats euewydich vanden grondt den pilaer in twee euen stucken deelde, ende t'selue int middel der lini tusschen de swaerheys middelpunten des gronts ende decksels, dat is int middel vanden as; T'selue salmen oock alsoo be-
thoonen in yder pilaer. T'BESELYT. Yder pilaers swaerheys middelpunt dan, is int middel vanden as, t'welck wy bewysen moesten.

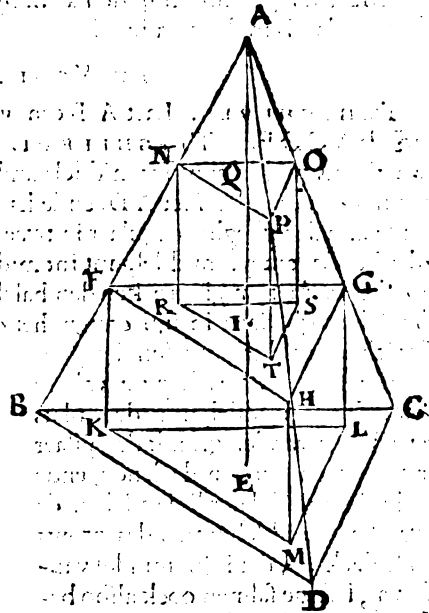

Pyramidis.

YDER naeldens swaerheys middelpunt is inden as:

T'GHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een naelde sijn, diens grondt den driehouck BCD , wiens swaerheys middelpunt E , ende den as AE .

T'BBEGHEERDE. Wy moeten bewyzen dat des naeldens swaerheys middelpunt inden as AE is. T'BEREYTSAL. Laet ons de naelde sijnen met een plat FGH euwydich met BCD , ende sijnende den as AE in I : Laet oock ghetrocken worden FK, GL, HM , euwydich vanden as AE , alsoo dat de punten K, L, M , int plat sijn des driehouck BCD , inder voughen dat $FGHKL$ een pilaar is, wiens grondt IKL euen ende ghelijck is an het decksel FGH , ende ghelijck anden grondt BCD ; Daer naer ghelijck de naelde doorsneen was met FGH , laetse noch eenmal alsoo doorsneen sijn met het plat NOP , sijnende den as in Q , ende daer uyt oock alsoo ghemaect den pilaar $NOPRST$, te weten NR, OS, PT , euwydich vanden as AE , ende de punten R, S, T , int plat FGH . T'BEWYS. Anghezien de driehoucken NOP, RST, FGH, KLM , alle ghelijck sijn anden driehouck BCD , ende dat haer punten Q, I, E , in haer sulcken stant hebben als E indē driehouck BCD , ende dat E des driehouck BCD swaerheys middelpunt is, soo sijn oock die Q, I, E , haer driehouckens swaerheys middelpuntē, waer duer IE as is des pilaers $FGHKL$, in wiēs middel huer swaerheys middelpūt is duer het 14^e voorstel. Sghelijcx is QI oock as des pilaers $NOPRST$, in wiens middel huer swaerheys middelpūt is, en vervolgens het swaerheys middelpunt des lichaems uyt die twee pilaren vergaert is in QE , daerō oock in AE ; Maer hoe datter inde naelde sulcke pilaren meer beschreuen worden, hoe datter verschil der naelde ende der

binne-

binneschreuen form van sulcke pilaren vergaert, minder is, blijuende nochtan het swaerheys middelpunt der binneschreuen form altijt inden as A E; Wy connen dan duer dat oneindelick naerderen sulcken form binnen de naelde stellen, dattet verschil tusschen haer ende de naelde, minder sal wesen dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy, waer uyt volghet dat stellende A E voor swaerheys middellini, der naelde, soo sal het staltwicht van d'een sijde tot d'ander, min verschillen dan eenighe swaerheyt diemen soude connen gheuen, waer uyt ick aldus stie:

- A. Neuen alle verschillende staltswaerheden can een swaerheyt gheslelt worden minder dan haer verschil;
- O. Neuen dese staltswaerheden en can gheen swaerheyt gheslelt worden minder dan haer verschil;
- ©. Dese staltswaerheden dan en verschillen niet.

Sghelijcx sal oock t'bewys sijn val naelden wiens gronden sijn Vierhoucken, Veelhoucken, Ronden &c. **T'BESELVYT.** Yder naeldens swaerheys middelpunt dan is inden as.

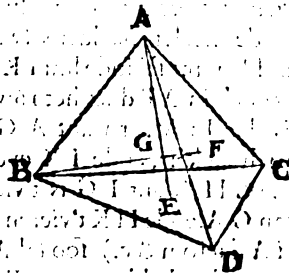
VI. EYSCH.

XVII. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een naelde: Huer swaerheys middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een naelde wesen, diens grondt sy den driehouck B C D. **T'BEGHEERDE.** Wy moeten haer swaerheys middelpunt vinden. **T'WERCK.** Men sal de swaerheys middelpunten vinden van eenighe twee driehoucken, als E van B C D, ende F van A D C, treckende de linien A E, B F; welcker sne G, ick segte wesen het begheerde swaerheys middelpunt.

T'BEWYS. Des naeldens A B C D swaerheys middelpunt is in A E, ende oock in B F, duer het 16 voorstel, het is dan nootsaeklick G. **T'BESELVYT.** Wefende dan ghegheuen een naelde: Wy hebben huer swaerheys middelpunt gheuonden naer den eysch.

XIII. VERTOOGH.

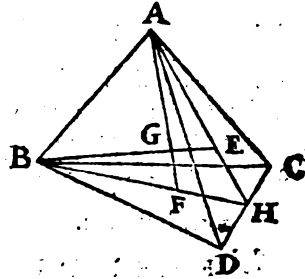
XVIII. VOORSTEL.

H E T swaerheys middelpunt van yder naelde deelt den as alsoo, dat het stick naer den houck drievoudich is an t'ander.

T'GHEGHEVEN. Laet $A B C D$ een driehouckighe naelde wesen, diens sop A , ende grondt $B C D$, ende den as van B tot int swaerheys middelpunt E des driehouck $A D C$, sy $B E$, ende van A tot int swaerheys middelpunt F des driehouck $B C D$ sy $A F$, sniende $B E$ in G , voor t' swaerheys middelpunt der ghegheuen naelde. T'BE GHEERDE. Wy moeten bewysen dat $B G$ drievoudich is an $G E$. T'BEREYTSSEL. Laet ons trecken van H middel van $C D$, de linien $H A$, $H B$.

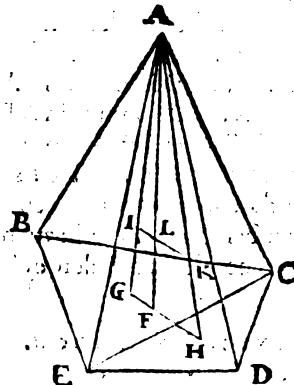
T'BEWYS. Ouermits $H A$ ghetrocken is uyt het middel van $D C$ tot inden houck A , ende dat E t' swaerheys middelpunt is des driehouck $A C D$, soo sal $A E$ dobbel sijn an $E H$ duer het 4^e voorstel, ende om de selue reden sal $B F$ dobbel wesen an $F H$. Dit soo sijnde, ghetrocken de reden $E A$ 2, tot $A H$ 3, vande reden $B F$ 2, tot $F H$ 1

Door t' verkeerde des 12 cap. 1. lib. Almag. Prol. (dat is Reden $\frac{3}{2}$ van Reden $\frac{2}{1}$) * daer rest de reden van $B G$ tot $G E$: Maer treckende Reden $\frac{2}{3}$ van Reden $\frac{2}{1}$ daer blijft Reden $\frac{3}{1}$. $B G$ dan is tot $G E$, als 3 tot 1.

MAER soo des ghegheuen naeldens grondt een vierhouck waer, t'voorstel sal in die oock also bewesen worden: Laet by voorbeeld $A B C D E$ een naelde wesen, wiens grondt een vierhouck $B C D E$, ende as $A F$ sy. Nu dese vierhouckighe naelde ghedect in twee driehouckighe, wiens gronden $E C B$, ende $E C D$, diens assen $A G$, ende $A H$, wiens swaerheys middelpunten I , K , des heelen naeldens swaerheys middelpunt sal inde lini $I K$ wesen, tis oock in $A F$ duer het 16^e voorstel; tis dan L : Maer want $A G H$ een driehouck is, ende $I K$ eweydich van $G H$ (want $I G$ is t'vierendeel van $G A$, ende $H K$ t'vierendeel van $H A$ daerom &c.) soo sal $A L$ sulcken reden hebben tot $L F$, als $A I$, tot $I G$, dat is drievoudich. Sghelijcx sal oock t'bewys sijn in alle naelde met veelidighen grondt.

s. v. 6. B. E.

MAER de naelde een keghel sijnde, te weten dat den grondt waer een rondt ofte lanckrondt, t' selfde sal daerin oock alsoo bewesen worden

— H O T

worden, want het is duer t'voorgaende kennelick, dat alle veelhouckighe naelde in haer beschreuen, t'swaerheys middelpunt alsoo sal hebben, dattet opperste deel drievoudich is teghen het onderste, Maer hoe de naelde daer in beschreuen van meer houcken is, hoe die binneschreuen naeldens grootheyt vande ronde naelde min verschilt, daerom oock connen wy om het oneindelick naerderen, een binneschreuen setten, min verschillende vande veruatende, dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy; Daerom oock de langde der plaets van diens swaerheys middelpunt tot deses, corter soude moeten wesen dan eenighe langde die nutghelick is ghegheuen te worden, waer yut ick aldus strie:

- A. Neuen alle twee punten in verscheyden plaetsen staende, connen twee punten ghestelt worden die malcander naerder sijn;
- O. Neuen dese twee punten en connen gheen twee punten ghestelt worden die malcander naerder sijn;
- O. Dese twee punten dan en staen in gheen verscheyden plaetsen.

T B E S L V Y T. Het swaerheys middelpunt dan van yder naelde, deelt den as alsoo, dat het stuck naer den houck drievoudich is an t'ander.

VII EYSCH.

XIX VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen t'swaerheys middelpunt eens lichaems ende sijns deels, wiens reden an t'ander deel kennelick is: Het swaerheys middelpunt des ander deels te vinden.

T G H E G H E V E N. Laet A B C D een lichaem sijn, diens swaerheys middelpunt E, ende B D A deel des lichaems, wiens swaerheys middelpunt F. T B E G H E E R D E. Wy moeten t'swaerheys middelpunt vinden des ander deels B C D. T W E R C K. Men sal trecken F E tot in G, alsoo dat F E sulcken reden hebbe tot E G, als stick B D C totter stick B D A; Ick seg dat G t'begheerde swaerheys middelpunt is, des ander sticx B D C; waer af t'bewys ghelijck sal sijn an t'bewys des 9° voorstels. Wy souden oock moghen voorbeeld setten van een heele cloot, wiens ander deel oock een cloot sy, maer sulcx is

kennelick is, wy hebben t' swaerhejts middelpunt des ander deels gheuonden, naer den eyfch.

XIII EYSCH.

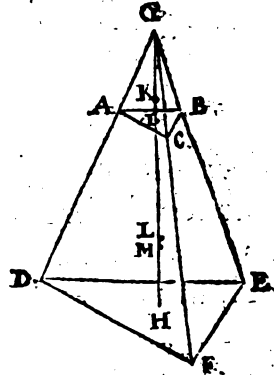
XX VOORSTEL.

*Pyramis
truncata.*

W E S E N D E ghegheuen een* ghecorte naelde:
Huer swaerhejts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet $A B C D E F$ een ghecorte naelde sijn, diens deckfel $A B C$, ende grondt $D E F$. T'BEGHEERDE. Wy moeten huer swaerhejts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal de ghecorte naelde volmaken, daer an stellende het ghebrekende $A B C G$, vindende H swaerhejts middelpunt des driehouck $D E F$, treckende den as $G H$, wiens punt inden driehouck $A B C$, sy I , daernaect salmen teekenen K , alsoo dat $G K$ drievoudich sy an $K I$: Inghelijcx L , alsoo dat $G L$ drievoudich sy an $L H$, teekene M , alsoo dat $K L$ sulcken reden hebbe tot $L M$, ghelijck de ghecorte naelde $A B C D E F$, tot de naelde $A B C G$, Ick seg dat M t'begheerde swaerhejts middelpunt is.

T'BEWYS. L is swaerhejts middelpunt des heels, ende K des deels, ende ghelijck t'onderste deel tottet bouente, also $K L$ tot $L M$, Daerom M , door het 1° voorstel des 1° boucx is t'begheerde swaerhejts middelpunt, t'welck wy bewyfen moesten. Sghelijcx sal oock den voortganck sijn in allen anderen ghecorte naelden.

T'BESELYT. Wefende dan ghegheuen een ghecortenaelde: Wy hebben huer swaerhejts middelpunt gheuonden, naer den eyfch.

IX. EYSCH.

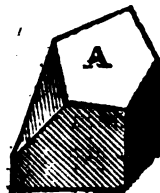
XXI. VOORSTEL.

W E S E N D E ghegheuen een platgrondich lichaem soodanigher form alst valt: Sijn swaerhejts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A een ongheschiekt platgrondich lichaem sijn, dat is omvanghen in platten so veel alst sy. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerhejts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal t'lichaem

t'lichaem deelen inde* naelden die der ten weynichsten ende bequamelicx *Pyramide* uyt vallen wälen. Ten quaetsten commende men can als duer ghemeene reghel, alle platgrondich lichaem in soo veel naelden deelen alst platten heeft, stellende eenich punt int lichaem voor haer ghemeene sop. Dit soo sijnde, men sal yder naeldens swaerheys middelpunt vinden duer het 17^e voorstel. Daer naer om te vinden

t'ghemeene swaerheydts middelpunt van twee naelden, men sal tusschen haer swaerheys middelpunten een balck trecken, die deelende in sulcken reden als haer twee naelden tot malcanderen sijn, weluerstaende t'cortste deel naer de swaerste naelde. Ende inder seluer voughen salmen daertoe vergaderen de derde naelde, ende alle d'ander, ende t'punt den balck alsoo ten laetsten deelende, sal t'begheerde swaerheys middelpunt sijn, waer af t'bowys openbaer is.

TBESLVYT. Wefende dan ghegheuen een platgrondich lichaem soodanigher form alst valt, Wy hebben sijn swaerheys middelpunt gheuonden, naer den heysch.

XIII. VERTOOGH.

XXII. VOORSTEL.

YDER branders swaerheys middelpunt is inden as.

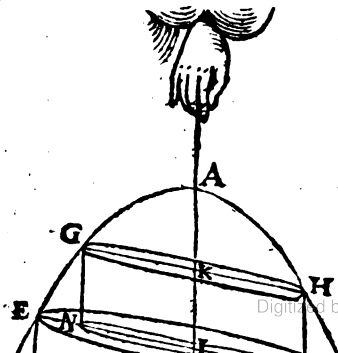
*Conoidale
rectangulü.*

Het swaerheys middelpunt des rechten branders inden as te wesen is duer ghemeene wetenschap openbaer, wy sullen dan alleenlick t'voorbeelt stellen des gheens diens as opden grondt cromhouckich is.

TGHEGHEVEN. Laet A B C een brander wesen diens grondt BC sy, ende den as A D daerop cromhouckich.

TBEGHEERDE. Wy mocté bewysen dattet swaerheys middelpunt in A D is.

TBEREYTSSEL. Laet ons den brander snien met twee platten EF, GH eue-

Ellipfes.

ende LM, NO, GH, sullen*lancreden wesen ghelijck an rlanckront BC; ende laet EM met GO pilaren sijn uyt de selue beschreuen.

Semidiаметer.

TBEWYS. Want LD*halfmiddellini des lancredts LM euen is an DM, oock an NI, ende IO, soo sal ID as sijn des pilaers EM, inde welke diens pilaers swaerheys middelpunt is: Ende om de selue reden sal rswaerheys middelpunt des pilaers GO oock wesen in KI, ende veruolghens rswaerheys middelpunt des lichaems uyt die twee pilaren vergaert is in KD, daerom oock in AD. Maer hoe datter sulcke pilaren indé brander meer beschreuen worden, hoe dattet verschil des branders ende der binneschreuen form van sulcke pilaren vergaert, minder is. Wy connen dan duer dat oneindelick naederen sulcken form binnen den brander stellen, dat huer verschil minder sal wesen, dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy; Waer uyt volght dat stellende AD voor swaerheys middellini des branders, soo sal r'staltwicht van d'een sijde tot d'ander, min verschillen dan eenighe swaerheyt diemen soude connen gheuen, waer uyt ick aldus stie ::

A. Neuen alle verschillende staltswaerheden, can een swaerheyt gheslelt worden minder dan haer verschil;

O. Neuen dese staltswaerheden van d'eene en dander sijde des branders, en can gheen swaerheyt gheslelt worden minder dan haer verschil;

O. Dese staltswaerheden dan van d'eene ende dander sijde des branders en verschillen niet.

Daerom AD is haer swaerheys middellini. TBESLVT. Yders branders swaerheys middelpunt dan, is inden as; r welck wy bewyfen moesten.

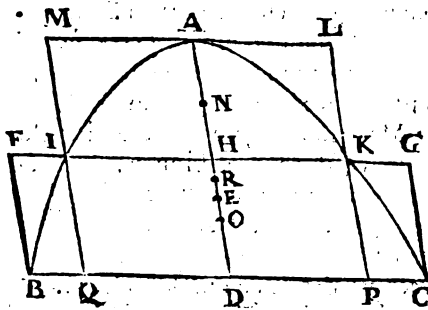
X. EYSCHE.

XXIII. VOORSTEL.

WESENDE ghegheuen een brander: Huer swaerheys middelpunt te vinden.

TGHEGHEVEN. Laet ABC een brander wesen diens sop A, ende as AD sy. TBEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheys middelpunt vinden. TWERCK. Men sal den as AD in E deelen, alsoo dat AE dobbel sy an ED, ende E sal r'begheerde swaerheys middelpunt sijn; r welck bewefen is duer Frederick Commandin int 29 voorstel, waer af den sin verclaert naer onse manier foodanich is. TBEWYS. Laet den brander doorsneen worden met een plat FG, euewydich vanden grondt BC, ende duer r'middel des as H, ende sniende de uystersten des branders in I, K, ende laet BCGF ende IKLM twee pilaren sijn, beschreuen omme den brander, wiens middelpunten N, O, ende IK PQ een pilaer binnen den brander, wiens swaerheys middelpunt oock O sijn sal. Nu want ghelijck AD tot AH, r welck is als 2 tot 1, alsoo r'rontd

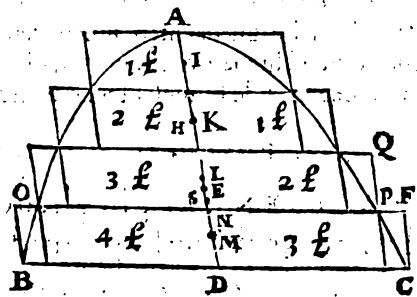
r'rondt B C tottet r'rondt I K, soo sal den pilaer B G sulcken reden hebben tot den pilaer I L, als 2 tot 1, daerom laet B G weghen 2 lb, ende I L 1 lb: Maer huer swaerheydts middelpunten sijn N, O, de lini dan N O sal balck sijn de selue ghe-deelt in huer ermen, dat is in R, alsoo dat NR dobbel sijn R O, soo sal R swaerheydts middelpunt sijn der twee ommeschreuen pilaren, ende O ist vande binneschreuen, ende R sal soo verre van E vallen, als O van E, te weten elck $\frac{1}{2}$ -van A D: Ende sulcx sal in alle anderen der ghelijcke voorbeelden-ooch alsoogheschien. Maer op dattet clarder sy, Wy sullender noch een besonder voorbeelt af beschrijuen aldus:

20 v 1 B vā
Apollonius.
13. v. 12. B. E

Laet ons den brander A B C noch eenmael snien d'uer de middelen van A H, ende H D; daer uytteekenende vier omschreuen, ende drie binneschreuen pilaren, als hier onder, alwaer A D des branders as is, ende der pilaren middelpunten sijn I, K, L, M, ende A E sy noch dobbel an E D als vooren. Nu want ghelijck A D tot A N. (t'welck is als 4 tot 3) alsoo het r'rondt B C tottet r'rondt O P, soo sal den pilaer B F sulcken reden hebben tot den pilaer O Q, als 4 tot 3, ende om de selue oirsaeck sal B F sulcken reden hebben tot de derde diens middelpunt K, als 4 tot 2, ende tot den omschreuen pilaer wiens middelpunt I, als 4 tot 1: Daerom laet d'onderste der omschreuen pilaren weghen 4 lb, d'ander 3 lb, de volghende 2 lb, de hoochste 1 lb: Laet oock om

20. v. 1. B. vā
Apollonius.

dat SE oock sal doen $\frac{1}{4}$ van AD . Dees twee punten dan L ende S vallen wederom euen verre van E .

Maer soomen om den brander schreue sulcke acht pilaren, ende seuen daer binnen, men sal sulcke punten noch euewydich vinden van E , te weten elck $\frac{1}{8}$ van AD .

Maer soomen om den brander schreue soodanighe sestiën pilaren, ende vijftiën daer binnen, men sal sulcke punten noch euewydich vinden van E , te weten elck $\frac{1}{6}$ van AD : Inder voughen dat het verschil der volghende inschrijving, alijt den helft is der voorgaende, daer af wy naer t'nootsaecklick veruolg in allen souden trachten, ten waer wy dat lieten om de cortheyt.

Dit soo synde E is t'swaerheys middelpunt des ghegheuen branders; want later (sootmueghelick waer) daer buyten sijn tuschen E L ofte E S , men sal dan duer de oneindelicke omschrijving en binneschrijving veler pilaren, daer toe commen, dattet swaerheys middelpunt des omschreuen forms, leeghor sal commen dan des branders: ofte der binneschreuen form, hoogher dan des branders, t'welck ommueghelick is. Ten is dan gheen ander punt dan E , t'welck wy bewyfen moesten.

T'BSLVT. Wesende dan ghegheuen een brander, wy hebben sijn swaerheys middelpunt gheuonden, naer den eyfch.

M E R C K T.

ANGHESIEN des driehoucx lini vanden houck tot int middel der sijde, van t'swaerheys middelpunt in sulcken reden ghedeelt wordt, als desen as des branders duer het 4° voorstel, soo volgt dat inden driehouck der ghelijcke ghedaenten sullen beuonden worden duer omschreuen ende binneschreuen vierhoucken, ghelijck hier vooren gheschiet is met omschreuen ende binneschreuen pilaren.

XI. EYSCHE.

XXIII. VOORSTEL.

WESENDE ghegheuen een ghecorten brander: Huer swaerheys middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet $ABCD$ een ghecorten brander sijn, diens deefel AB , ende grondt DC , ende as E F .

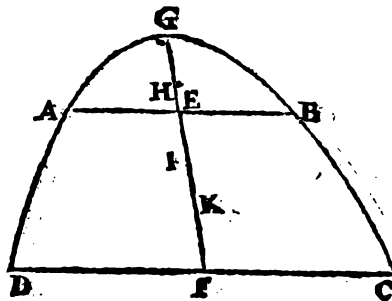
T'BEGHEERDE. Wy moeten huer swaerheys middelpunt vinden.

T'WERCK. Men sal den ghecorten brander volmaken, daer an stellende t'ghebrenkende ABG , Daernaer salmen teeckenen H , alsoo dat G H dobbel sy an HE , ghelijcx, alsoo dat G I dobbel sy an IF , daernaer K , alsoo dat I H sulcken reden hebbe tot IK , als den ghecorten brander $ABCD$, tottet brandercken ABG : Ick seg dat K t'be-

gheerde

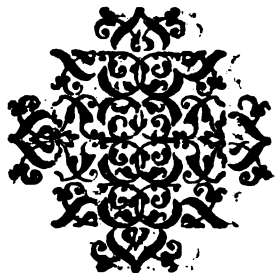
gheerde swaerheys middelpunt is.

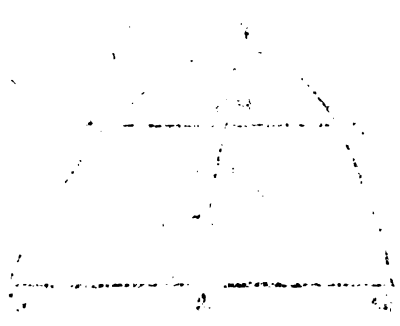
T B E W Y S. I is swaerheys middelpunt des heels $D C G$, ende H des deels $A B G$, ende ghelijck t'ander deel $A B C D$, tot dit deel $A B G$, alsoo $H I$ tot $I K$ duer t'werck, daerom K , duer het 19^e voorstel, is t'begheerde swaerheys middelpunt, twelck wy bewyfen moesten.

T B E S L U Y T. Wesende dan ghegheuen een ghecorten brander, wy hebben huer swaerheys middelpunt gheuonden naer den eysch.

EINDE DES TWIEDEN BOECK.

The diagram illustrates the construction of a triangle with a horizontal line through its middle. The vertical line from the top vertex to the horizontal line represents the altitude. The horizontal line is parallel to the base. The diagram is divided into several smaller triangles and quadrilaterals by these dashed lines.

The diagram shows a triangle with a horizontal line through its middle. The vertical line from the top vertex to the horizontal line represents the altitude. The horizontal line is parallel to the base. The diagram is divided into several smaller triangles and quadrilaterals by these dashed lines.

1904

